

سال نهم

شماره ۹۲

تیر ۱۴۰۳

دنیای

- خودتحریمی داخلی؛ بزرگترین چالش پیش روی صنعت پسته کشور
- جلوانداختن رشد مغز
- بزرگترین حامی صنعت پسته آمریکا؛ سیاست‌های غلط بانک مرکزی ایران
- مرگ خاموش کشاورزی زیر سایه برق

گزارش حضور انجمن در

اجلاس سالانه شورای جهانی خشکبار

اردیبهشت ۱۴۰۳ - ونکوور کانادا

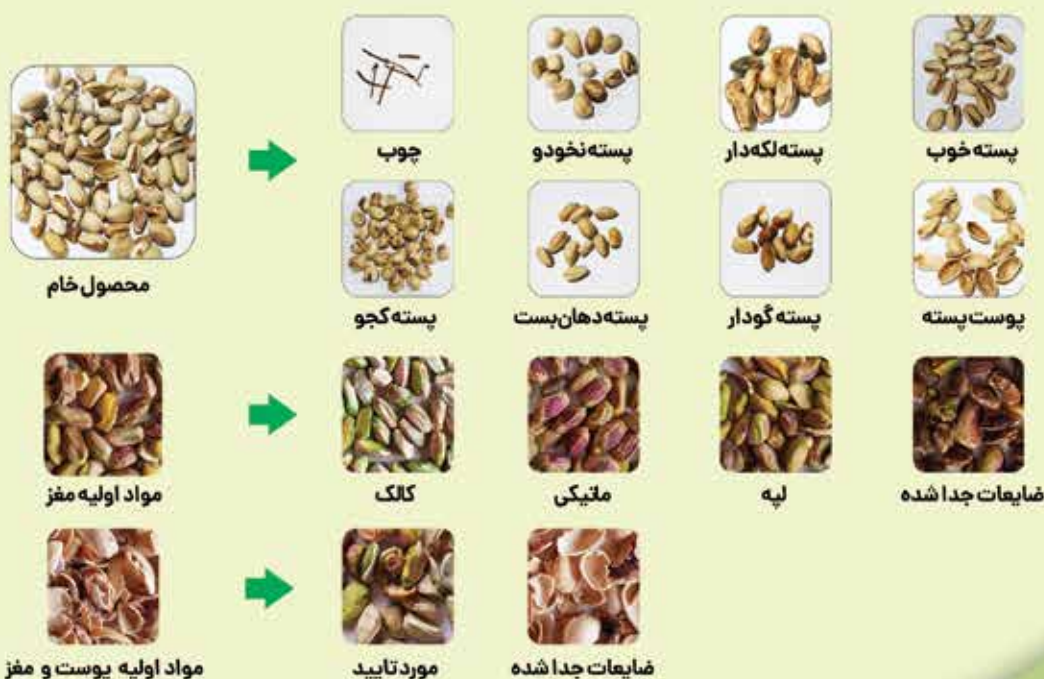

سورتینگ هوشمند پسته و مغز پسته با قابلیت تشخیص میکرورنگ‌ها

دستگاه سورتینگ نواری سری KI + UHD

- سورت دقیق محصول: تا ۴ تن در ساعت
- مجهز به هوش مصنوعی (AI) برای تشخیص و حذف دقیق‌تر ضایعات
- مجهز به تکنولوژی اینفرارد (مادون قرمز) جهت جداسازی پوست از مغز
- مجهز به دوربین‌های UHD (تصویربرداری با دقت بسیار بالاتر نسبت به دوربین‌های نرمال)
- مجهز به فناوری یادگیری عمیق (Deep Learning)
- طراحی ویژه برای پیشگیری از آسیب به محصول
- مناسب برای سورت انواع محصولات دسته خشکبار (پسته، خرما، انجیر، کشمش و...)

BARISH

۹۷۱۶۹۹۹۹۹۹۹۹
پیام آور آشتی بازمین

خلوص : ۹۹.۹۶ % min
مش سایز : ۲۵۰ به بالا
تامین کننده مواد اولیه : گوگرد نفتی

**پودر گوگرد
باریش سولفیدو**

خلوص : ۹۹.۹۶ % min
مش سایز : ۳۲۵ به بالا
تامین کننده مواد اولیه : گوگرد نفتی

**پودر گوگرد
باریش
سولفیدو ویژه**

تجزیه ضمانت شده

۴٪	نیتروژن کل
۴٪	فسفر قابل استفاده
۴٪	پتاسیم محلول در آب
۵٪	گوگرد عنصری
۰/۰۵	مس محلول
۰/۰۵	روی محلول
۰/۰۵	آهن محلول
۰/۰۵	منگنز محلول
۲٪	کلسیم محلول
۱/۵٪	هیومیک اسید
۲۵٪	ماده آلی
۱۴٪	کربن آلی
۴/۵۷	PH (۱:۵)
۹/۰۲	رطوبت

**کود آلی غنی شده
باریش پیستاک**

افزایش تولید در واحد سطح
افزایش تحمل گیاه به شوری آب و خاک
افزایش جذب عناصر غذایی
تامین بخشی از نیازهای غذایی گیاه
تامین گوگرد مورد نیاز گیاه

فرموله شده بر اساس نیازهای درخت پسته
میزان مصرف : ۸۰۰ تا ۱۶۰۰ کیلوگرم در هکتار

شماره ثبت ماده کودی : ۹۷۰۲۸

آدرس کارخانه : استان فارس، مرودشت، کیلومتر ۱۶ جاده درودزن
تلفن : ۷- ۷۱ ۴۳۴۴ ۸۷۸۳

بازرگانی : ۹۱۷ ۴۸۴ ۸۵۴۸

www.brsh.ir info@brsh.ir

Sirjan Bonyad Agricultural Co.

www.Pistachio-tooka.ir

شرکت کشاورزی سیرجان بنیاد

آدرس: کرمان - سیرجان - بلوار سید جمال الدین اسدآبادی - صندوق پستی: ۴۶۱
تلفن: ۴۲۳۰۵۴۳۰ / ۴۲۳۰۱۱۸۳ (۰۳۴) فاکس: ۴۲۳۰۵۲۴۳ (۰۳۴)

...empowers to grow more.

ترینوکس آلی

درشته و زودرسی کردن محصول

تهران بلوار ارتش شماره ۷۷

☎ ۰۲۱-۷۴۴۹۷

■ beniznahadeh

■ www.beniznahadeh.com

 Beniz
بنیز نهاده ایرانیان

یک راهکار هوشمند برای ۳ چالش پسته

سورتر هوشمند پسته و مغز پسته

۳

سورتینگ با
هوش مصنوعی

دانه بندی با بررسی
۱۰ ها پارامتر متعدد
به صورت همزمان

۲

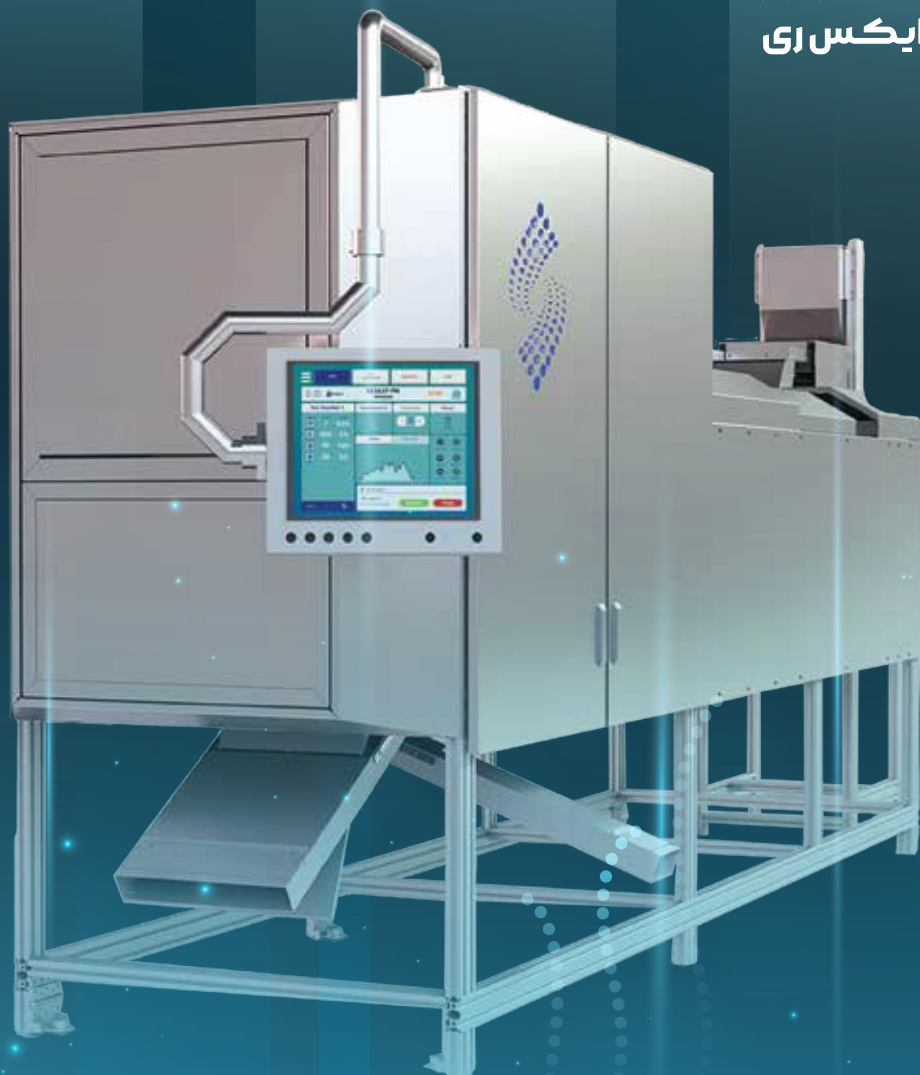
تشخیص و جداسازی
آفلاتوکسین

تشخیص آفلاتوکسین
از طریق سنسورهای
فرابینایی

۱

حذف جسم خارجی

جداسازی سنگ،
چوب، فلز، شیشه و
پوست خرد شده
پسته با دقت فراتر از
دستگاه ایکس ری

اطلاعات بیشتر

۰۲۱۶۶۱۷۵۹۱۲

انجمن

پرونده گردهمایی مشهد

- ۱۰ ■ خودتربیمی داخلی
بزرگترین چالش پیش روی صنعت پسته کشور
- ۱۲ ■ ملاحظات باغدار پسته ایرانی
برای پایداری تولید و یا باغبازی جدید
- ۱۸ ■ بررسی مدل‌های ارتباط پایدار و بلندمدت بین باغدار و تاجر
- ۲۱ ■ فرصت نالش نداریم؛ چشم‌ها را باید شست
- ۲۲ ■ هم‌فکری، لازمه رفع موانع و پیشبرد اهداف صادراتی
- ۲۲ ■ مالیات بردرآمد؛ ابزاری برای تنظیم‌گری یا کسب درآمد
- ۲۳ ■ تشکیل زنجیره تامین پسته؛ عامل رونق اقتصادی صنعت پسته
- ۲۴ ■ «بایستی در باغبانی کشور طرحی نو دراندازیم»
- ۲۵ ■ بررسی تحولات نرخ ارز؛ ریشه‌یابی عوامل، تحلیل پیامدها
- ۲۷ ■ پیش‌بینی وضعیت بازار جهانی پسته؛ اثر کوتاه مدت،
میان‌مدت و بلندمدت آن بر باغدار و صادرکننده ایرانی
- ۳۲ ■ باقیمانده آفت‌کش‌ها و مایکوتوکسین‌ها؛ گلوگاه تجارت بین‌الملل
- ۳۳ ■ نقش باغدار و صادرکننده در مدیریت و کنترل
آفات توکسین و باقیمانده سموم
- ۳۹ ■ نتایج نظرسنجی گردهمایی مشهد

باغبانی

- ۴۴ ■ جلوانداختن رشد مغز
- ۴۶ ■ راه‌های کاهش خسارت گرمادگی
و آفتاب‌سوختگی در درختان پسته
- ۵۰ ■ چالش‌ها و راهکارهای مدیریت و کاهش ریسک باقیمانده
آفت‌کش‌ها در تولید و صادرات پسته

بازرگانی

پرونده

- ۵۳ ■ آنچه در چهل و یکمین اجلاس شورای جهانی خشکبار گذشت
- ۵۵ ■ پرونده میزگرد پسته در اجلاس شورای جهانی خشکبار
- ۷۰ ■ بزرگترین حامی صنعت پسته آمریکا؛
سیاست‌های غلط ارزی بانک مرکزی

آب

پرونده

- ۷۲ ■ مرگ خاموش کشاورزی زیر سایه برق
- ۷۴ ■ ناترازی آب و برق در مدیریت توأمان
- ۷۸ ■ فضای جدید برای مسئله خاموشی برق چاه‌های کشاورزی
- ۸۰ ■ بررسی بند «ب» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۳

انجمن پسته ایران در قبال صحت و سقم ادعاهای مطرح شده در آگهی‌ها، هیچ‌گونه مسئولیتی ندارد. استفاده از مطالب با ذکر مأخذ مجاز است.

ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران

ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران
با حضور بیش از ۳۰۰ نفر از فعالین صنعت پسته
در روزهای ۵ و ۶ اردیبهشت ۱۴۰۳ در محل هتل
نوین پلاس شهر مشهد برگزار شد. اهم مطالب
 مطرح شده در این دو روز را در ادامه بخوانید.

محمد صالحی رئیس هیئت مدیره انجمن پسته ایران:

خودتحریمی داخلی؛ بزرگترین چالش پیش روی صنعت پسته کشور

محمد صالحی رئیس هیئت مدیره انجمن پسته ایران، ضمن عرض سلام و خوش آمدگویی به حضار، هدف از برگزاری این گردهمایی را برقراری ارتباط بیشتر و صمیمی تر فعالین صنعت و همچنین همفکری و هم اندیشی در جهت آینده بهتر برای صنعت پسته کشور عنوان کرد. وی با اشاره به توسعه سطح زیر کشت پسته در اکثر استان های کشور به جز چند استان شمالی و جنوبی مجاور دریا، برگزاری این قبیل گردهمایی ها را در مناطق مختلف کشور حائز اهمیت دانست و اظهار امیدواری کرد تا با همراهی مسئولین وزارت نیرو و تلاش باغداران برای مقابله با شرایط اقلیمی تحمیلی و نجات محصول از سرما و گرما و سایر حوادث طبیعی، بتوانند با برداشت محصول قابل توجه خسارت سرمازدگی چند سال اخیر را جبران کنند. محمد صالحی همچنین با تمجید از حضور سرسختانه تجار ایرانی در عرصه بازار جهانی و فروش پسته ایرانی علیرغم تحریم های بیست سال اخیر (از اوایل سال ۱۳۸۰)، بزرگترین چالش پیش روی صنعت پسته کشور را خودتحریمی داخلی که توسط قوانین و مقررات وزارتخانه ها و سازمان های دولتی به کشور تحمیل شده است، عنوان کرد. مشروح سخنان ایشان را در ادامه بخوانید.

از رانت نظیر پتروشیمی و فولاد، هر نوع انگیزه تجارت را از صادرکنندگان خوشنام و با سابقه پسته گرفته است. انجمن پسته در تمامی سالهای گذشته به طور جد خطرات و تهدیدهای این سیاست اشتباه را تذکر داده که این سیاست اشتباه تعهد ارزی

«تکرار فاجعه پیمان سپاری برای بار چندم و اجبار صادرکنندگان پسته به فروش ارز حاصل از صادرات خود به نرخ حدود ۴۰ درصد پایین تر از نرخ بازار آزاد و همچنین به یک چشم دیدن صادرکنندگان این محصول با صادرکنندگان کالاهای بهرمنند

باعث صادرات کمتر پسته می‌شود اما متأسفانه تصمیم تاثیر گذاری از جانب تصمیم‌گیران صورت نگرفته است. حال که به واسطه همین سیاست‌های ارزی غلط و سرکوبگر، تراز تجاری کشور با رکورد شکنی در سال گذشته به رقم تاسف برانگیز منفی ۱۶/۸ میلیارد دلار رسیده و صادرات غیر نفتی کشور به شدت از واردات کمتر شده است، گمرک کشور طی یک ابتکار محاسباتی به جای اصلاح تعهدات ارزی، نرخ اظهارنامه گمرکی بسیاری از اقلام صادراتی از جمله پسته را به شدت افزایش داده است، تا علیرغم واقعیت، کارنامه سیاست‌های دولتی را مثبت جلوه دهد!

نتیجه این دو سیاست غلط این شده است که صادرکننده، به ازاء هر کیلو پسته که به قیمت مثلاً ۷ دلار صادر می‌کند، به اندازه ۹ دلار تعهد ارزی پیدا می‌کند؛ سپس این ارز نداشته را باید به نرخ ۴۰ درصد پایین‌تر از نرخ دلار آزاد با نرخ دستوری بانک مرکزی بفروشد. آیا این بجز تعطیلی صادرات قانونی پسته و پر سود کردن قاچاق این کالا معنی دیگری دارد؟!

از سوی دیگر وزارت صمت و بانک مرکزی با صدور مجوز به شرکت‌های خودرویی اجازه واردات خودرو و قطعات را در قبال صادرات خشکبار داده‌اند؛ شرکت‌هایی که هیچگونه تجربه‌ای در این خصوص ندارند و بدتر اینکه سود این شرکت‌ها، در واردات است و نه در صادرات پسته، به همین دلیل حاضر هستند پسته را چند در صدی زیر قیمت تمام شده بفروشند تا واردات خود را با سود سرشار انجام دهند، که این ارزان فروشی ثروت کشور، باعث کاهش قیمت پسته ایرانی می‌شود. از سوی دیگر هیچ صادرکننده دیگری نمی‌تواند با این شرکت‌ها رقابت کند و عملاً چند میلیون نفری که از این صنعت ارتزاق می‌کنند آرام آرام از بین می‌روند.

انجمن پسته ایران در فاصله بین گردهمایی قبل تاکنون به طور مستمر در تلاش برای آگاه کردن مسئولین از عواقب سیاست‌های غلط صادراتی کشور و تا حد امکان اصلاح آنها بوده است. اما در این گردهمایی بنا داریم تا با ایجاد نزدیکی بیشتر و همفکری بین باغداران و تجار پسته کشور، قدم‌هایی را که می‌توانیم، به کمک هم در راستای تقویت کسب و کار فعالان صنعت پسته ایران برداریم شناسایی کرده و جهت پیاده‌سازی آنها چاره‌جویی کنیم. به باور انجمن پسته ایران، فرصتی کمتر شناخته شده در ایجاد روابط کاری و تجاری طولانی مدت بین باغداران و تجار پسته کشور نهفته است، که می‌تواند ضامن منفعت و موفقیت بیشتر هر دو طیف باشد و صنعت پسته کشور را در رقابت گریزناپذیر با صنعت پسته آمریکا یاری رساند.»

ملاحظات باغدار پسته ایرانی برای پایداری تولید و یا باغریزی جدید

هرساله در ویژه‌نامه نوروز دنیای پسته، هزینه‌های باغداری پسته تا زمان عرضه به بازار منتشر می‌شود. همان‌طور که می‌دانید بازار پسته در دنیا رقابتی است و قیمت دلاری را عرضه و تقاضا تعیین می‌کند. باتوجه‌به افزایش تناژ تولید پسته در دنیا و بالاخص آمریکا به‌عنوان رقیب سرسخت پسته ایران و همچنین کاهش قیمت جهانی پسته به دلیل افزایشی بودن روند تولید پسته آمریکا و دیگر کشورهای نوپا در این صنعت، بر آن شدیم تا هزینه‌های تولید پسته در ایران و آمریکا را با هم مقایسه نماییم. علی‌امین، مالک و رئیس شرکت پرایمکس، تولیدکننده، فرآوری‌کننده و صادرکننده پسته و بادام کالیفرنیا می‌باشد. خانواده امین جزو پیش‌قراولان تولید و تجارت پسته ایران بودند. شرکت پرایمکس هم اکنون بعد از شرکت واندرفول، از بزرگ‌ترین صادرکنندگان پسته کالیفرنیا است که در تمامی بازارهای مهم پسته دنیا حضور دارد. ایشان جزو باغداران بزرگ آمریکا بوده و در زمینه فرآوری و تجارت هم فعالیت دارند. اطلاعات مربوط به هزینه‌های تولید پسته در آمریکا را ایشان ارائه دادند. محمدعلی انجم شعاع از باغداران پیشرو در رفسنجان، هزینه تولید پسته در ایران را ارائه دادند و در پایان مهرداد آگاه از دیگر باغداران پیشرو در کرمان به مقایسه بین هزینه‌های تولید پسته در ایران و آمریکا پرداختند.

هزینه تولید پسته در آمریکا

علی‌امین - مالک شرکت پرایمکس؛ تولیدکننده، فرآوری‌کننده و صادرکننده پسته و بادام کالیفرنیا

موضوع مورد بحث صرفاً در رابطه با پسته نیست. میزان تولید بادام که در چند سال قبل به حدود یک میلیون و سیصد هزار تن رسید موجب شد قیمت آن یک سوت کاهش یابد و امسال سال سومی است که اکثر بادام‌کاران ضرر می‌کنند مگر تعداد نادری که آب خیلی ارزان دارند و باغاتشان در منطقه خوبی است و میزان عملکردشان بالا باشد. همین اتفاق برای گردو کاران آمریکا هم افتاد چرا که چین با تولید بالای گردو در بازار صادراتی وارد رقابت با آمریکا شد. سوالی که اینجا مطرح می‌شود این است که آیا پسته آمریکا هم به سرنوشت گردو و بادام دچار می‌شود؟ ۹۹ درصد پسته‌کاری آمریکا در ایالت کالیفرنیا و ۱ درصد در ایالت آریزونا است. در اینجا ۲۵۰ هزار هکتار زیر کشت پسته است که از این میزان ۲۰۰ هزار هکتار بارور می‌باشد یعنی درختان بالای ۶ سال هستند. باغات در زمینهای با کیفیت خاک‌های مختلف از خیلی خوب تا ضعیف هستند و همچنین کیفیت آب مورد استفاده از آب شیرین رودخانه تا آب با کیفیت پایین چاه‌ها می‌باشد. در اینجا مسئله اطمینان استفاده طولانی‌مدت از آب است؛ یک قانونی وجود دارد و طبق آن باغات نمی‌توانند از یک میزان مشخصی آب برداشت کنند و اگر خودشان نتوانند با برنامه این را رعایت کنند، ایالت کالیفرنیا وارد عمل شده و تصمیم‌گیری می‌کند و در نهایت شما به ازای هر مساحت یک میزان آب مشخص بیشتر نمی‌توانید برداشت کنید. در جدول ۱ هزینه‌های تولید پسته آمریکا برای سه سناریو عالی،

فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران بارگذاری شده است. برای مشاهده این مستند بارکد را با دوربین گوشی اسکن کنید

جدول ۲ - جزئیات هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای در تولید پسته به ازای هر هکتار

درصد	هزینه‌های سربار باغی (دلار)	
۳٪	۴۲۰	مدیریت باغ
۰٪	۷۴	زراعت
۲٪	۳۳۳	مالیات بر املاک
۳٪	۴۹۴	بیمه محصول
۸٪	۱,۳۲۱	مجموع

درصد	هزینه‌های جاری (دلار)	
۵٪	۷۴۱	تغذیه
۲۹٪	۴,۵۷۰	آبیاری
۹٪	۱,۴۵۷	کنترل آفات
۲٪	۳۹۵	کنترل علف‌های هرز
۳٪	۴۲۰	هزینه‌های باغبانی
۱٪	۱۴۸	هزینه‌های باغی
۴۹٪	۷,۷۳۱	مجموع
۸٪	۱,۳۲۱	برداشت
۶۶٪	۱۰,۳۷۴	جمع هزینه‌های جاری و برداشت
۳۴٪	۵,۴۳۴	هزینه سرمایه‌ای (۱۰ درصد ۲۲ هزار دلار)
۱۰۰٪	۱۵,۸۰۸	مجموع هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای

متوسط و ضعیف از نظر کیفیت خاک و آب بیان شده است. طبق محاسبات انجام شده هزینه‌های جاری برای یک هکتار باغ با شرایط عالی حدود ۷,۹۰۰ دلار است. مجموع هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای در یک باغ خوب با میزان عملکرد خوب ۴/۴ تنی حدود ۱۵,۳۱۴ دلار است. که با محاسبه نقطه سربه‌سری تولید برای کشاورز حدود کیلویی ۳ دلار و ۴۲ سنت به دست می‌آید. نقطه سربه‌سری برای فروش عمده یعنی آنچه که در بازار معامله می‌شود حدود کیلویی ۶ دلار و ۱۷ سنت است. برای یک باغ با شرایط متوسط که حدود ۶۵ درصد باغات در این دسته قرار می‌گیرند، هزینه جاری بیشتر و هزینه سرمایه‌ای چون قیمت زمین کمتر است پایین‌تر می‌باشد اما در مجموع هزینه جاری و سرمایه‌ای تاثیر چندانی دیده نمی‌شود و به تناسب پایین بودن کیفیت زمین میزان عملکرد نیز حدود ۵۰۰ کیلو در هکتار از حالت عالی کمتر خواهد بود و در نتیجه نقطه سربه‌سری تولید برای باغدار حدود ۴ دلار و برای عمده فروش حدود ۶ دلار و ۸۰ سنت می‌شود. در باغات با آبخاک ضعیف که ۲۰ درصد باغات پسته در این دسته قرار می‌گیرند، مجموع هزینه جاری و سرمایه‌ای آنها خیلی پایین‌تر از دو حالت قبل نیست با این تفاوت که میزان عملکرد بسیار پایین‌تر از دو حالت قبلی است (۲/۸ تن در هکتار) به واسطه همین عملکرد پایین نقطه سربه‌سری برای باغدار حدود ۵ دلار و برای فروش در بازار حدود ۷ دلار و ۷۰ سنت است (توضیح اینکه در مورد ضعیفترین باغات این دسته، ممکن است نقطه سر به سر، حتی تا نزدیک یک دلار در کیلو، از این هم بالاتر باشد). اختلاف بین مبلغ باغدار و بازار به علت هزینه‌های بالای فرآوری در اینجا هست. جزئیات هزینه‌های جاری و سرمایه‌ای باغی شامل موارد مندرج در جدول ۲ است که تنها هزینه‌ای که سوبسید به آن تعلق می‌گیرد بحث بیمه باغ است که حدود ۳۰ درصد را اداره کشاورزی می‌پردازد و مابقی را خود باغدار باید بپردازد.

جدول ۱ - نقطه سربه‌سری هزینه تولید پسته آمریکا

درصد زیرکشت	سناریو	هزینه‌های جاری (دلار)	هزینه سرمایه‌ای (دلار)	مجموع هزینه‌ها (دلار)	میزان عملکرد در هکتار (کیلوگرم)	نقطه سربه‌سری باغدار (دلار)	نقطه سربه‌سری فروش عمده (دلار)
۱۵٪	عالی	۷,۹۰۴	۷,۴۱۰	۱۵,۳۱۴	۴,۴۸۲	۳,۴۲	۶,۱۷
۶۵٪	متوسط	۱۰,۳۷۴	۵,۴۳۴	۱۵,۸۰۸	۳,۹۲۱	۴,۰۳	۶,۷۹
۲۰٪	ضعیف	۱۰,۸۶۸	۲,۹۶۴	۱۳,۸۳۲	۲,۸۰۱	۴,۹۴	۷,۶۹

بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ شاید قیمتی که دست کشاورز را می‌گرفت از کیلویی ۴ دلار و ۵۰ سنت بوده است تا کیلویی ۸ دلار که با بالارفتن هزینه‌ها این قیمت کاهش یافته است. در سال ۲۰۰۵ که هزینه‌های تولید پسته خیلی پایین‌تر بود حدود میزان درآمد خالص برای باغداران اینجا برای باغات متوسط هکتاری ۱۰,۰۰۰ دلار تا حتی در سالهایی هکتاری ۲۵,۰۰۰ دلار درآمد خالص بوده است. این واقعیت دنیای سرمایه‌گذاری است که وقتی هزینه بالا می‌رود دیگر کاری نمی‌شود کرد. اینکه در آینده به کجا خواهیم رفت و چگونه می‌توانیم سودآور باشیم؟ گمان نمی‌کنم کشت جدیدی اتفاق بیفتد؛ لذا برای سودآور بودن باید میزان عملکرد و تولید بالا برود که برای افزایش تولید و عملکرد فاکتورهایی مثل سرمای کافی، خاک خوب، آب خوب و مطمئن نیاز است. پسته نسبت به بادام نیاز به سرمایه‌گذاری سنگین‌تری دارد؛ بادام سر سه سال به محصول می‌رسد در حالی که پسته علی‌رغم اینکه در سال ششم محصول می‌دهد؛ اما از سال هشتم به بعد هزینه و درآمد سریع‌تر می‌شود. در سال‌های قبل میزان باغریزی جدید سالانه حدود ۱۵ هزار هکتار بود که به ۴ هزار هکتار در سال قبل رسید و این میزان ممکن است در همین حد باقی‌مانده و یا کمتر هم بشود. باغی هم اگر ریخته بشود قطعاً باید در مناطق با خاک بهتر باشد. باتوجه به افزایش تولید پسته در دنیا، اگر مصرف پسته طی ۲۰ سال گذشته حدوداً سالی ۶ درصد بالا رفته است در ده سال آینده باید میزان مصرف پسته سالانه ۹ درصد بالا برود تا این حجم تولید بمصرف برسد. البته ناگفته نماند افزایش تولید بر قیمت پسته نیز اثرگذار خواهد بود و کاهش قیمت آن نتیجه مثبتی بر افزایش مصرف خواهد داشت.

هزینه‌های تولید پسته در ایران

محمدعلی انجم شعاع - باغدار پیشرو در رفسنجان

هزینه فرآوری در آمریکا خیلی بالاتر از ایران است، ماشین‌آلات در اینجا بسیار قیمت بالایی دارند و هزینه تعمیرات نیز بسیار زیاد است. هزینه کارگری نیز در آمریکا بالا رفته است، ۸ سال پیش حداقل دستمزد کارگر ساعتی حدود نه دلار بود و الان به پانزده دلار و نیم رسیده است و احتمال می‌رود در ۵ سال آینده به ساعتی بیست دلار هم برسد. البته صنعت هم رو به پیشرفت است؛ قدرت دستگاه‌ها و بهره‌وری آنها روزبه‌روز بیشتر و کارایی آنها بهتر می‌شود و کم‌کم هوش مصنوعی هم وارد شده و دقت کار بالا خواهد رفت. چشم الکترونیک‌ها با سرعت‌های بالا کار می‌کنند؛ یعنی حدود ۲۰ تن پسته در ساعت را می‌توانند سورت کنند؛ ولی خطای بالایی دارند. دستگاه‌های جدید هست که با هوش مصنوعی در حد خطای دست‌چین کار می‌کنند که با سرعت پایین و دقت بالایی کار انجام می‌دهند که باید برای کنترل نهایی بر روی هر خطی یکی از این دستگاه‌ها باشد؛ این می‌تواند مقداری هزینه کارگری را کنترل کند؛ ولی از طرف دیگر هزینه سرمایه‌گذاری را بالا می‌برد. جزئیات هزینه‌های فرآوری پسته در آمریکا در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳ - هزینه‌های فرآوری پسته آمریکا

هزینه به ازای هر کیلو	
عنوان	(دلار)
فرآوری	۰,۸۶
کارگری	۰,۴۱
پوست‌کردن و خشک‌کردن	۰,۲۳
حمل و نقل	۰,۲۴
مدیریت و دفتری	۰,۱۷
تجهیزات	۰,۱۰
مجموع	۲
افت وزن ۱۲ درصدی	۰,۵۳
حاشیه سود	۰,۲۲
کل هزینه‌ها	۲,۷۵

متوسط باغات ایران حدود ۵۰۰ کیلوگرم در هکتار است. حال با وضعیت بازار پسته و هزینه‌های تولید آیا باغداری پسته به صرفه است یا خیر؟

مقایسه هزینه‌های تولید پسته ایران و آمریکا

مهرداد آگاه - باغدار پیشرو استان کرمان

معمولاً باغات پسته ما موروثی هستند و ما هزینه سرمایه‌گذاری انجام شده و استهلاک باغ را در نظر نمی‌گیریم و ممکن است تصور داشته باشیم که داریم سود می‌کنیم. همان‌طور که در جدول ۵ مشخص شده هزینه جاری برای هر کیلو پسته در باغی با عملکرد ۱,۴۰۰ کیلو، حدود ۴ دلار در می‌آید و با این میزان تناژ

برای برآورد هزینه‌های تولید پسته در ایران، باغ استاندارد با درختان سی‌ساله و پیوند احمد آقایی در نظر گرفته شده است که میزان عملکردش در هکتار ۱,۴۰۰ کیلوگرم باشد. هزینه‌ها با نرخ دلار ۶۵ هزار تومان محاسبه شده است. طبق جدول شماره ۴، هزینه تولید باغی هر کیلو پسته خشک در باغ مورد مطالعه حدود ۷ دلار و ۲۰ سنت در می‌آید که با دلار ۶۵ هزار تومان می‌شود ۴۶۸,۰۰۰ تومان؛ همان‌طور که ذکر شد این عدد برای باغی با عملکرد ۱,۴۰۰ کیلوگرم در هکتار است که عمده باغات ما این عملکرد را ندارند بلکه عملکرد

جدول ۴ - هزینه تولید پسته در یک باغ با عملکرد ۱,۴۰۰ کیلوگرم در هکتار (۱,۲ من در قصب)

عنوان	هزینه در قصب (تومان)	هزینه در هکتار (تومان)	هزینه برای هر کیلو (تومان)	هزینه در هکتار (دلار)	هزینه برای هر کیلو (دلار)
هزینه‌های جاری باغ					
هزینه کارگری	۱۰۲,۲۲۵	۴۰,۸۹۰,۰۰۰	۲۹,۲۰۷	۹۰۹	۰,۶
هزینه باغی (مواد مصرفی، کود و...)	۳۱۵,۳۶۱	۱۲۶,۱۴۴,۵۰۰	۹۰,۱۰۳	۲,۸۰۳	۲,۰
اجاره ماشین‌آلات	۸۱,۰۰۰	۳۲,۴۰۰,۰۰۰	۲۳,۱۴۳	۷۲۰	۰,۵
هزینه‌های مدیریت، نگهداری، برداشت، حمل، بیمه	۱۱۲,۶۶۵	۴۵,۰۶۶,۰۰۰	۳۲,۱۹۰	۱,۰۰۱	۰,۷
جمع هزینه‌های جاری باغ	۶۱۱,۲۵۱	۲۴۴,۵۰۰,۵۰۰	۱۷۴,۶۴۳	۵,۴۳۳	۳,۹
هزینه‌های سرمایه‌ای					
هزینه آب	۲۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۷,۱۴۳	۱,۷۷۸	۱,۳
استهلاک باغ	۱۶۵,۰۰۰	۶۶,۰۰۰,۰۰۰	۴۷,۱۴۳	۱,۴۶۷	۱,۰
انبار و ساختمان	۱,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۲۸۶	۹	۰,۰۱
استهلاک سیستم آبرسانی	۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۲۸۶	۴۴۴	۰,۳
جمع هزینه‌های سرمایه‌ای	۴۱۶,۰۰۰	۱۶۶,۴۰۰,۰۰۰	۱۱۸,۸۵۷	۳,۶۹۸	۲,۶
هزینه تمام شده تولید پسته بدون احتساب فرآوری	۱,۰۲۷,۲۵۱	۴۱۰,۹۰۰,۵۰۰	۲۹۳,۵۰۰	۹,۱۳۱	۶,۵
هزینه فرآوری	۱۰۵,۰۰۰	۴۲,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۹۳۳	۷,۰
هزینه تمام شده تولید پسته با احتساب فرآوری	۱,۱۳۲,۲۵۱	۴۵۲,۹۰۰,۵۰۰	۳۲۳,۵۰۰	۱۰,۰۶۴	۷,۱۹

مفروضات:

باغ مورد مطالعه رقم احمد آقایی ۳۰ ساله با متوسط عملکرد ۱,۴۰۰ کیلوگرم در هکتار و روش آبیاری قطره ای با دوره آبیاری ۲۰ روز و کیفیت آب کمی قلیایی و کمی شور می‌باشد.
متوسط نرخ ارز در ۱۲ ماهه سال محصولی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ (بازه زمانی مهر ۱۴۰۱ لغایت شهریور ۱۴۰۲) در بازار آزاد ۴۵,۰۰۰ تومان بوده است.
قیمت باغ پسته رقم احمد آقایی با متوسط عملکرد ۱,۴۰۰ کیلوگرم در هکتار ۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان در نظر گرفته شده است.
قیمت آب با فرض خرید کل آب مورد نیاز (۱۰,۰۰۰ متر مکعب) بر اساس هر متر مکعب ۸,۰۰۰ تومان در نظر گرفته شده است.

اگر هزینه‌های استهلاک باغ را هم حساب کنیم، اگر قیمت فروش جهانی پسته به چیزی حدود ۶ دلار و ۳۰ سنت برسد باغی که میانگین عملکرد ۲,۱۰۰ کیلوگرم پسته خشک در هکتار دارد می‌تواند سرپا بماند. کمتر از این اگر باغی در کشور سرپا هست به‌علت این است که هزینه‌های سرمایه‌ای را حساب نمی‌کنیم. درحالی‌که در آمریکا با زیر ۲/۵ تن پسته خشک در هکتار (جدول شماره ۶) اصلاً شروع هم نمی‌توان کرد.

باغدار ممکن است سرپا بماند. اما میانگین برداشت کشور ما در باغات پسته حدود ۶۰۰ الی ۷۰۰ کیلو است که با احتساب هزینه استهلاک مقرون به صرفه نبوده و تولید پایدار نخواهد داشت. در بحث فرآوری آقای امین اشاره کردند که ۲ دلار و ۸۰ سنت هزینه فرآوری پسته در آمریکا است و اگر واندرفول قیمت پسته را کیلویی ۶ دلار و ۸۰ سنت اعلام کند نهایتاً حداکثر وجهی که با کنار گذاشتن هزینه فرآوری دست باغدار آمریکایی را می‌گیرد ۴ دلار است که با دلار آزاد ۶۵ هزار تومان می‌شود ۲۶۰ هزار تومان؛ آیا قابل‌تصور است که ما پسته را ۲۶۰ هزار تومان بفروشیم؟! باغدار آمریکایی حتی اگر امروز با دلار آزاد پسته‌اش را به قیمت ۲۶۰ هزار تومان بفروشد متضرر نمی‌شود. اگر بخواهیم پسته ایران را مقایسه کنیم هزینه فرآوری پسته در ایران بیشتر از ۶۰ سنت نیست. به نظر من کشاورز ایرانی نسبت به کشاورز آمریکایی به دلیل هزینه‌های پایین‌تر از دید دلاری عدد کمی دستش نمی‌آید. در نمایشگاه آنوگا سال قبل با علی امین صحبت سر قیمت‌های جدید بود، سوال کردم که واندرفول تا کجا قیمت را پایین بیاورد عمده باغداران آمریکایی متضرر نمی‌شوند؟ ایشان فرمودند که از دید سوپرمارکت‌های اروپا قیمت بسته‌بندی‌های ۲۵۰ گرمی پسته کمتر از ۳ یورو بشود که مستلزم این است قیمت پسته کیلویی ۶ دلار و ۳۰ سنت بشود. با شرایط فعلی

جدول ۵- هزینه تولید پسته ایران بر اساس عملکردهای مختلف

عملکرد (کیلوگرم / هکتار)	۳۵۰	۷۰۰	۱,۰۵۰	۱,۴۰۰	۲,۱۰۰	۲,۸۰۰	۳,۵۰۰
هزینه‌های جاری باغداری (دلار / هکتار)	۱,۷۶۶	۳,۱۲۴	۴,۴۸۲	۵,۴۳۳	۷,۶۶۷	۹,۲۳۴	۹,۰۳۸
هزینه‌های جاری باغداری (دلار / کیلوگرم)	۵,۰۴	۴,۴۶	۴,۲۷	۳,۸۸	۳,۶۵	۳,۳۰	۲,۵۸
هزینه‌های سرمایه‌ای (دلار / هکتار)	۲,۶۷۱	۲,۹۶۴	۳,۳۳۱	۳,۶۹۸	۴,۰۶۴	۴,۴۳۱	۵,۱۶۴
هزینه‌های سرمایه‌ای (دلار / کیلوگرم)	۷,۶۳	۴,۲۳	۳,۱۷	۲,۶۴	۱,۹۴	۱,۵۸	۱,۴۸
جمع کل هزینه‌های تولید (دلار / هکتار)	۴,۱۸۶	۵,۵۸۸	۷,۰۶۲	۸,۱۳۰	۱۰,۲۲۹	۱۱,۶۶۲	۱۱,۶۹۹
هزینه تمام شده تولید پسته بدون احتساب فرآوری (دلار / کیلوگرم)	۱۲,۶۸	۸,۷۰	۷,۴۴	۶,۵۲	۵,۵۹	۴,۸۸	۴,۰۶
هزینه فرآوری (دلار / هکتار)	۰,۶۷	۰,۶۷	۰,۶۷	۰,۶۷	۰,۶۷	۰,۶۷	۰,۶۷
هزینه تمام شده تولید پسته با احتساب فرآوری (دلار / کیلوگرم)	۱۳,۳۴	۹,۳۶	۸,۱۱	۷,۱۹	۶,۲۵	۵,۵۵	۴,۷۲

۳ هزینه برق در ایران حدود ۰,۰۵ سنت است که در آمریکا این عدد حداقل ۲۵ سنت می‌باشد و این یعنی هزینه برق ۴۰۰ تا ۵۰۰ برابر گران‌تر از ایران است.

کمی تفکر

چگونه است که پسته از ایران به یک نقطه دیگر در کره زمین رفته باشد که در آنجا ۲۰ برابر بیشتر دستمزد می‌دهند، ۲۰۰ برابر بیشتر پول گازوئیل می‌دهند و ۴۰۰ برابر بیشتر هزینه برق می‌کنند، با این اوصاف تولید پسته برای آنها صرفه داشته باشد و برای ما نداشته باشد؟! پاسخ یک چیز است؛ جبر! آن‌ها مجبور بوده‌اند چرا که باغات با عملکرد پایین محکوم به فنا و ضررده هستند. باغ در آمریکا اگر عملکرد ۳ الی ۳,۵ تن نداشته باشد توجیه اقتصادی نخواهد داشت. شرایط بازار و اجبار آمریکایی‌ها را ملزم به افزایش بهره‌وری کرده است. اگر آنها به دنبال پایه خوب، پیوند خوب، درخت نر و موارد دیگر رفتند به‌خاطر اجبار بوده است؛ یعنی شما وقتی راهی نداشته باشید برای بقاء، دنبال برداشت بالا می‌روید. ما سال‌ها با سوبسیدی که بر روی انرژی گرفتیم و همچنین از بین بردن منابع آبی، بازار پسته را توسعه دادیم، حال خودمان به جایی رسیدیم که با این هزینه‌ها و عملکرد پایین نمی‌توانیم رقابت کنیم؛ در واقع سال‌ها برای پسته آمریکا بازاریابی کردیم

یک محاسبه ساده

۱ فرض کنید دستمزد روزانه کارگر در ایران ۵۰۰ هزار تومان (حدود ۸ دلار ۶۵,۰۰۰ تومانی) باشد، طبق فرمایش علی امین در آمریکا حداقل دستمزد کارگر ساعتی ۲۰ دلار (روزانه ۱۶۰ دلار) است. این یعنی در آمریکا هزینه‌های کارگری حداقل ۲۰ برابر ایران است.

۲ گازوئیل ۳۰۰ تومانی در ایران (معادل ۰,۵ سنت) در آمریکا حدود یک دلار و کمی بیشتر است، این یعنی گازوئیل در آمریکا ۲۰۰ برابر گران‌تر است.

جدول ۶- هزینه تولید پسته آمریکا بر اساس عملکردهای مختلف

۳,۸۱۱	۳,۵۸۷	۳,۳۶۳	۳,۱۳۸	۲,۹۱۴	۲,۶۹۰	۲,۴۶۶	عملکرد (کیلوگرم / هکتار)
۹,۵۷۵	۹,۵۰۴	۹,۴۳۲	۹,۳۶۰	۹,۲۸۹	۹,۲۱۷	۹,۱۴۵	هزینه‌های جاری (دلار / هکتار)
۲,۵۱	۲,۶۵	۲,۸۱	۲,۹۸	۳,۱۹	۳,۴۳	۳,۷۱	هزینه‌های جاری (دلار / کیلوگرم)
۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	۵,۴۵۹	هزینه‌های سرمایه‌ای (دلار / هکتار)
۱,۴۳	۱,۵۲	۱,۶۲	۱,۷۴	۱,۸۷	۲,۰۳	۲,۲۱	هزینه‌های سرمایه‌ای (دلار / کیلوگرم)
۱۵,۰۳۴	۱۴,۹۶۲	۱۴,۸۹۱	۱۴,۸۱۹	۱۴,۷۴۷	۱۴,۶۷۶	۱۴,۶۰۴	جمع کل هزینه‌های تولید (دلار / هکتار)
۳,۹۴	۴,۱۷	۴,۴۳	۴,۷۲	۵,۰۶	۵,۴۶	۵,۹۲	هزینه تمام شده تولید پسته بدون احتساب فرآوری (دلار / کیلوگرم)
۲,۵۳	۲,۵۳	۲,۵۳	۲,۵۳	۲,۵۳	۲,۵۳	۲,۵۳	فرآوری (دلار / کیلوگرم)
۶,۴۷	۶,۷۰	۶,۹۶	۷,۲۵	۷,۵۹	۷,۹۹	۸,۴۵	هزینه تمام شده تولید پسته با احتساب فرآوری (دلار / کیلوگرم)

بررسی مدل‌های ارتباط پایدار و بلندمدت بین باغدار و تاجر

در اولین روز از ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران، نشست «بررسی مدل‌های ارتباط پایدار و بلندمدت بین باغدار و تاجر» برگزار شد. کارشناسان حاضر در این نشست در دو گروه تاجر و باغدار علی نظری، محمود رضا مهدوی و وحید اردکانیان از باغداران پیشرو و فعال در زمینه پسته، علی قاسمعلیزاده صادرکننده و پایه‌گذار مدل مشارکتی خرید از کشاورز، حمید حسینی صادرکننده پسته و عبدالکریم امین‌زاده فرآوری‌کننده و پایه‌گذار مدل خرید پسته تر از کشاورزان منطقه خراسان بودند.

رقابتی، توانایی تأمین حجم پسته قابل قبول، تحویل باکیفیت و به‌موقع پسته است. وی برآورده کردن این خواسته‌ها را در حال حاضر دشوار خواند و اظهار داشت: «در بستن قرارداد بلندمدت تاجر با خریداران مسائل و مشکلاتی است که در شرایط حاضر انجام آن را امکان‌ناپذیر کرده‌است؛ اولین مسئله‌ای که وجود دارد این است که چنانچه یک صادرکننده بخواهد حجم بزرگ صادرات داشته‌باشد احتیاج به نقدینگی خیلی بالایی دارد و تأمین این نقدینگی برای صادرکننده بسیار مشکل است. دومین مسئله برای قرارداد بلندمدت، نوسانات نرخ ارز در بازار است. نرخ ارز در حال افزایش است و از همین رو تولیدکننده هر چقدر دیرتر عرضه کند می‌تواند گران‌تر بفروشد. مسئله دیگر که

در ابتدا حسین مهرابی عضو هیئت‌امانای انجمن پسته ایران و مدیر نشست، با اشاره به‌ضرورت ایجاد مدل‌های ارتباط پایدار و بلندمدت بین باغدار و تاجر، هدف از برگزاری این نشست را بررسی و نقد برخی مدل‌های موجود صنعت پسته مطرح کرد. در ادامه از اعضای تاجر حاضر در پنل درخواست شد تا دلایل لزوم همکاری و ارتباط نزدیک بین باغدار و تاجر و همچنین مدل کاری خودشان در این زمینه را توضیح دهند؟ نخست علی قاسمعلیزاده به مؤلفه‌های تجارت پسته اشاره کرد و اذعان داشت در تجارت پسته سه مؤلفه باغدار، صادرکننده و خریدار وجود دارد و خواسته‌های خریدار از صادرکننده، فروش پسته با قیمت خوب و

خریدوفروش پسته پرداخت و از نظام فروش پسته آمریکا بهعنوان الگویی که توانسته است به تولیدکننده و تاجر کمک کند نام برد. وی ایجاد نظامها و سازماندهیهای اجتماعی را دشوار و پیچیده دانست و لازمه ایجاد آن را توسعه اعضای تشکیل دهنده نظام که در اینجا تولیدکننده و تاجر هستند عنوان کرد. نظری بر ایجاد یک نظام فروش تأکید کرد: «ما ناگزیر به ایجاد یک نظام فروش هستیم؛ نباید از حکومت یا فردی انتظار داشته باشیم که مشکلات این صنعت را برطرف کند. به نظر من در حال حاضر اولویت هیچ کاری بالاتر از این کار نیست.» وحید اردکانیان باغدار خراسان رضوی ضمن تأکید بر ضرورت برقراری تجارت مشارکتی بین باغدار و تاجر پیشنهاد داد: «هرچند اغلب منشأ سود و زیان برای باغدار و تاجر در نرخ ارز است؛ اما همیشه این تفکر در بین باغداران وجود دارد که پسته را ارزان فروخته و تاجر سود کرده است. برای تغییر این تفکر ایجاد طرح مشارکتی بین باغدار و تاجر گره گشا خواهد بود در چنین حالتی باغدار در سود فروش پسته شریک می شود و تاجر نیز همیشه حجمی از پسته را برای تحویل به مشتری در اختیار دارد.» محمودرضا مهدوی دیگر پنبلیست باغدار در این نشست با بیان اینکه علاوه بر ۳ مؤلفه تولیدکننده، صادرکننده و خریدار در تجارت پسته مؤلفه دیگری نیز وجود دارد و آن دولت است که با قیمت‌های دستوری نرخ ارز سعی در دخالت در این بازار را دارد. در ادامه مهدوی در رابطه با قیمت‌گذاریها اظهار داشت: «مبحث نارضایتی از قیمت فقط مختص کشور ما نیست در پیشرفته‌ترین مدل‌های تجاری هم شاهد این هستیم که در قیمت‌گذاری اول فصل عدم رضایت و یا اعتراض وجود دارد؛ بنابراین مهم این است که به یک تعامل برسیم، مدل تجاری در کشور ما متفاوت است و کشاورز شخصاً تصمیم می‌گیرد که چه زمانی بفروشد و چه زمانی نفروشد. در مدل تجاری سنتی که داریم تصمیم‌گیرنده نهایی برای زمان فروش کشاورز است و مانند سایر مدل‌های تجاری در کشورهای دیگر کشاورزها تصمیم‌گیرنده برای قیمت نیستند؛ کشاورزان راندمان پایین را با صبر در فروش و استفاده از تورم جبران می‌کنند.» در ادامه این نشست امین‌زاده در پاسخ به سؤال «چقدر تأمین مالی و تأمین حجم در اول فصل را برای صادرکننده ضروری می‌دانند؟» اظهار داشت: «برای صادرکننده فرصت‌های طلایی برای فروش پسته وجود دارد؛ مثلاً زمانی که پسته آمریکایی هنوز به بازار نیامده است، در شهریور و مهر تاجر می‌تواند برای ماه ژانویه شروع به بستن قرارداد و فروش پسته کند. اما در وضعیت موجود که اغلب کشاورزان در اول فصل، پسته خود را عرضه نمی‌کنند تاجر اطمینانی برای تأمین پسته ندارد و نمی‌تواند قرارداد بلندمدت ببندد.»

دولت به‌تازگی برای صادرکننده به وجود آورده است بالا بردن نرخ پیمان ارزی است.»
در ادامه علی قاسم‌علیزاده مدل ارتباط باغدار و صادرکننده در مجموعه خودشان را تشریح کرد: «از سال ۱۳۸۰ برای جلوگیری از ضرر تغییر نرخ ارز هم برای صادرکننده و هم خریدار و انجام تجارت پایدار تصمیم بر این شد که در اول فصل پسته با قیمت پایه‌ای که تعیین می‌شود از باغدار خریداری شود و مبلغ آن در ۵ قسط به او پرداخت شود؛ در پایان مرداد سال بعد که قیمت فروش پسته و نرخ ارز مشخص شد نسبت مجدداً قیمت پسته محاسبه شده و پس از کسر هزینه‌ها و دو درصد کمیسیون، مبالغ متفاوت به باغدار پرداخت شود.» حمید حسنی دیگر تاجر حاضر در این نشست ضمن گلایه‌مندی از تصمیمات بانک مرکزی اظهار داشت که پسته ایران دو رقیب دارد یک رقیب آمریکاست که سه برابر ایران تولید پسته دارد و بازارسازی و مصرف پسته را در دنیا ایجاد می‌کند، رقیب بعدی پسته ایران، بانک مرکزی است که با تصمیماتی که می‌گیرد مانع فروش محصول کشاورزان است. وی تعیین نرخ ارز ۴۱ هزار تومانی (نیمایی) و عدم لحاظ شدن افزایش نرخ ارز در قیمت پسته را معضلی نام برد که خسارت هنگفتی به کشاورزان وارد کرده است. وی درباره مدل خرید پسته در مجموعه خود گفت: «من اعتقاد دارم کشاورز نباید انبارداری کند، انبارداری به نفع کشاورز نیست. زمانی که در مهر و شهریور باغداران پسته را به ما تحویل می‌دهند بعد از محاسبه قیمت ریالی، این قیمت ریالی را به دلار تبدیل می‌کنیم و باغداران دلاری از ما طلبکار می‌شوند و در طول سال هر زمان درخواست کنند به قیمت دلار روز، پول دریافت می‌کنند. در چنین حالتی نه ریسک انبارداری و کسری انبار دارند و نه دیگر نگران افزایش نرخ ارز هستند در این نحوه خرید امائی، اعتماد و شفافیت بسیار مهم است.»
عبدالکریم امین‌زاده پیش‌بینی قیمت‌های بالا برای پسته در سال گذشته و افزایش توقع باغداران را عامل عدم عرضه پسته در بازار دانست: «در مردادماه سال گذشته در گروه مجازی یک نظرسنجی گذاشته شد و قیمت‌هایی را برای پسته اعلام کردند پیش‌بینی قیمت‌های بالا در این نظرسنجی باعث شد که بعد از برداشت محصول، کشاورزان توقع قیمت‌های بالا داشته باشند و به همین دلیل در زمانی که تاجر می‌بایست قرارداد ببندد پستهای در بازار نبود.» وی در مورد مدل خرید پسته از باغداران اذعان داشت که از سال ۱۳۷۶ در خراسان جنوبی اول فصل به صورت نقدی پسته را خریداری می‌کند و سخت بودن تأمین سرمایه در شرایط رکود را از جمله معضلات این روش عنوان کرد.
در ادامه نشست علی نظری به ضرورت تبیین نظام‌های

مهدوی طراحی و بهینه‌سازی یک مدل تجاری بر پایه مدل تجاری حاکم بر بازار سنتی ایران را بسیار حائز اهمیت دانست. در پایان مهرایی از علی نظری درخواست کرد در رابطه با پیشنهاد ضرورت نظام‌سازی تجارت پسته در شرایط فعلی توضیح دهد. علی نظری با تأکید بر منبع مشترک بودن بازار پسته برای همه اظهار داشت: «وقتی شرکتهایی پسته‌های نامرغوب را صادر می‌کنند در واقع بازار را خراب می‌کنند و می‌توان گفت که یک تراژدی منابع مشترک به وجود می‌آورد که هر کس تنها به نفع خود کار کند و کسی به فکر آینده بازار نیست و در اینجا برند پسته ایران از بین می‌رود. برای جلوگیری از این تراژدی، ایجاد نظام فروش با ساز و کاری باید صورت گیرد که دیگر کسی نتواند بازار را از بین برده و رقابت ناسالم داشته باشد؛ در این بازار بیشترین منفعت را باید تاجر و کشاورز ببرند و کشاورز هم بتواند به تاجر اعتماد کند. در واقع باید یک رابطه دوطرفه باشد و نگذاریم اعتبار پسته ایران از بین برود. ادامه‌دادن روند حاضر به نفع ما نیست چرا که با افزایش تولید، قیمت‌ها تغییر می‌کند و سرنوشتی که برای بازار برخی محصولات مثل گردو و زیتون و بادام به وجود آمده برای پسته ایران نیز دور از انتظار نیست. در حال حاضر که هنوز امکان حضور در بازار جهانی را داریم باید یک پسته باکیفیت و استاندارد معین و همچنین تأمین با حجم بالا ایجاد کنیم که لازمه آن این است مدل‌های خرید و فروشی را که تاجران دارند را معرفی و حمایت کنیم. برای ایجاد هماهنگی بین باغدار و تاجر بایستی تعداد انجمن‌ها و تشکل‌ها زیاد شوند تا با اطلاع‌رسانی و سازوکاری که تعریف می‌کنند شرایطی برای فروش بهتر پسته فراهم آورند.» در پایان وی به انجمن پیشنهاد داد تا نقش حکم داشته باشد و بازرگانی که کمترین میزان شکایت و یا بهترین عملکرد را با مشتریان داشته‌اند معرفی نماید تا باغداران بتوانند به آنها اعتماد کرده و محصولاتشان را به آنها بدهند و بدین ترتیب بتوان حجم بالای پسته برای فروش را تأمین کرد. فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران قابل مشاهده است.

حمید حسنی نیز درباره یکی از امتیازهای بزرگ پسته ایران گفت: «آمریکا از بازار خاورمیانه و چین دور است و زمانی که بخواهد محصول پسته تولید شده اول فصل را به این بازارها برساند دو تا سه ماه زمان نیاز دارد در چنین فرصتهایی است که ما می‌توانیم طی ۲۰ روز پسته را به این بازارها برسانیم. لازم است در این زمان جهت تأمین و خرید پسته از نظر مالی هم نقدینگی کافی داشته باشیم.» در ادامه نشست حسین مهرایی از علت اینکه «چرا تا به امروز چنین تعاملی شکل نگرفته که باغداران به تاجر اعتماد داشته باشند؟» پرسید و وحید اردکانیان بیان داشت: «هزینه‌های تولید پسته بالا رفته‌است و کشاورزان از این قیمت‌ها، سود کمی می‌برند و لازم است تاجر از مزیت و برتری کیفیت مغز و پسته ایرانی بهره برده و برای رنگ و کیفیت پسته ایرانی استاندارد تعریف کنند. بالا بودن کیفیت می‌تواند منجر به افزایش قیمت شود و در چنین حالتی هم باغدار و هم تاجر از آن سود می‌برند.» اردکانیان در رابطه با اعتماد کشاورزان به تاجر، علاوه بر اعتبارسنجی تاجر، شفافیت قرارداد را مهم دانست: «در قرارداد باید مشخص باشد تجارتی که می‌خواهد انجام شود با سرمایه تاجر است یا سرمایه باغدار، گاهی تاجر پسته را به صورت نقدی می‌خرد و با سرمایه خودش تجارت می‌کند؛ ولی در مواقعی تاجر پسته را به خریدار می‌فروشد و بعد از فروش پسته پول باغدار را می‌دهد و در این دو حالت نرخ سود متفاوتی برای طرفین وجود دارد که باید در قراردادها شفاف باشد. مسئله دوم که در شفافیت قرارداد مطرح است موضوع تضامین و مسئولیت‌ها است در صورتی که خریدار پول تاجر را ندهد و یا مشکلی برای بار پیش آید ریسک چنین مشکلاتی چگونه و چطور بین تاجر و باغدار تقسیم می‌شود؛ این نیز باید مشخص باشد.»

علی قاسم‌علیزاده در پاسخ به سؤال آقای اردکانی در رابطه با عدم پرداخت پول باغدار توسط تاجر و مسئولیت ضرر ریسک گفت: «در این حالت طبیعی است که ریسک را صادرکننده قبول کند. ولی در مجموعه کاری ما وقتی قیمت پایه را می‌گذاریم، متعهد هستیم به هر شکل ممکن این قیمت پایه را پرداخت کنیم به همین دلیل قیمت پایه را پایین می‌زنیم. فلسفه انجام کار بر این بود که در تغییر قیمت ارز کمترین ضرر متوجه باغدار و صادرکننده شود. البته این رابطه باید در درازمدت تعریف شود و رابطه کوتاهمدت و قراردادهای یک‌ساله فایده ندارد.» در ادامه محمودرضا مهدوی با بیان اینکه چون کشاورز تصمیم‌گیرنده در فروش است؛ بنابراین باید باغدار در رابطه با آنچه در بازار اتفاق می‌افتد آموزش و آگاهی داده شود. وی گفت اگر منطق و ریاضیات در بازار پسته حاکم شود رابطه بین کشاورز و تاجر همیشه منطقی خواهد بود.

فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران بارگذاری شده است.

برای مشاهده این مستند بارکد را با دوربین گوشی اسکن کنید

فرصت نالش نداریم؛ چشم‌ها را باید شست

پیشرو در سال ۱۴۰۳ نام برد که موجب سخت‌تر شدن شرایط تحریمی ایران خواهد شد. قوامی از نمایندگان مجلس دوازدهم برای تغییر نگرش اساسی دعوت نمود: «مجلس دوازدهم نباید نگاه مجالس تا یازدهم را دنبال کند، که با ادامه دادن این راه حتما کار سخت‌تر خواهد شد. فرصت اینکه بنشینیم ناله کنیم نداریم؛ راه باز است ما دست و پا بسته‌ایم؛ حتما اگر دست و پای خود را باز کنیم و از ظرفیت ملت هم استفاده کنیم، می‌توانیم تحول ایجاد کنیم. من امیدوارم ان‌شاءالله هم مجلس دوازدهم و هم سال ۱۴۰۳ نقطه قوتی شود که صادرکنندگان به خصوص صادرکنندگان غیر نفتی در بخش کشاورزی و سایر بخش‌ها از این شرایط سخت خارج شوند و در سال آینده این تراز منفی که ۱۷ میلیارد دلار شده است را با حضور شما کاهش دهیم.» نماینده منتخب مردم اسفراین، بام و صفی‌آباد در پایان از باغداران پسته درخواست کرد تا با به‌روز کردن دانش و تحقیقات در جهت افزایش بهره‌وری و عملکرد باغات پسته کوشا باشند تا موجب پایداری و بقای صنعت پسته شوند.

۷۷ هادی قوامی، نماینده منتخب مردم شهرستان‌های اسفراین، بام و صفی‌آباد، ضمن اظهار تأسف از شرایط حاکم بر اقتصاد کشور ادامه این روند را نگران کننده دانست و افزود: «در بحث تراز تجاری کشور در سال ۱۴۰۲ نزدیک به ۱۷ میلیارد دلار کسری داریم که این میزان در سال ۱۴۰۱ پنج میلیارد دلار بوده‌است؛ یعنی تقریباً بیش از سه برابر منفی شده‌است که اگر نفت نداشتیم طبیعتاً این ۱۷ میلیارد دلار به اقتصاد ایران آسیبی جدی می‌زد. هرچند اینکه با فروش نفت و تزریق به اقتصاد ایران این کسری تأمین شود اصلاً راه خوبی نیست.»

حرکت نادرستی می‌تواند به تولیدکنندگان علی‌الخصوص بخش کشاورزی که ماهیت عدم قطعیت دارد و نا اطمینانی در آن زیاد هست آسیب برساند.»
وی وضعیت حال حاضر ایران را از شرایط جنگ با عراق سخت‌تر دانست و از انتخابات آمریکا، جنگ با اسرائیل و چالش ریسک حاملهای انرژی به‌عنوان سه نا اطمینانی

قوامی یکی از علل تراز تجاری منفی را عملکرد نادرست دولت و عدم توجه به صادرات دانست: «اینکه ۴۰ درصد محصول تولیدی سال قبل پسته هنوز در انبارها مانده است نشان از سیاست‌گذاری‌های نادرستی است که در حوزه صادرات انجام دادیم. در شرایط سخت تحریمی حال حاضر و بازارهای محدود صادراتی پسته هر گونه

مالیات بر درآمد؛ ابزار تنظیم‌گری یا کسب درآمد؟!

جلیل کاربخش نایب‌رئیس هیئت‌امنای انجمن پسته ایران با اشاره به لایحه برنامه هفتم توسعه اقتصادی و اصلاح نظام مالیاتی کشور در قانون مالیات‌های مستقیم، نحوه و تبعات اجرایی شدن آن را در حوزه تولید و تجارت برشمرد. وی در این‌رباطه اذعان داشت که با تصویب این لایحه در سال ۱۴۰۳ تولیدکنندگان بخش کشاورزی مشمول پرداخت مالیات خواهند شد. وی همچنین به‌واسطه اینکه دولت باهدف کمک به حوزه تولید در لوایح پیشنهادی نرخ مالیات‌های اشخاص حقوقی را بصورت پلکانی کاهش داده است پیشنهاد داد: «دولت نرخ مالیات‌بردرآمد اشخاص حقوقی مندرج در ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم را بصورت پلکانی کاهش داده است. پیشنهاد می‌کنم باغداران و تولیدکنندگان بخش کشاورزی اراضی خود را سنددار نمایند و بهتر است که با قانون ارث اراضی را خرد و قطع‌قطعه نکرده و در قالب تأسیس یک شرکت سهامی خانوادگی مدیریت شود تا به‌جای پرداخت مالیات‌بردرآمد اشخاص حقیقی با نرخ‌های تصاعدی، مالیات‌بردرآمد اشخاص حقوقی را پرداخت کنند. همه‌جا قانون را برای تنظیم‌گری می‌نویسند؛ اما در کشور ما قانون برای کسب درآمد نوشته می‌شود.»

هم‌فکری، لازمه رفع موانع و پیشبرد اهداف صادراتی

سید مهدی طیب‌بزاده، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان در جمع حضار ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته استان ایران، دست‌بهدست دادن همه دست‌اندرکاران استان‌های پسته خیز کشور اعم از استانداران، نمایندگان مجلس، فرمانداران شهرستان‌ها، هیئت‌رئیس‌ه اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، انجمن پسته ایران و سایر ذی‌نفعان صنعت، باهدف هم‌فکری و ایجاد اتاق فکر در جهت حل مسائل و مشکلات صنعت پسته را حائز اهمیت دانست: «مسئله پسته به‌عنوان واقعیت اقتصادی خیلی جدی که یک میلیارد دلار درآمد ارزی دارد را باید در شروع کار مجلس جدید، با همکاری مسئولان و ذی‌نفعان سامان داد. انجمن باید بکوشد با توسعه عضویت در همه استان‌های پسته خیز کشور تقسیم کاری صورت بگیرد و با گرد هم آمدن این جمع نتایج مطلوب حاصل شود. از سال ۹۷ که مسئله تعهد ارزی پیش‌آمده است اتاق کرمان و انجمن پسته ایران با جدیت تمام در همه جلساتی که با مقامات مربوطه برگزار شده حضور فعال داشته است؛ اما متأسفانه سیاست‌ها به‌گونه‌ای بوده است که تا کنون تلاش‌ها به نتیجه نرسیده است و مسئله همچنان باقی است. بحث دیگری که مطرح است افزایش قیمت پایه گمرکی پسته می‌باشد که در حال پیگیری هستیم.» وی همچنین ضمن اشاره به تصمیم ناخردانه در رابطه با صادرات خرما افزود: «بابت اقداماتی که درباره خرما از ترس کمبود خرما در ماه رمضان انجام شد و صادرات این محصول ممنوع گردید؛ نه‌تنها کمبودی نداشتیم؛ بلکه در حال حاضر بیش از ۲۰ هزار تن خرما در سردخانه‌ها مانده است که نشان‌دهنده تصمیم غیرکارشناسی مسئولین مربوطه است.» طیب‌بزاده هم‌فکری و مذاکره با صاحبان و ذی‌نفعان کالای تجاری، قبل از اتخاذ هر تصمیم مؤثری بر صادرات را توصیه نمود.

تشکیل زنجیره تامین پسته؛ عامل رونق اقتصادی صنعت پسته

معاون امور اقتصادی استاندار کرمان در ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران اذعان داشت: «مرار معاش مردم حداقل ده شهرستان در استان کرمان درگیر صنعت پسته است و حدود پنجاه درصد محصول پسته در کرمان تولید می‌شود لذا تشکیل میز پسته در وزارت جهاد کشاورزی راه موثری در حل و فصل معضلات و مشکلات صنعت پسته است و جای خالی آن در وزارتخانه مشهود است.»

امیر حسن‌زاده ارتقا رتبه فضای کسب و کار استان کرمان از ۳۱ در سال ۱۴۰۱ به ۴ در سال گذشته و همچنین تشکیل شورای عالی پسته را از جمله دستاوردهای تیم اقتصادی کرمان دانست. وی همچنین ایجاد ارزش افزوده با تشکیل زنجیره تامین پسته به کمک تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته را موجب شکوفایی و رونق اقتصادی هر چی بیشتر این صنعت عنوان نمود. در پایان ایشان آمادگی استانداری کرمان در زمینه حل و فصل مشکلات و مسائل مربوط به صنعت پسته را اعلام نمود

محمد مهدی برومندی، معاون امور باغبانی
وزارت جهاد کشاورزی:

«بایستی در باغبانی کشور طرحی نو در اندازیم!»

حائز اهمیت عنوان نمود و اذعان داشت که قریب به ۵۰ درصد درآمد ارزی کشور از بخش کشاورزی مربوط به این حوزه است. ایشان باغبانی ایران را معیشتی دانستند که برای ورود به باغداری مدرن بایستی الزاماتی رعایت شود: «همه فعالیتها در عرصه کشاورزی مجوز دارند به جز باغبانی، به همین علت نظام جامع باغبانی کشور را آماده کرده ایم و در صورت تصویب این لایحه در مجلس، اجرایی خواهد شد. ما هیچ قانونی در حوزه باغبانی کشور نداشتیم، باغات ما شناسنامه نداشتند و طی یک سال و نیم اخیر حدود ۴۰۰ هزار هکتار از باغات کشور با کمک نظام صنفی کشاورزی شناسنامه دار شده اند. تولید به ویژه در بخش باغبانی کشور با موانع و مسائل متعددی مواجه است، لذا با در نظر گرفتن همه این مسائل و مشکلات بایستی در باغبانی کشور از تولید نهال که مهمترین نهاده در باغبانی است تا رصد بازارها و کمک به تجارت طرحی نو در اندازیم. در نظر داریم فرآیندی را اجرا کنیم که محصول از تولید تا صادرات قابل رصد باشد. باید همه بخش های زنجیره شناسنامه دار شوند. تلاش بر این است که کل زنجیره در نظر گرفته شده و سیاست گذاری به نحوی باشد که هیچ اختلالی در هیچ بخشی ایجاد نشود.»

وی همچنین در رابطه با تنظیم بخشنامه صادرات پسته به اتحادیه اروپا مواردی را مطرح نموده و رعایت مفاد این دستورالعمل را لازم الاجرا دانست. برومندی در پایان سخنان خود حضور مسئولین دولتی در گردهمایی و نشستهای بخش خصوصی را اثربخش بیان کرد: «بایستی کمیته های مشورتی بین دولت و بخش خصوصی شکل بگیرد تا با هم اندیشی و هم فکری آنچه که ظرفیت دولت هست در اختیار بخش خصوصی قرار بگیرد و شاهد افزایش بهره وری و بالندگی این صنعت بسیار مهم کشور باشیم.»

محمد مهدی برومندی معاون امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی، با اشاره به اهمیت رفع موانع صادرات پسته و حضور پسته ایران در بازار جهانی بیان کرد: «با در نظر گرفتن این مسئله که محصول مهمی مانند پسته در بخش کشاورزی درآمد ارزی بالایی برای کشور دارد و در بازارهای جهانی پسته رقیبی مانند امریکا داریم و تجار نباید این بازار را از دست بدهند؛ لذا با پیگیری های انجمن پسته و بنده به عنوان مسئول باغبانی، جلسات متعددی با معاونت بازرگانی، مسئولین گمرک و سازمان بازرسی کل کشور برگزار شد که ماحصل آن توافق بر تغییر قیمت پایه صادراتی جدید به قیمت قبلی شد که امیدواریم دوستان به وعده خود عمل کنند و این تغییر صورت گیرد.»

معاون امور باغبانی، در ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران، جایگاه حوزه باغبانی در کشاورزی ایران را بسیار

بررسی تحولات نرخ ارز؛ ریشه‌یابی عوامل، تحلیل پیامدها

پسته خشک خام فله ایران از بُعد تجاری سه خصوصیت مهم دارد: اولین خصوصیت ماندگاری طولانی مدت پسته خام است بنحوی که سال‌هایی توان آن را در انبار بدون افت کیفیت نگهداری نمود؛ پایین بودن هزینه حمل و نقل در مقایسه با ارزش کالا را می‌توان دومین ویژگی پسته عنوان کرد؛ خصوصیت سوم پسته داشتن نرخ ثابت در بازار جهانی به عنوان یک کامودیتی است و قیمت ریالی آن متأثر از قیمت دلاری بازار جهانی و نرخ دلار در بازار داخل است. به همین منظور در ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران از فرهاد نیلی یکی از اقتصاددانان برجسته کشور، نماینده اسبق ایران در بانک جهانی و رئیس پیشین پژوهشکده پولی و بانکی کشور دعوت شد تا ضمن بررسی عوامل اثرگذار بر روی تغییرات نرخ ارز در کشور، اثرات آن را بر تولید و صادرات بیان نماید.

77

نمایانگر آن است دو نیرو دائم در تقابل با هم هستند؛ یک نیروی که به طور طبیعی افزایش نرخ را اقتضا می‌کند و نیروی دوم که در مقابل افزایش نرخ تا جاییکه بتواند مقاومت می‌کند و به ثبات می‌رساند و دوباره با شکست مقاومت مجدداً جهش اتفاق می‌افتد. این جهش‌ها ناشی از یک روند طبیعی اقتصادی نیست بلکه ناشی از یک

این اقتصاددان برجسته با اشاره به تنش‌های سیاسی کشور، نوسانات نرخ ارز را ناشی از روند اقتصادی غیرطبیعی دانست و ادعا داشت: «نرخ ارز از سال ۱۳۶۹ تا کنون نوسان و جهش بسیار زیادی داشته است؛ روند این جهش‌ها به شکل پلکانی است یعنی جهش دارد و به دنبال آن ثبات نسبی دارد و باز چرخه تکرار می‌شود که

فرهاد نیلی ضمن تشبیه نرخ ارز به کودکی تخس، بازیگوش و غیرقابل کنترل انواع روش‌های رفتاری کشورهای مختلف با او را تشریح کرد. وی ایران را به مثابه والدی کنترل‌گر دانست که همواره سعی در کنترل نرخ‌ها اعم از نرخ انرژی، نرخ سود بانکی، قیمت حمل و نقل و ... دارد که فشار وارده از طرف همه اینها بر نرخ ارز تخلیه می‌شود.

اخیر که در فضای فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کشور رخ داد را موجب افزایش ریسک نگهداری ریال بیان کرد که در نهایت باز موجب نوسانات نرخ ارز می‌شود. این دکترای اقتصاد در رابطه با شکاف تولید توضیح داد: «شکاف تولید یعنی اینکه در اقتصاد با چه سرعتی داریم ارزش ایجاد می‌کنیم که نرخ رشد اقتصادی می‌شود. نرخ رشد اقتصادی ما اگر نرخ رشد جذاب و فزاینده‌ای بود نشان می‌داد این اقتصاد علیرغم تضعیف پول دارد ارزش خلق می‌کند. وقتی شکاف تورمی به گونه‌ای است که به شکل غیر قابل مقاومتی پول ملی را تضعیف می‌کند و از محل رشد اقتصادی هم نمی‌توان پول ملی را تقویت کرد آیا ورودی ارز به کشور می‌تواند این دو را پر کند؟! مهمترین منبع ورودی ارز به کشور فروش نفت است، از طرفی قیمت نفت ما هم رشد آنچنانی نداشته است و از محل درآمدهای نفتی برای سیاستگذار آنچنان قدرتی ایجاد نشده که بتواند نوسان گیری کند.»

نیلی ضمن بررسی نمودار تراز ارزی کشور عوامل موثر بر ناترازی را برشمرد. وی کنترل انگیزشی و اقتصادی نرخ رشد نقدینگی و کنترل میزان سیالیت پول در اقتصاد را راهی برای مدیریت نرخ ارز و بعدنبال آن مهار تورم دانست. وی چشم‌انداز نرخ ارز در سال ۱۴۰۳ را نیز به تفصیل شرح داد.

تراز پرداختها یا برآیند صادرات و واردات و خروج سرمایه، تنشهای روابط تجاری و بین الملل و تحریم اشاره نمود. نرخ سود بانکی و نرخ رشد نقدینگی و پایه پولی را می‌توان متغیرهای سیاستی یا زمین بازی سیاستگذار عنوان کرد و وقتی سیاستگذار از طریق مداخله ارزی سعی می‌کند که ظاهر قضیه را درست کند در واقع پشت صحنه متغیرهای دیگری اثر گذاشته‌اند.»

وی از ناترازی‌های بودجه دولت، ناترازی‌های بانکی و سیاست‌های انبساطی به‌عنوان عوامل موثر بر نرخ تورم نام برد که همگی در نرخ ارز تخلیه می‌شوند؛ در واقع نرخ ارز انتظارات تورمی را نمایندگی می‌کند و اگر اجازه داده می‌شد متغیرهای دیگری مانند نرخ بهره هم نوسان داشته باشند تمام فشار روی نرخ ارز وارد نمی‌شد. نیلی وقایع و تنش‌های داخلی

کنش و واکنش است به‌نحوی که کنش بطئی و تدریجی بوده و واکنش مقاومتی است که در مقابل این کنش وجود دارد. زمانی که جهش از حد پیش‌بینی پذیری خارج می‌شود و فشاری را تخلیه می‌کند «بحران ارزی» نام می‌گیرد. بحران ارزی نه فقط فعالین اقتصادی بلکه سیاستگذاران را هم غافلگیر می‌کند؛ چنین نیست که یک عده خبر داشته باشند و عده‌ای دیگر خبر نداشته باشند. سیاستگذار (خواسته یا ناخواسته) با قرار گرفتن در معرض فشار سیاسی درصدد انجام اقداماتی برای کنترل و برقراری ثبات برمی‌آید که مستلزم پرداخت هزینه است؛ هزینه برقراری ثبات خرج کردن ذخایر ارزی و ارزان‌فروشی منابع کمیاب کشور است.»

نیلی مجموعه متغیرهای موثر بر جهت‌گیری و میانگین نرخ ارز را در سه دسته تشریح کرد: «یکسری متغیر فاندamental یا بنیادین وجود دارد که در بلندمدت خود را نشان می‌دهند، یکسری متغیرهای سیاستی هستند که روند را در کوتاه مدت تغییر می‌دهند و در نهایت مداخلات به عنوان دسته سوم می‌باشند. از جمله عوامل موثر در بلندمدت می‌توان به شکاف تورمی، تولید داخلی و خارجی،

فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران بارگذاری شده است.

برای مشاهده این مستند بارکد را با دوربین گوشی اسکن کنید

باتوجه به تغییرات ساختار بازار جهانی پسته، روند کاهش قیمت پسته و همچنین تغییر مقاصد صادراتی پسته ایران طی چند سال اخیر بر آن شدیم تا در ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران به بررسی بازار جهانی و داخلی پسته ایران و اثر آمریکایی‌ها بر بازار جهانی و قیمت‌گذاری پسته بپردازیم. نشست با محوریت «پیش‌بینی وضعیت بازار جهانی پسته و اثر کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت آن بر باغدار و صادرکننده ایرانی» و با حضور امیرعلی عسگراولادی، محمد صالحی، بهرام آگاه و رؤیا خاکی از صادرکنندگان و سید جمال حسینی طاهر از بازرگانان داخلی پسته ایران و مدیریت حسین مهرابی در دومین روز گردهمایی برگزار شد و هریک از اعضای نشست مقاصد صادراتی خود را تشریح نموده و در مورد چشم‌انداز بازار جهانی و داخلی پسته به بحث و بررسی پرداختند. در ادامه خلاصه موارد مطرح شده در این نشست آمده است. فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران بارگذاری شده است. برای مشاهده این مستند بارکد را با دوربین گوشی اسکن کنید

پیش‌بینی وضعیت بازار جهانی پسته؛ اثر کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت آن بر باغدار و صادرکننده ایرانی

فیلم کامل این نشست
در کانال آپارات انجمن پسته ایران
بارگذاری شده است.
برای مشاهده این مستند
بارکد را با دوربین گوشی اسکن کنید

توجه به علاقه اکثریت در این بازار به پسته ایران، اگر سیاست ما درست باشد، مجدداً با افزایش تقاضا روبرو خواهیم شد. صادرات حدود ۲۰ هزار تنی پسته ایران به بازار کشورهای مشترک‌المنافع در سال قبل و همچنین صادرات ۱۶ هزار تن پسته طی ۶ ماه اول سال محصولی اخیر، نشان‌دهنده روند روبه‌رشد صادرات پسته ایران در این بازار است؛ یکی از علت‌های آن را می‌توان کاهش یک دلاری قیمت پسته ایران و برابری قیمتی پسته ایران با آمریکا عنوان کرد. مزیت نسبی دیگر ایران در این بازار، موقعیت جغرافیایی و نزدیکی ایران به بازار بوده‌است. در بازار C.I.S، کشور قزاقستان با حدود ۱۷ الی ۱۸ میلیون جمعیت نمی‌تواند خیلی بازار رو به رشدی باشد و یا بازار قرقیزستان از نظر قدرت اقتصادی خیلی بازار قوی‌ای نیست؛ قوی‌ترین بازاری که در این منطقه هست همان بازار روسیه است که فعلاً ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی نسبت به آمریکا و به واسطه قیمت مناسب‌تر پسته نسبت به ترکیه در این بازار ارجحیت دارد. البته ناگفته نماند پسته ترکیه آینده‌نچندان دور می‌تواند رقیب سرسختی برای ایران باشد مخصوصاً که از نظر موقعیت جغرافیایی هم با ایران تفاوتی ندارد.

بازار خاور دور و چین

محمد صالحی - صادرکننده پسته
و رئیس هیئت‌مدیره انجمن پسته ایران

طی ۲۰ سال گذشته روز به روز مصرف پسته در بازار چین (خاور دور) بیشتر می‌شود. در سال‌های اخیر که میزان تولید پسته آمریکا زیاد شده و رقیب اصلی ما گردیده‌است متأسفانه به واسطه مشکلاتی که در امر صادرات در کشور داریم و مسبب اصلی آن دولت است نتوانستیم از پس این رقابت به‌خوبی برآییم. کشور چین از نظر کمی به دلیل جمعیت زیادی که دارد و

بازار کشورهای مشترک‌المنافع (C.I.S)

رؤیا خاکی - صادرکننده پسته
و عضو هیئت‌امنا انجمن پسته ایران

روند مصرف پسته در کشورهای مشترک‌المنافع، در سال‌های اخیر روبه‌افزایش بوده است. علی‌رغم اینکه پسته آمریکا با قیمت‌های خیلی بهتری عرضه می‌شده است؛ اما موقعیت کشور ایران به صورتی است که بازارهای آسیای میانه عمدتاً ترجیحشان پسته ایران می‌باشد. مشترک‌المنافع در بازارهای آسیای میانه مخصوصاً بازار روسیه، دو بخش هستند؛ یک بخش به‌شدت قیمت محور و یک بخش به‌شدت کیفیت محور. در بازارهای کیفیت محور همواره برای پسته ایران تقاضا وجود دارد و معمولاً بازار هدف ما می‌باشد. هرچند گاهی تنش‌های داخل کشور مثل نوسان نرخ ارز و یا نوسان نرخ پسته روی بازار تأثیر زیادی گذاشته است. در بازه‌های زمانی مختلف محصولاتی مثل بادام‌هندی و بادام‌زمینی جایگزین شده؛ ولی در نهایت سفارشات پسته و حجم پسته مصرفی در بازار کم نشد. البته این فقط شامل پسته ایران نبوده و پسته آمریکایی علی‌رغم تحریم، در بازار روسیه به فراوانی دیده می‌شود و پسته ترک نیز با وجود اختلاف قیمت با پسته ایرانی جایگاه خودش را دارد.

در ۶ ماه ابتدای سال ۱۴۰۲، تا اواخر مهرماه تقاضا در بازار زیاد بود؛ از آبان ماه تا انتهای آذر تقاضا برای پسته به‌علت افزایش قیمت دلار در این مناطق کم شد و مجدداً از دی ماه تقاضا زیاد شد. در سال ۱۴۰۳ جهش ناگهانی نرخ دلار موجب افزایش قیمت پسته شد، ولی با کاهش مجدد نرخ دلار قیمت پسته کاهش چندانی نیافت که این منجر به پایین آمدن حجم تقاضا در کوتاه مدت می‌شود که طبیعی است؛ چرا که مشتری به‌راحتی مجاب نمی‌شود برای پارتی که دو هفته قبل به یک نرخ خریده است الان بخواهد ۲۰ تا ۳۰ سنت بالاتر پرداخت کند. اما در نهایت با

بازار اتحادیه اروپا و بازار خاص ژاپن

امیرعلی عسگر اولادی - صادر کننده
و عضو پیوسته انجمن پسته ایران

بازار اروپا بازار ثابتی است و رشد چندانی ندارد؛ در واقع کل میزان مصرف اتحادیه اروپا با اروپای شرقی حدود ۸۰ هزار تن می‌باشد. ۳۰ سال پیش کل این بازار ۸۰ هزار تنی مال ایران بوده است که در حال حاضر به ۱۵ الی ۱۶ هزار تن رسیده است؛ یعنی ۸۰ هزار تن بازار اتحادیه اروپا را از دست داده‌ایم که علت اصلی آن قیمت پسته ارزانتر آمریکا است. تا سال ۱۳۹۵ قیمت پسته ایران ارزانتر از آمریکا بود و جایگاه خیلی خوبی در بازار اروپا داشتیم؛ از سال ۱۳۹۵ قیمت پسته آمریکا با ایران یکی شد و بعد از آن به مرور و سال به سال قیمت پسته آمریکا ارزان‌تر شد تا امسال که به ۷ دلار رسید و ما اصلاً نمی‌توانستیم در این قیمت‌ها رقابتی داشته باشیم برای همین می‌توان گفت که تقریباً بازار رو به از دست دادن کامل است. حالا اینکه چرا ما با قیمت حدود یک دلار بالاتر از پسته آمریکا هنوز در بازار اروپا مانده‌ایم یکی مزیت‌های نسبی که پسته ایران دارد و عامل مهم دیگر مزیتی است که صادرکنندگان پسته ایرانی دارند؛ آمریکایی‌ها وقتی وقتی جنسی را می‌فروشند قبل از رسیدن جنس به اروپا پولش را دریافت کرده‌اند ولی صادرکنندگان ایرانی سرویس خاصی به مشتریان اروپایی می‌دهند یعنی جنس را در اروپا آماده می‌کنند، بعد می‌فروشند سپس صادرکننده با توجه به توانایی خود بین ۳۰ تا ۶۰ روز به خریدار اعتبار می‌دهد؛ صادرکنندگان ایرانی با دادن این امتیازات توانسته‌است تاکنون در بازار اروپا بماند. بخاطر مسائل سیاسی اخیر و جنگ، اروپا خیلی آینده‌امیدوار کننده‌ای برای پسته ایران ندارد.

طی ۶ ماه گذشته به‌زور توانسته‌ایم ۱۰ هزار تن پسته به اروپا صادر کنیم، درحالی‌که آمریکایی‌ها حدود ۵۰ هزار تن صادرات

روزبه‌روز در حال افزایش نیز هست، قدرتمندترین مصرف‌کننده پسته در دنیاست؛ باتوجه‌به اینکه اخیراً مصرف مغز پسته هم در این کشور رواج پیدا کرده است، پتانسیل مصرفی بالاتر از این که هست هم دارد.

ما در اصل بایستی مشکلات داخلی خود را حل نموده و امکان صادرات را فراهم کنیم. در ۶ ماه گذشته ۱۶ هزار تن حداکثر میزان صادراتی بوده که به چین انجام دادیم درحالی‌که در همین مدت آمریکایی‌ها ۱۳۰ هزار تن پسته به چین صادر کرده‌اند؛ یعنی طی این مدت در مجموع حدود ۱۴۶ هزار تن پسته به چین صادر شده‌است؛ البته این بدان معنی نیست که این میزان پسته مصرف شده باشد چرا که برخلاف ایران و ترکیه که مردم پول خود را در بانک می‌گذارند و سود دریافت می‌کنند، چینی‌ها پولشان را سرمایه‌گذاری می‌کنند؛ به‌دلیل همین خصلت اول سال که از سوی آمریکا پسته با قیمت خیلی مناسبی اعلام شد، آنها با این دید که پسته در آینده گران خواهد شد به خرید پسته تمایل پیدا کردند و این اتفاق افتاد؛ نزدیک عید چینی‌ها آمریکا به‌خاطر اینکه این باور را به آنها بدهد که گرانی پسته و سود همیشه برای شما خواهد بود، قیمت پسته خود را بالا برد. آمریکایی‌ها خیلی خوب میدانستند پسته صادر شده به چین، هنوز مصرف نشده بلکه با هدف سودآوری خریداری شده است؛ قطعاً این سیاست آمریکایی و تفاوت قیمت برای چینی‌ها جذابیت ایجاد می‌کند و موجب می‌شود تا سال بعد هم جهت خرید پسته سراغ آمریکا بروند. درحالی‌که قیمت پسته ایران هیچ تغییری نداشته است و در همان حد ۷ دلار تا ۷٫۲ دلار که عرف بوده باقی‌مانده است و چینی‌ها معترض هستند که چرا قیمت پسته شما کاهش نمی‌یابد.

پسته ما کیفیت بهتری دارد، مغزش خوشمزه‌تر است؛ اما یک تاجر چینی به این نگاه می‌کند که کدام محصول سود بیشتری دارد نه اینکه کدام خوشمزه‌تر است. مزیت‌های پسته ایران تا یک جایی می‌تواند رغبت ایجاد کند؛ ولی بحث قیمت در برخی بازارها مثل چین حرف اول را می‌زند. چون زمان اوج مصرف پسته در چین گذشته است و در حال حاضر پسته به‌وفور در بنادر و انبارهای چین وجود دارد، بعید می‌دانم تا سال محصولی جدید تقاضایی داشته باشیم. شاید بهتر باشد در این بازار بر روی مغز و مغز سبز پسته هم تلاش‌هایی از طرف صادرکنندگان صورت گیرد؛ اگر مغز و مغز سبز پسته بازار خودش را در چین پیدا کند به‌واسطه مزیت‌های مغز پسته ایرانی، سهم ما از بازار چین بسیار بالا خواهد رفت.

پسته به اتحادیه اروپا داشتند. سهم ایران در بازار اتحادیه اروپا بیشتر از ۲۰ درصد نیست که کل آن را مدیون مغز سبز هستیم؛ برای اینکه آمریکایی‌ها مغز سبز پررنگ نمی‌توانند تولید کنند و مغز سبز ترکیه هم به خاطر روغنش ماندگاری خیلی بالایی ندارد. در مورد پسته شانس نداریم اما در آینده حجم بزرگ پسته ایران برای اتحادیه اروپا و ژاپن مغز و مغز سبز پسته خواهد بود. شاید با شرایط موجود بهتر باشد که ما به سمتی برویم که مغز پسته بیشتری را تولید کنیم. برای حفظ بازار پسته آجیلی باید به باغداران توصیه کرد که به سمت پسته‌های خاص مثل اکبری و احمدآقایی بروند.

بیست سال قبل ۷ الی ۸ هزار تن پسته ایرانی و ۲ هزار تن پسته آمریکایی به ژاپن صادر میشده است؛ در حال حاضر حدوداً ۲ هزار تن پسته آمریکایی سرچایش است و ۵۰۰ تن هم پسته ایرانی به ژاپن صادر می‌شود؛ یعنی ما سهم ۷ هزار تنی پسته ایران در ژاپن را از دست داده‌ایم و مصرف پسته در ژاپن به شدت کاهش پیدا کرده است؛ علت اصلی آن مسئله آفات توکسین و باقیمانده سموم است چرا که متأسفانه در ایران نتوانستیم میزان آنها را در حد استانداردهای ژاپن برسانیم.

به‌زودی از طرف ترکیه در حال افزایش خواهد بود؛ ولی آن به تمام محصولات پسته به طور یکنواخت کشیده نمی‌شود؛ به‌عنوان مثال در بازار مغز و مغز سبز پسته رقابت به‌شدت پسته خشک در پوست نبوده است. ما از دنیا و تغییراتش به‌شدت عقب هستیم و متأسفانه بخش‌های مختلف صنعت از تولید و کشاورزی گرفته تا فرآوری، بخش بازرگانی و صادرات آن‌طور که باید به این موضوع واکنش نشان نمی‌دهد.

صدسال قبل هر اتفاقی در کشور ما چه در بخش تولید و چه در سیاست‌های اقتصادی می‌افتاد، در بازار جهانی تأثیرگذار بوده است؛ چرا که مشتریان حق انتخابی نداشتند و خودشان را با شرایط ما تطبیق می‌دادند. اما امروزه با افزایش حجم تولید پسته آمریکا و ثابت شدن تولید پسته ترکیه وقایع داخلی و سیاست‌های دولت، در سطح بازار بین‌المللی ریسک‌های بزرگی را برای ما ایجاد کرده و می‌کند. در واقع سیاست‌های اشتباه دولت و عدم ثبات اقتصادی ما مشتریان را ترسانده و به سمت پسته آمریکا سوق می‌دهد. میزان تولید پایین پسته دهن‌بست آمریکایی‌ها و درصد پایین مغزشان موجب شده که در بازار بین‌المللی مغز پسته نتوانند با پسته ایران رقابت کنند. ما در طولانی‌مدت برای فروش پسته‌های خاص در بازارهای خاص حرفی برای گفتن داریم. منظور از بازار هند شبه‌قاره هند است که شامل ۴ کشور

بازار شبه‌قاره هند و خاورمیانه

بهرام آگاه - صادرکننده و عضو پیوسته انجمن پسته ایران

باتوجه به مسائل سیاسی فعلی ایران و با نگاهی به چندماهه اخیر، پسته ایران نشان داده که توانایی خاصی در بازاری سازی و بازار نگه‌داشتن دارد. عمده پسته‌ای که از ایران صادر شد در شرایطی صادر شد که رقابت قیمتی حادی با پسته آمریکا داشت که خود نشان‌دهنده پتانسیل پسته ایران در مصارف خاص و بازارهای خاص است که می‌توان بر روی آنها کار کرد. درست است که سطح کلی تولید و رقابت از طرف آمریکا و

بازار مصرف داخلی پسته ایران

سید جمال حسینی طاهر - عضو هیئت امنای انجمن پسته ایران

امروزه سهم بازار تجارت آجیل و خشکبار در دنیا بالغ بر ۴۰ میلیارد دلار می‌باشد که از این میزان ۷ میلیارد دلار سهم پسته است. سهم ایران از بازار پسته حدود ۱۷ درصد است.

به نظر من رقیب اصلی پسته ایران، پسته آمریکا نیست چرا که آمریکا در حال بازاریابی و بازاریابی و این به نفع پسته ایران است. رقیب اصلی پسته ایران کالاهای جایگزینی مانند کاجو (بادام هندی)، مغز گردو، مغز بادام، ماکادامیا و گردو پکان هستند که قیمتی بین ۳ تا ۶ دلار دارند. در میان کالاهای لوکس، پسته و مغز پسته گران‌ترین محصول در بخش آجیل و خشکبار هستند که اگر کمی قیمت‌ها بالا برود و خدمات کم شود قطعاً کالاهای جایگزین جای پسته را خواهند گرفت.

مصرف داخلی پسته طی سی سال گذشته بین ۱۰ تا ۳۰ هزار تن ثابت مانده است در حالیکه ما رشد جمعیت را داشته‌ایم. به‌طور کل مصرف سرانه آجیل و خشکبار در ایران و دنیا بالا رفته است، اما متأسفانه مصرف سرانه پسته در ایران کاهش یافته است. یکی از علت‌های آن جایگزینی محصولی مثل بادام هندی است. عید نوروز معمولاً اوج مصرف پسته آجیلی است که در نوروز ۱۴۰۳ به‌علت کاهش قیمت پسته نسبت به سال قبل، حدود ۳۰ درصد فروش پسته در بازار داخل افزایش داشت. به‌نظر من به همان اندازه که برای صادرات پسته وقت و انرژی می‌گذاریم باید برای مصرف داخلی هم تدبیری بیاندیشیم. پتانسیل مصرف داخلی پسته بسیار بالاست و باید برای آن سرمایه‌گذاری کرد. در ۴ ماه آینده در زمان کم مصرف سال هستیم و به واسطه فصل گرما و تنوع میوه‌های تابستانی، پسته آجیلی مصرف چندانی نخواهد داشت؛ اما مغز پسته در صنایع بستنی‌سازی و شیرینی‌پزی مصرف دارد که میزان مصرف آن منوط به قیمت کالاهای جایگزین مشابه است

افغانستان، پاکستان، هند و بنگلادش می‌باشد. صادرات پسته به هند در ۶ ماه گذشته اصلاً خوب نبوده است اما صادرات مغز بسیار خوب بوده است.

بازار هند پتانسیل خیلی بالایی دارد چرا که در حال رشد بوده و جمعیت خیلی زیادی هم دارد. طی ۵ سال گذشته آمریکایی‌ها برای شناساندن پسته در هند بسیار موثر عمل کردند. ۵ سال قبل عمده بازار هند دست ایران بود ولی تنها ۲ درصد مردم پسته را می‌شناختند. اما با تبلیغاتی که آمریکایی‌ها انجام دادند اکنون قشر خیلی وسیع‌تری در هند پسته را می‌شناسند و مصرف می‌کنند. احتمال می‌رود مصرف پسته در هند در حال یک رشد و شکوفایی بزرگ باشد. پسته آمریکایی به‌صورت قراردادی معامله می‌شود و حجم عمده آن در یک هفته اول محصول طی قراردادهای طولانی‌مدت برای تمام سال به فروش می‌رود؛ بنابراین عمده بازارهای پر حجم دنیا خرید پسته خود را انجام داده‌اند. با این شرایط تنها در صورتی می‌توانیم پسته بفروشیم که یا مصرف بالا برود و یا اینکه چون در حال حاضر قیمت پسته ایرانی پایین‌تر از قیمت جدید پسته آمریکایی است انگیزه‌ای برای خرید مازاد بشود. در کل به نظر نمی‌آید بازار چند ماه آینده حجم نیاز باز داشته باشد.

سموم را حذف نمودند. یکی از معضلات صادرات محصولات کشاورزی عدم یکسانی استاندارد حد بیشینه باقیمانده سموم (MRL) است، لذا برای صادرات باید سختگیرانه‌ترین کشور را مبنا قرار داد.

رعایت دوره کارنس آفت‌کش‌ها بسیار حائز اهمیت است و اگر نزدیک به برداشت محصول از آفت‌کش استفاده کنید صددرصد محصول برگشت خواهد خورد.

در حال حاضر ۹۰ درصد مرجوعی محموله‌های پسته ایران به دلیل حشره‌کش کلوتیانیدین (کلودی) از گروه نئونیکوتینوئیدها است؛ کلوتیانیدین یک ترکیب کاملاً پایدار است که نیمه عمر معمولی‌اش ۵۴۵ روز و در شرایط مزرعه‌ای ۳۸۷ روز است. به دلیل ریسک بالا و مرجوع شدن محصولات کشاورزی به خصوص پسته، از نظر علمی و فنی هیئت نظارت بر سموم کشور برای حذف کلوتیانیدین آماده است و این احتمال وجود دارد که اگر مشکلی در کنترل آفات به‌وجود نیاید در جلسه بعدی تصمیم بر حذف این سم از سبد سموم کشاورزی گرفته شود. هیأتی متشکل از وزارت بهداشت، پزشک قانونی، محیط زیست تصمیم می‌گیرند و میزان مصرف سموم را در حفظ نباتات می‌پینند. برای حذف یک سم ابتدا تدارک دیده می‌شود و دیگر محموله‌ای از آن سم وارد کشور نمی‌شود و به سمی که داخل کشور هست فرصت مصرف داده می‌شود و سپس حذف می‌شود؛ چرا که مثلاً اگر ماه قبل فردی محموله سم کلودی وارد کرده‌باشد و یک دفعه و ضربه‌ای کلودی را حذف کنیم آن محموله می‌شود سم قاچاق. باقیمانده آفت‌کش‌ها و مایکوتوکسین‌ها گلوگاه تجارت بین‌المللی در محصولات بخصوص خشکبار هستند؛ اگر بخواهیم به صادرات فکر کنیم و بازار هدف داشته باشیم هیچ راهی نداریم جز این‌که به استانداردهای بازار هدف توجه کنیم.

باقیمانده آفت‌کش‌ها و مایکوتوکسین‌ها؛ گلوگاه تجارت بین‌الملل

■ محمدکاظم رضانی - عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات گیاه پزشکی

در دنیا بیشترین میزان مصرف آفت‌کش‌ها در میوه‌ها و سبزیجات استفاده می‌شود که ریسک بالایی برای انسان دارد. تنها در اتحادیه اروپا میزان مصرف آفت‌کش‌ها طی ۵ سال گذشته کاهش پیدا کرده است. اتحادیه اروپا طبق یک برنامه‌ریزی باید تا سال ۲۰۲۰ میزان مصرف آفت‌کش‌ها را ۵۰ درصد کاهش دهد. اتحادیه اروپا در بحث استانداردهای استفاده از سموم بسیار سختگیرانه عمل کرده، حدود ۱۹۵ آفت‌کش را حذف کرده و علاوه بر آن بسیاری از آفت‌کش‌ها را برای حذف کاندید کرده است.

(دورسبان) و استامی‌پراید که معمولاً در باغات پسته استفاده می‌شود، بیشترین میزان فراوانی را از نظر هشدار در محصولات غذایی دارد؛ دلیل مرجوع شدن بسیاری از محصولات ما هم کلرپیریفوس بود. تقریباً از یکی، دو سال قبل اتحادیه اروپا حد مجاز کلرپیریفوس را از ۰/۵ ppm به ۰/۱ ppm تغییر داد؛ اکثر کشورها از جمله آمریکا این

با بررسی گزارش‌های رسف (RASFF) اتحادیه اروپا خواهید دید که مایکوتوکسین‌ها و باقیمانده سموم جزو خطرات اول محصولات کشاورزی هستند. بادام زمینی چین، فندق ترکیه، بادام آمریکا و پسته ایران، بر اساس اعلان‌های اتحادیه اروپا در بازه ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۱ محصولاتی بوده‌اند که محموله مرجوعی داشته‌اند. سموم کلرپیریفوس

نقش باغدار و صادرکننده در مدیریت و کنترل آفلاتوکسین و باقیمانده سموم

مسئله آفلاتوکسین و باقیمانده سموم امروز آن چنان تأثیر تعیین‌کننده‌ی در تولید و باغداری پسته ماندارد؛ محصولاتی که تولید می‌شود ممکن است ریسک ابتلا به آفلاتوکسین داشته و یا حتی حاوی باقیمانده سموم باشند. مشتری‌بان مختلفی در دنیا هستند که این مسائل برایشان خیلی اهمیت زیادی ندارد و ممکن است هنگام فروش در بازار، بین پسته‌ای که این خصوصیات پنهان را داشته و یا نداشته باشد اختلاف قیمت آن چنانی قائل نشوند به نظر می‌رسد اخیراً در بازار پسته دو اتفاق در حال رخ دادن است: اول این که در مواردی پسته‌عاری از باقیمانده سموم، آفلاتوکسین و یا آکراتوکسین در بازار با قیمت خیلی بهتری به فروش رسیده است که این باعث نفع بیشتر تاجر و باغدار می‌شود. دوم این که به نظر می‌آید با رقابت شدیدی که در عرضه پسته در حال شکل‌گیری است و با افزایش تولید پسته آمریکا، عرصه رقابت روز به روز تنگ‌تر و سخت‌تر می‌شود؛ لذا ممکن است در آینده چنین مسائلی که در حال حاضر خیلی مورد توجه نیست به‌عنوان یک حربه بازاریابی از سمت رقبای ما استفاده شده، بازارهای پیش‌تری نسبت به این موضوع حساسیت پیدا کنند و خواستار محصول عاری از مایکوتوکسین‌ها و باقیمانده سموم باشند.

”

نباشد، اگر پسته‌هایی که روی زمین ریخته و کپک‌زده اما کپک آن قابل مشاهده نیست را به پسته‌های سالم اضافه کنیم باعث ایجاد آفلاتوکسین خواهد شد. الان در نتایج آزمایش‌هایی که روی پسته برای صادرات به اتحادیه اروپا انجام می‌شود اعداد خیلی بهتر شده‌اند؛ اما باز هم فایده‌ای ندارد و بیش از ۵۰ درصد پسته ما غیر قابل صدور به اتحادیه اروپا و ژاپن است و راحل آن سورتینگ صحیح است. اگر باغداران مسائلی که باعث آفلاتوکسین‌زدایی می‌شود را رعایت کنند، آفلاتوکسین به‌مرور کمتر می‌شود. جای تأسف دارد که اکثر کشورها بعد از حدود ۳۰ سال این موارد را حذف می‌کنند؛ اما ما به دلیل اینکه بازار چین و هند را داریم و در این بازارها آفلاتوکسین مسئله مهمی نیست عملاً نتوانستیم آفلاتوکسین را حذف کنیم و فقط توانستیم آن را کاهش دهیم.

از نظر باقیمانده سموم اولین سم کلودی (کلوتیانیدین) است، طبق آزمایشات برای کلودی از ۸۰ درصد عبور کرده‌ایم؛ یعنی از هر ده عدد پسته قطعاً هشت پسته باقیمانده کلودی دارند و غیر قابل صدور به اتحادیه اروپا و ژاپن هستند؛ این فاجعه است باید به همه بگوییم که از کلودی استفاده نکنند؛ دوره کارنس آن طولانی است، یعنی مدت‌زمان زیادی داخل بافت محصول می‌ماند. اگرچه سم بسیار مؤثری است، اما فاجعه رخ می‌دهد مخصوصاً در مغز پسته. سم دوم تیمتوکسام است که با نام‌های دیگر مثل افوریا و اکتامیا در بازار موجود است. بعد از این دو، سم ایمیداکلوپراید یا کنفیدور و سم استامی‌پراید است که صادرکنندگان حدود هشت سال است می‌گویند استفاده نکنید، مصرف آن‌ها بسیار کم شده و در آزمایش‌هایی که انجام می‌دهیم زیر ۵۰ درصد است؛ اما تعدادشان زیاد است. آخرین مورد سم کلروپیریفوس است که قبلاً حد مجاز اکثر کشورها برای آن بالا بود ولی الان حد مجاز را کم کرده‌اند و در ایران هم نه به دلیل باقیمانده سموم بلکه به دلیل عدم تأثیر در حال حذف‌شدن است. مسئله باقیمانده سموم مثل آفلاتوکسین نیست و قابل کنترل است. اکثر صادرکننده‌ها محصول بدون باقیمانده سموم را با قیمت بالاتری می‌خرند؛ مخصوصاً در بازار عُرف شده است که مغز سبز بدون باقیمانده سموم را یک دلار بلازای هر کیلو گران‌تر می‌خرند.

۴ فرهاد آگاه: توجه داشته باشید که حذف این‌ها می‌تواند به تولید و معیشت باغدار صدمه بزند و از طرفی هم نمی‌توانیم همه دنیا را با استانداردهای اتحادیه اروپا ببینیم

بهنظور زمینه‌سازی نحوه برخورد و مواجهه با این چالش‌ها در سال‌های آینده نشست «نقش باغدار و صادرکننده در مدیریت و کنترل آفلاتوکسین و باقیمانده سموم» در دومین روز ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران برگزار شد.

اعضای نشست محمد کاظم رضائی عضو هیئت‌علمی بخش تحقیقات آفت‌کش‌ها در مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، عضو هیئت نظارت بر سموم کشور، مجری طرح بین‌المللی تعیین استانداردهای حد مجاز آفت‌کش‌های پسته و نماینده ایران در کمیته بین‌المللی کُدکس، بهروز زینلی و امیر اعتصام ادیب از باغداران پیشرو پسته و امیرعلی عسگراولادی و بهرام آگاه از صادرکنندگان پسته به اتحادیه اروپا بودند. فرهاد آگاه عضو پیوسته انجمن پسته ایران مدیریت نشست را برعهده داشت. ابتدا رضائی در رابطه با باقیمانده سموم مطالب خود را ارائه دادند و سپس دیگر اعضای نشست به بحث و گفت‌وگو پیرامون مباحث مطرح‌شده پرداختند. در ادامه به بخشی از موارد مطرح شده در این نشست پرداخته شده است.

۱ فرهاد آگاه: سه سؤال از جناب

آقای عسگراولادی داریم:

۲ چرا احتمال اینکه مسئله

آفلاتوکسین و باقیمانده سموم در

آینده مسئله‌ساز شود وجود دارد؟

۳ شما به‌عنوان صادرکننده در مورد آفلاتوکسین و در

مورد باقیمانده سموم چه قدم‌های می‌توانید بردارید تا

این مشکل را حل کنیم؟

۴ در هر یک از این دو معضل چه انتظار و چه خواسته‌ای

از باغداران دارید؟

امیرعلی عسگراولادی: بعد از معضل

قیمت که پسته ایران را دچار چالش کرده

است مشکل بعدی که در بازارهای

باکیفیت مثل بازار اتحادیه اروپا و بازار

ژاپن وجود دارد، بحث آلودگی آفلاتوکسین

و باقیمانده سموم است و این مشکل بسیار جدی و مهم است.

عواملی که آفلاتوکسین‌زدایی می‌کنند را تقریباً همه می‌دانند؛ در باغ

اگر پسته دیر چیده شود، در پسته زودشکافی داشته باشیم یا آفات

بعدرستی کنترل نشوند آفلاتوکسین ایجاد می‌شود. در ترمینال هم

اگر مدت‌زمان بین چیده شدن پسته تا خشک‌شدن آن کوتاه

ایرانی متأسفانه بیشتر است. آلودگی آفلاتوکسین پیچیدگی‌هایی دارد؛ آلودگی یکدانه آفلاتوکسین می‌تواند بسیار بالا باشد. تفاوت در نتایج آزمایش‌ها بین باغدار، صادرکننده و مشتری به دلیل فرکانس آلودگی پایین، زیاد است. برای مثال در ژاپن، ۱۵ نمونه آزمایش می‌شود و نتایج متفاوتی به دست می‌آید. تفاوت در نتایج آزمایش‌ها تا رسیدن به زنجیره تأمین مشتری و سوپرمارکت‌ها در اروپا ادامه دارد. به همین دلیل من خواهش دارم دوستان زمانی که راجع به آفلاتوکسین و آلودگی صحبت می‌کنند این مطلب خاص را مدنظر داشته باشند، این که صحبت پسته پاک‌تر یا آلوده‌تر را مطرح کنیم به دلیل این فرکانس آلودگی پایین پیچیدگی‌های آماری دارد. اثرات تجاری که این موضوع نسبت به باقیمانده سموم یا انواع آلودگی‌های همگن مواد غذایی در کل زنجیره تأمین از باغ تا رسیدن به مصرف‌کننده، می‌گذارد خیلی پیچیده‌تر است.

و در مورد سؤال سوم، به‌رحال شروع این موارد البته نه همیشه، ولی در باغ اتفاق می‌افتد و بعضی از این‌ها خیلی هم پیچیده نیستند، مهم انگیزه است، موضوع منفعت است. راجع به این موضوع می‌توان کاری کرد؛ اما این کارها می‌تواند تبعات هزینه‌ای و یا افت محصول را داشته باشد. اگر بخواهیم با مدل فعلی اقتصادی در بخش تولید و در بخش تجاری پیش برویم قطعاً نمی‌توانیم درباره باقیمانده سموم کار جدی انجام دهیم و آفلاتوکسین را هم با هزینه کم حل کنیم. به نظر من راه‌حل طولانی‌مدت موضوع، در نوع ارتباط بین بخش تولید و بخش تجاری در این صنعت است. ما به‌عنوان بخش تجاری این صنعت از باغدار خواسته‌هایی داریم، اما نمی‌شود یک‌طرفه و بدون در نظر گرفتن هزینه‌ها و افت تولید، این نیازها را روی میز تولیدکننده گذاشت. خواسته ما از باغداران این است که پسته را زودتر بچینند، پسته‌های رو آبی و ته آبی را با هم مخلوط نکنند و مواردی که می‌توان در سطح تولید رعایت کرد را رعایت کنند؛ اما باید منفعت این کار برای باغدار مشخص باشد که چه تأثیری در قیمت و شرایط فروش محصول برای باغدار دارد. به نظر من مشکل اصلی مسئله آفلاتوکسین نیست، نوع ارتباط بین باغدار و تاجر مسئله است. اگر رابطه بین بخش باغداری و تجاری به‌جای هم‌افزایی، تبدیل به یک رابطه زدوخورد شود، اینکه تاجر بخواهد به ارزان‌ترین قیمت پسته را از باغدار تهیه کند و باغدار بخواهد به گران‌ترین قیمت ممکن پسته را به تاجر بفروشد، متأسفانه به‌جای رابطه بُرد - بُرد یک رابطه دو سر باخت در صنعت است. منفعت مشترک باغدار و تاجر باید منجر به برنامه‌ریزی بهتر شود تا ما بتوانیم پسته باغدار را حداکثری کنیم و بفروشیم و باغدار بتواند حداکثری تولید خودش را با ما تنظیم کند.

در حالی که خودمان منتقدشان هستیم چرا برای باقیمانده سموم این حدود مجاز را اعمال کرده است.

۴ فرهاد آگاه: آقای بهرام آگاه نظر شما در رابطه با سؤالاتی که مطرح شد چیست؟

بهرام آگاه: در مورد سؤال اول، در حال حاضر در بسیاری از کشورها این حساسیت‌ها و کنترل‌ها وجود ندارد، اگر این حساسیت‌ها به وجود آید ممکن است با مسائل بزرگ‌تری مواجه شویم. طی ۳۰

سال گذشته، در دو مقطع زمانی و در بازارهای خاص، زمانی که تولید پسته آمریکا در حال افزایش بود و صنعت پسته آمریکا عملاً می‌خواست با پسته ایران رقابت کند، از تفاوت مسائل بهداشتی در محصول ایران و خودشان استفاده کرد تا از لحاظ تجاری در آن بازار از ما پیشی بگیرد. این اتفاق در اواخر دهه ۹۰ یکبار در روسیه و یکبار در بازار چین رخ داد. این سابقه رقابت بین ما و صنعت پسته آمریکا وجود دارد، تولید پسته در آمریکا به ۱ میلیون تن خواهد رسید و در آن شرایط رقابتی حاد آیا آمریکایی‌ها از این مزیت نسبی که در مسائل بهداشتی دارند، چه باقیمانده سموم چه آفلاتوکسین چه دو مورد بعدی که فزونی خواهد رسید؛ یعنی آکراتوکسین و فلزات سنگین، به‌عنوان ابزار تجاری استفاده خواهند کرد یا خیر؟

در مورد سؤال دوم، ممکن است این مسائل امروز در کل صنعت پسته ما موارد اصلی یا تأثیرگذاری نباشند اما نمی‌توانیم به‌طور کلی نسبت به این مسائل بی‌توجه باشیم و حداقل باید آمادگی‌های لازم را برای روز مبادا در صنعتمان ایجاد کنیم. به‌عنوان صادرکننده باید قدم‌هایی برای حل مشکلات آفلاتوکسین و باقیمانده سموم برداریم. به نظر بنده در سال‌های آینده، بیشتر تولید پسته ما به مصارف صنعتی مانند مغز پسته اختصاص خواهد یافت. با سیاست‌های فعلی دولت ما، در کانال‌های صنعتی شناس رقابت با آمریکایی‌ها را نداریم و این مسائل در این بازارها حادتر خواهد بود. ما دو نوع آلاینده داریم: آلاینده‌های همگن (باقیمانده سموم) و ناهمگن (آفلاتوکسین). تبعات این دو از لحاظ فنی و مهم‌تر از آن از لحاظ تجاری در کارهای ما تأثیرگذار است. آلاینده همگن مانند حل کردن قند در چای است، هر قسمت این چای را که آزمایش کنید به میزان یک‌نواختی قند دارد. باقیمانده سموم یک‌نواخت است و نتایج آزمایش‌ها معمولاً با اختلاف کمی یکسان است. آلودگی آفلاتوکسین اما ناهمگن است. در پسته آمریکایی، از هر ۱۰ هزار دانه پسته یکدانه آلوده است؛ این احتمال در پسته

پوستشان ترک نمی خورد؛ مانند احمد آقایی جایگزین کنیم. سیستم آبیاری غرقایی و نامنظم که باعث ترک خوردن پوست پسته‌ها می شد را با سیستم آبیاری قطره‌ای جایگزین کرده‌ایم. سعی کردیم محصول را به موقع برداشت کنیم. بحث آفات و کسین به راحتی قابل حل است، بحث پنهان، باقیمانده سموم است. در مبارزه با آفت پسیل ما به دنبال راه‌های دیگر بوده‌ایم و با صابون یا با کودهای شیمیایی پسیل را کنترل کرده‌ایم. برای مبارزه با آفت چوب‌خوار و میوه‌خوار مجبور هستیم هر سه یا چهار سال یکبار طبق نظر کارشناس در زمان گلدهی ابتدای سال، سم استفاده کنیم. من با روش‌های تلفیقی و از طریق تغذیه، آفات را کنترل کردم و محصول ارگانیک و بدون باقیمانده سموم تولید کردم؛ پسته را به موقع و قبل از ترک خوردن پوسته آن برداشت کرده و با پافشرداش نمی کنیم و به سرعت به ضبط و یک جایگاه مخصوص منتقل می کنیم. برای پسته از دو نم‌گیر استفاده نموده و بعد در آفتاب پهن می کنیم؛ شرایط خوبی را طی سه روز مهیا می کنیم تا به خوبی خشک شود سپس پسته کاملاً خشک شده را داخل کیسه‌های نو می ریزیم و تحویل می دهیم.

۴ فرهاد آگاه: آقای ادیب این کارهای خوبی را که تجار گفتند می توانید فی سبیل الله انجام دهید یا در مقابل از تجار انتظاری دارید؟

امیر اعتصام ادیب: تولید پسته در ایران به دو صورت خرده‌مالکی و عمده مالکی صورت می گیرد. در عمده مالکی، کاهش آفات و کسین و باقیمانده سموم راحت تر انجام می شود، عمده مالک املاکش را راحت تر و کارآمدتر می تواند مدیریت کند. اما در خرده‌مالکی مشکلاتی مانند عدم دسترسی به مدیریت آب و دانش استفاده از سموم وجود دارد. برای رفع این مشکلات، باید تعامل بین بخش تجارت، خدمات و تولید ایجاد شود و اطلاعات از طریق ترمینال‌های ضبط پسته به کشاورزان منتقل شود. بازارهای با استاندارد پایین تر باعث می شود کشاورزان تمایلی به تولید محصول سالم نداشته باشند، اما اگر انگیزه کافی از سمت بازار به کشاورزان منتقل شود، آن‌ها به تولید محصول سالم متعهد خواهند شد. از دست دادن اعتبار پسته ایران در بازارهای بین‌المللی به راحتی قابل جبران نیست و نیازمند تلاش بیشتری از سوی کشاورزان و تاجران است.

۴ فرهاد آگاه: باتوجه به این که در خراسان هستیم جا دارد یک نکته ترویجی مطرح کنم، باتوجه به رشد خیلی سریع تولید پسته در خراسان در سال‌های قبل، ظرفیت فرآوری مقداری کمتر از سرعت رشد تولید بوده است. یکی از کارهایی که برای کنترل آفات و کسین خیلی مؤثر است و می شود انجام داد این است که بعد از چیدن پسته در سریع ترین زمان ممکن آن را خشک کنیم. این امر باعث می شود به پسته‌ای که از باغ می آید در حین فرآیند فرآوری هیچ گونه آفات و کسینی اضافه نشود. پسته‌ای که از باغ می آید قریب به یقین دارای آفات و کسین است و این تا حدودی قابل پاکسازی است؛ اما پاکسازی آفات و کسینی که در حین ضبط ایجاد می شود بسیار دشوار تر است؛ این یک قدم بزرگ است که در مرحله فرآوری می توان انجام داد و در خراسان این مسئله بسیار مهمی است.

۴ آقای زینلی، تجار ما می گویند که شما لطفاً باغ‌هایتان را قطرهای کنید، باغداری خوب انجام دهید، پسته را زود برداشت کنید، در ضبط از حوض آب استفاده کنید، پسته را سریع خشک کنید، درست انبارداری کنید و در سم پاشی هم لطفاً سم‌هایی که نام می بریم را استفاده نکنید و یا در زمانی که ما می گوئیم استفاده کنید؛ چرا شما این کارها را انجام نمی دهید و اگر بخواهید انجام دهید از تجار چه خواسته‌ای دارید؟

آقای زینلی: درخواست ما از تجار این است که محصول ما را خوب به فروش برسانند. ما کشاورزان عمدتاً سعی می کنیم در باغ به محصول رسیدگی کنیم و تمیز ضبط کنیم که تجار آن را با قیمت بالا بخرند. پسته ذاتاً در مناطق کویری و کم رطوبت تولید می شود و ما مسائلی که در پسته کالیفرنیا وجود دارد، این که به دلیل رطوبت باید از قارچ کش استفاده کنند را نداریم. در مناطق کویری به دلیل شدت گرمای هوا، مجبوریم برای جلوگیری از سوختگی، شاخه‌های روی خاک افتاده را بپزیم؛ به دلیل پوک شدن شاخه‌های بالای درختان که پسته‌هایشان در معرض گردوخاک و دود هستند را می‌پزیم و در قسمت میانی درختان محصول برداشت می‌کنیم. در موضوع وارپته‌ها نیز سعی کرده‌ایم پسته‌های فنذقی را که هم زودخندانی دارند و هم زود ترک می‌خورند را با پسته‌هایی که

تولید پسته در ایران به دو صورت خرده‌مالکی و عمده مالکی صورت می‌گیرد. در عمده مالکی، کاهش آفلاتوکسین و باقیمانده سموم راحت‌تر انجام می‌شود. عمده مالک املاکش را راحت‌تر و کارآمدتر می‌تواند مدیریت کند. اما در خرده‌مالکی مشکلاتی مانند عدم دسترسی به مدیریت آب و دانش استفاده از سموم وجود دارد.

۳۷

۴ فرهاد آگاه: آقای بهرام آگاه

از آنجاکه شما توافقات طولانی‌مدت چند ساله با برخی از باغدارانی که علاقه‌مند هستند بر روی این موضوع کار کنند، دارید؛ لطفاً بفرمایید این چه نوع توافقی‌ها یا قراردادهایی است که می‌تواند باغداران را به کار کردن در این زمینه ترغیب کند و آیا شامل باغداران خرده‌مالک نیز می‌شود؟

بهرام آگاه: من اساساً این موضوع را به دو

بخش تقسیم می‌کنم، یکی در پسته و دیگری در مغز سبز چرا که ماهیت بازاریشان متفاوت است. در بازار اروپا، برای فروش پسته باقیمانده سموم باید کنترل شود. باین حال، چه ما بتوانیم کنترل کنیم چه نه، به دلیل قیمت‌های رقابتی‌تر و پایین‌تر پسته آمریکایی، رقابت با پسته آمریکا بسیار دشوار است. در مغز سبز، کنترل باقیمانده سموم در بازار اروپا و ژاپن اهمیت بیشتری دارد. بازار اروپا از این لحاظ به دو بخش تقسیم شده است: بخش اول که بدون کنترل سموم به هیچ‌عنوان خرید نمی‌کند و اگر خرید کند و موردی ببیند سریعاً بار را مرجوع می‌کند. در بخش دوم کالاهای ارزان‌تری معامله می‌شود، کیفیت فیزیکی، رنگ‌بندی و آفلاتوکسین در این بازارها مهم است؛ ولی مسئله باقیمانده سموم هنوز حاد نیست و اهمیت کمتری به آن می‌دهند. این بخش از بازار اروپا در حال کوچک‌شدن است. حدود هشت سال است در مجموعه خودمان در مورد مغز سبز اقداماتی انجام داده‌ایم. ما اساساً منفعت تجاری در مغز سبز را برای خودمان کنار گذاشته‌ایم. برای مغز سبز مدلی را اجرا کرده‌ایم که در آن محصولاتی با شرایط خاص از باغداران خریداری می‌شود و پس از فرآوری و فروش در اروپا، منافع بین باغداران تقسیم می‌شود. موفقیت در بازار اروپا وابسته به تنظیم درست رابطه بین باغدار و تاجر است و هر شخصی که این رابطه را درست تنظیم کند، می‌تواند به منافع بیشتری دست یابد.

۴ فرهاد آگاه:

آیا این پتانسیل در مغز سبز دیده می‌شود که سهم قابل‌توجهی از پسته ایران صرف این کار شود؟

۴ فرهاد آگاه: آقای عسگر اولادی در

مصاحبه اخیر شما با مجله انجمن خواندم که گفته بودید سازوکاری وجود دارد که این ارزش‌افزودهای که روی کالاهای با ریسک آفلاتوکسین پایین‌تر یا با خطر باقیمانده سموم کمتر وجود دارد به باغدار منتقل شود و باغدار هم بغضی در این منفعت شریک شود. **سؤال اول:** شما در مجموعه خودتان چه طرحی به کار می‌برید برای این که بخشی از این منفعت را به باغدار منتقل کنید و او را ترغیب کنید که پسته‌های با خصوصیات اولیه بهتر در اختیار شما بگذارد و در نتیجه شما بتوانید با فرآوری ثانویه از لحاظ مایکوتوکسین و باقیمانده سموم آن را به یک محصول قابل‌پذیرش و خوب برای مشتریان سخت‌گیرانه‌ترتان تبدیل کنید؟

سؤال دوم: فرض کنید امروز قیمت پسته ۴۰۰ هزار تومان است و یک باغدار ۱۰ تن پسته برای شما می‌آورد با فرض این که از نظر آفلاتوکسین خصوصیات اولیه لازم برای کار شما را دارد، شما چقدر حاضرید به بالاترین قیمت این پسته را خریداری کنید؟

امیرعلی عسگر اولادی: این اتفاق عملاً

رخ می‌دهد، هرچند نه به اسم آفلاتوکسین؛ پسته‌های که بهتر توچین شده باشد، در بازار با قیمت بالاتری خریداری می‌شود. خریداران پسته با آفلاتوکسین کم، این پسته را با ۵ تا ۱۰ هزار تومان بیشتر به ازای هر کیلوگرم خریداری می‌کنند. در مورد باقیمانده سموم در مغز سبز، صادرکنندگان هر کیلوگرم را یک دلار یا یورو گران‌تر می‌خرند. اگر این پنج سم استفاده نشود، پسته دو درصد گران‌تر فروخته می‌شود. اگر دولت نتواند این سموم را حذف کند، خودمان می‌توانیم با کنترل روش‌هایی مانند شستشو با آب و صابون یا اسیدسولفوریک این مشکل را حل کنیم. تورم نیز باعث شده که کمتر از سموم استفاده شود. اکثر باغداران استان خراسان از سم استفاده می‌کنند و ۹۰ درصد پسته‌های این استان رد می‌شوند، باغداران به راحتی برای مبارزه با پسیل تا زمان برداشت از کلودی استفاده می‌کنند. اعداد آزمایش پسته خراسان بسیار بالا است؛ ۶۰۰ ppb یا حتی ۱،۰۰۰ ppb. در استان کرمان این اعداد حدود ۳۰ تا ۴۰ ppb است، در حالی که حداکثر حد مجاز برای ژاپن ۲۰ ppb می‌باشد.

بهرام آگاه: آفاتوکسین به خودی خود

قابل انتقال نیست، سمی است که توسط قارچ آسپرژیلوس تولید می‌شود. قارچ آسپرژیلوس در انواع محیط‌های کشاورزی وجود دارد. در پسته ایران در

هر پنج شش هزار دانه پسته یک‌دانه آلوده است. این آلودگی اصلاً سرایت پیدا نمی‌کند یا پخش نمی‌شود. در دنیا فقط می‌دانیم چه پارامترهایی می‌تواند قارچ آسپرژیلوس را به تولید آفاتوکسین مجاب کند که این پارامترها زمان، دما و رطوبت هستند. اما این موضوع هم آماری است، صفر و یک نیست. به‌عنوان مثال پستهای که کپک‌زده بود و قارچ آسپرژیلوس هم بعشدهت زیاد در آن موجود بود را سریع آزمایش کردیم؛ یعنی عامل زمان را از آن گرفتیم، در این پسته که سیاه شده بود آفاتوکسین ندیدیم. برای تولید آفاتوکسین این سه پارامتر هم‌زمان لازم است.

بهرام آگاه: به‌طور کلی بازار مغز سبز

در حال رشد است؛ بازار چین و خاورمیانه در حال رشد هستند؛ به نظر نمی‌رسد بازار اروپا از لحاظ حجمی رشد شدیدی داشته باشد. مسئله‌ای که امسال در مغز

سبز وجود داشت قیمت بالای آن بود. روند پنج سال گذشته از آمارهای رسمی صادرات ایران هم قابل استنتاج است. بازار خاورمیانه در حال رشد بوده، هر چند حجم مغز سبز دوپوست شده‌اش محدودتر است؛ اما رشد مغز کال که در این بازارها مصرف صنعتی زیادی دارد تقریباً سالانه قابل مشاهده است. بازار چین از یک پایه کوچک در حال شروع شدن است؛ اما حتی در بازار چین امسال تقریباً به اندازه تقاضایی که بود عرضه کافی در ایران وجود نداشت. در بعضی از این بازارها حتی در چین، موضوع باقیمانده سموم در حال مطرح و مهم شدن است.

بهر روز زینلی: اگر سن سبز محصول را

بزند و قسمت آسیبدیده را آزمایش کنیم آیا آلودگی سم یا آفاتوکسین نشان می‌دهد یا خیر؟

فرهاد آگاه: تجربه من این است پسته

سن‌زده از طریق نیش سن، احتمال آلودگی به آفاتوکسین پیدا می‌کند؛ اما مقادیر آلودگی معمولاً پایین است؛ اما به‌رحال یک ریسک است. به باور

صنعت پسته، آفاتوکسین تقریباً تماماً در باغ تولید می‌شود و اگر فرآوری و انبارداری خوب باشد و در شرایط نرمال کار انجام شود آفاتوکسین اضافه نمی‌شود. در مجموع به نظر من باغداران و تجار باید به سمت برقراری روابط پایدار و طولانی‌مدت پیش بروند.

امیر اعتصام ادیب: آقای عسگرولادی

گفتند اگر بخواهیم می‌توان به راحتی باقیمانده سموم را کنترل کرد. زمانی که به سراغ استفاده از مواد پاک و سالم می‌رویم برای دریافت نتیجه باید مکرراً این مواد را

استفاده کنیم و عملاً تکرارها، هزینه ایجاد می‌کند و مدیریت لازم است. جدا از این که کیفیت چگونه باشد و روی درختان چه تأثیری داشته باشد که این ریسک تولید را بسیار بالا می‌برد. یک برگ‌ریزان می‌تواند محصول را تا سال سوم از بین ببرد. کل ماجرا این نیست که از تاجر درخواست منفعت کنیم بلکه بخشی از کارها را باید از باغداران بخواهیم تا انجام دهند، اما مسئله به این سادگی نیست و روند طولانی‌مدت‌تری را می‌طلبد. به همین دلیل از باغداران درخواست می‌کنم این فرآیند را در باغ‌هایشان شروع کنند و به فکر این باشند روزی فرا خواهد رسید که در هر کشوری استانداردهای بیشتری مدنظر باشد و آن زمان ما دست تاجر را بسته‌ایم.

بهر روز زینلی: ما باید سهم باغدار،

تاجر، فرآوری‌کننده و انباردار را در این که چقدر آفاتوکسین را افزایش داده‌اند از یکدیگر جدا کنیم. سیستم خرده‌مالکی وجود دارد و پسته دست‌به‌دست می‌شود

تا به صادرکننده می‌رسد. در وزارتخانه بحث خرده‌مالکی را درک نکرده‌اند که از شناسنامه‌دار کردن باغ‌ها صحبت می‌کنند.

فیلم کامل این نشست در کانال آپارات انجمن پسته ایران بارگذاری شده است.

برای مشاهده این مستند بازگرد را با دوربین گوشی اسکن کنید

نتایج نظرسنجی گردهمایی مشهد

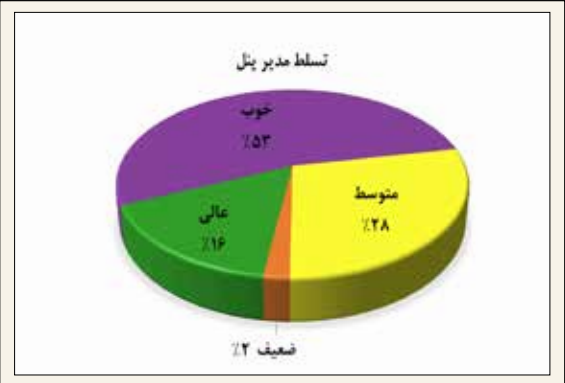
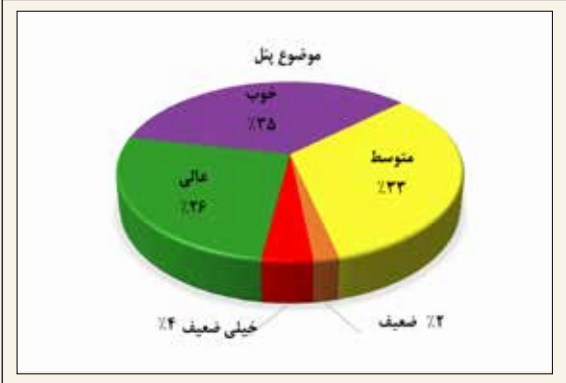
ششمین گردهمایی فعالین صنعت پسته ایران، ۵ و ۶ اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ در مکان سالن آمفی تئاتر هتل نوین پلاس شهر مشهد توسط انجمن پسته ایران برگزار شد و بیش از ۳۰۰ نفر از سراسر ایران در این گردهمایی شرکت کردند. طی دو روز گردهمایی با هدف دریافت نقطه نظرات شرکت کنندگان نظرسنجی آنلاین انجام شد که در ادامه نتایج این نظرسنجی آورده شده است. پاسخ دهندگان آن ۴۶ درصد عضو انجمن و ۵۴ درصد غیر عضو بودند، ۴۸ درصد سابقه حضور در گردهمایی‌های دوره‌های قبل را داشته و ۵۲ درصد برای اولین بار بود که در گردهمایی انجمن پسته ایران شرکت می‌کردند. ۳۸ درصد این اشخاص با دعوت مستقیم و ۴۱ درصد از طریق فضای مجازی و اینترنت و ۳ درصد از طریق ماهنامه دنیای پسته و ۱۸ درصد با سایر روش‌ها از برگزاری این گردهمایی مطلع شده‌اند.

ردیف	شاخص‌های ارزیابی	عالی	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
۱	وقت اختصاص یافته برای ارائه سخنرانی‌ها	۲۶%	۴۷%	۲۰%	۷%	۰%
۲	رعایت نظم و ترتیب در اداره جلسات	۲۶%	۵۷%	۱۵%	۲%	۰%
۳	ارائه وقت کافی برای پرسش و پاسخ و بحث و گفتگو	۱۱%	۲۳%	۳۳%	۲۵%	۸%
۴	تاریخ برگزاری گردهمایی	۴۱%	۳۷%	۱۰%	۱۰%	۲%
۵	مدت زمان اجرای گردهمایی	۳۹%	۴۲%	۱۵%	۲%	۲%
۶	محل برگزاری گردهمایی (مشهد)	۴۳%	۴۹%	۶%	۲%	۰%
۷	نحوه اطلاع‌رسانی جهت برگزاری گردهمایی	۴۴%	۳۸%	۱۲%	۳%	۳%
۸	برگزاری گردهمایی طبق برنامه‌های پیش‌بینی شده	۳۶%	۵۱%	۱۱%	۲%	۰%
۹	امکانات سالن برگزاری گردهمایی (ویدیو پروژکتور، میکروفن، نور و فضا)	۵۱%	۴۱%	۸%	۰%	۰%
۱۰	نحوه پذیرایی و تدارکات	۴۹%	۳۶%	۱۲%	۳%	۰%
۱۱	هتل محل اقامت	۳۷%	۵۱%	۱۲%	۰%	۰%
۱۲	امکانات حمل و نقل	۲۸%	۵۴%	۱۶%	۲%	۰%
۱۳	برنامه‌های جانبی (نمایشگاه)	۱۳%	۵۲%	۲۰%	۱۳%	۲%
۱۴	نحوه برخورد دست اندرکاران گردهمایی و همکاران انجمن با شما	۸۳%	۱۵%	۲%	۰%	۰%
۱۵	هزینه برگزاری گردهمایی و ارائه امکانات جانبی	۱۶%	۶۱%	۱۵%	۶%	۲%
۱۶	امتیاز کلی شما به گردهمایی	۴۶%	۴۸%	۶%	۰%	۰%

نتایج نظرسنجی در رابطه با سخنرانی‌ها و نشست روز اول:

پنل گفتگو: بررسی انواع مدل‌های ارتباط پایدار و بلند مدت بین باغدار و تاجر

نتایج نظرسنجی در رابطه با سخنرانی‌ها و نشست روز دوم:

**پنل گفتگو: پیش بینی وضعیت بازار جهانی پسته
و اثر کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت آن بر باغدار و صادرکننده**

موضوع پنل

اعضای پنل

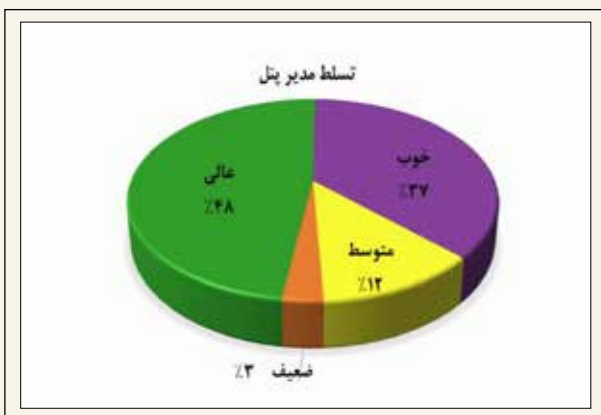
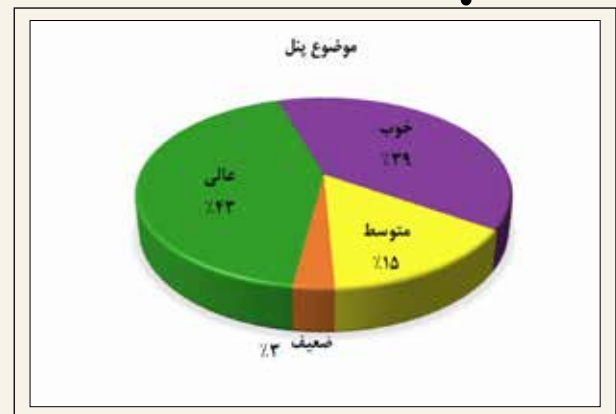
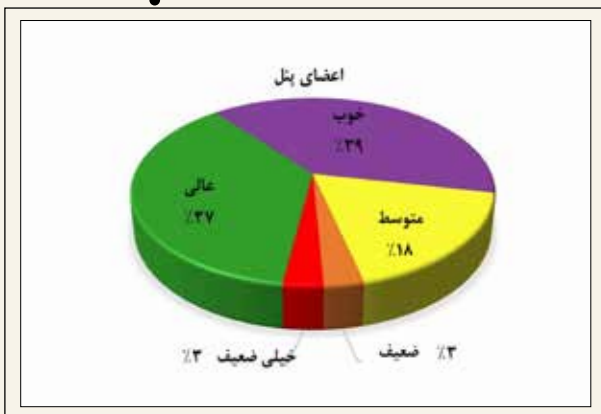
مدت زمان اختصاص داده شده به پنل

تسلط مدیر پنل

**پنل گفتگو: نقش باغدار و صادرکننده
در مدیریت و کنترل افلاتوکسین و باقیمانده سموم**

iranpistachio.org

iranpistachioassociation

t.me/Pistachio_Iran_IPA

سایت و شبکه های اجتماعی
انجمن پسته ایران را دنبال کنید

انجمن پسته ایران
IRANPISTACHIO.ORG
info@iranpistachio.org

تغذیه پر کردن مغز میوه درختان پسته

جلوانداختن رشد مغز

محمد جواد محمودی میمند

دکترای فیزیولوژی گیاهی و اصلاحگر درختان پسته

درخت پسته یک خشک میوه با فصل رشد طولانی و نیاز غذایی بالا است. پسته درختی سال آور است که در سال‌های با بار سنگین ۳ تا ۵ برابر سال‌های سبک یا کم‌بار تولید محصول می‌کند. تغذیه صحیح یکی از اصول اساسی کاهش سال‌آوری و بهبود کمی و کیفی محصول تولیدی است. دانش کافی در مورد الگوهای جذب به‌ویژه عناصر پرمصرف نیتروژن، فسفر و پتاسیم به افزایش کارایی تغذیه درختان پسته کمک زیادی می‌کند. جذب عناصر غذایی در درختان پسته به‌طور کلی تابع دو عامل کلیدی است: عامل اول میزان عناصر ذخیره شده در درخت و عامل دوم میزان محصول موجود بر روی درخت. رشد ریشه‌ها به‌عنوان یک عامل فرعی بر کارایی جذب و بهبود تغذیه تأثیر زیادی دارد.

رشد ریشه‌ها در درختان پربار معمولاً یک هفته نسبت به درختان کم‌بار زودتر شروع می‌شود و تا سه هفته بعد از گلدهی در اوج قرار دارد. رشد و نمو ریشه در درختان پربار تا سه برابر کم‌بار بوده و طول ریشه تا ۳۰ درصد بیشتر است؛ بنابراین استارت درختان در سال پربار سریع‌تر و قوی‌تر می‌باشد. در ادامه فصل رشد (مغزگیری درختان پسته)، وضعیت وارونه می‌شود و رشد و نمو ریشه‌ها در درختان کم‌بار دوبرابر درختان پربار است. درخت در سال بار مرگومیر گسترده ریشه‌های جاذب به‌ویژه در ماه‌های گرم سال را تجربه می‌کند.

استارت رشد مغز میوه در درختان پسته در بسیاری از ارقام بعد از سخت‌شدن لایه استخوانی و در برخی از ارقام مثل عباسعلی هم‌زمان با سخت‌شدن لایه استخوانی صورت می‌پذیرد. مغزگیری میوه از مراحل مهم رشد و نمو پسته است و عدم رشد کافی مغز و پر کردن کامل پوسته چوبی خود نوعی پوکی محسوب می‌شود. برای یک تولید باکیفیت مغز باید به‌طور کامل بخش داخلی پوسته چوبی را پر کند. وجود آب کافی و تغذیه مناسب در این مرحله راز موفقیت تولید پسته باکیفیت است. برای مدیریت تغذیه به‌ویژه در مرحله پر کردن مغز باید به میزان بار و همچنین الگوهای رشد ریشه توأم توجه کرد. توجه به تغذیه درختان در سال کم‌بار نیز بسیار حائز اهمیت است چرا که در سال بار بخش زیادی از برداشت عناصر از بافت‌های ذخیره‌ای صورت می‌گیرد؛ لذا باید همیشه بافت‌های ذخیره‌ای درخت را غنی نگه‌داریم. تغذیه درختان در سال کم‌بار با هر سه عنصر نیتروژن، فسفر و پتاسیم، برنامه تغذیه‌ای ما را در سال پربار ساده‌تر و کارآمدتر می‌کند. میزان نیتروژن و فسفر جذب شده در سال پربار ۱۰ درصد بیش از سال کم‌بار است؛ بنابراین در مورد تغذیه درختان در سال کم‌بار باید توجه بیشتری کرد

برای موفقیت در تغذیه درختان پسته در مرحله مغز گیری، باید تغذیه را زودتر با دو عنصر نیتروژن و پتاسیم شروع کنیم و به ماههای گرم سال و همزمان با مرگومیر ریشهها موکول نکنیم. بهتر است در هر بار آبیاری تا زمان برداشت، تغذیه گیاه با نیتروژن و پتاسیم انجام شود.

در مدیریت تغذیه مرحله پرشدن مغز موارد زیر توصیه می‌گردد:

۱ برای استتارت و آغاز رشد مغز وجود مقادیر کافی (بین ۶۰ تا ۱۰۰ پی پی ام) بور در برگ ضروری است. از مهمترین دلیل اصلی عدم استتارت رشد مغز و افزایش پوکی فقر مفرط بور در مرحله شروع رشد مغز میوه است. بنابراین برای آغاز یک مغز گیری مناسب از وجود مقادیر کافی بور در برگ درختان در خرداد ماه مطمئن باشید. در مورد ارقامی مثل کله قوچی و ممتاز این حساسیت بالاتر است.

۲ برای موفقیت در تغذیه درختان پسته در مرحله مغز گیری، باید تغذیه را زودتر با دو عنصر نیتروژن و پتاسیم شروع کنیم و به ماههای گرم سال و همزمان با مرگومیر ریشهها موکول نکنیم. بهتر است در هر بار آبیاری تا زمان برداشت، تغذیه گیاه با نیتروژن و پتاسیم انجام شود.

۳ تغذیه با فسفر به صورت سبک فقط یک نوبت در خرداد (اگر میزان فسفر برگ در آزمون برگ خرداد کمتر از ۰,۱۴ درصد بود) و یا در مرداد (در صورتی که میزان فسفر در آزمون برگ مرداد کمتر از ۰,۱۲ تا ۰,۱۳ درصد بود) انجام شود. ضروری است که تغذیه فسفره در سال کم بار مورد توجه ویژه قرار گیرد. نزدیک به نیمی از فسفر مصرف شده در سال کم بار در درخت ذخیره و در مرحله پر کردن مغز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴ در تغذیه نیتروژن آمونیومی به صورت سولفات آمونیوم یا آمونیوم کود مرغی زیاده روی نکنید؛ زیرا می‌تواند سبب سقط جنین و پوکی شود.

۵ با فاصله گرفتن زیاد عدد نیتروژن در آزمون برگ از عدد کلسیم تعادل غذایی به هم خواهد خورد و شما می‌توانید با توجه به عدد پایه کلسیم برگ برای نیتروژن برنامه ریزی کنید. در هر مرحله رشدی از میوه برهم خوردن نسبت نیتروژن به کلسیم خود را با خروج صمغ از نوک میوه نشان می‌دهد.

۶ تغذیه با منابع محلول پتاسیم مثل سولو پتاس و تیوسولفاتهای پتاسیمی را تا پایان فصل ادامه دهید. پتاسیم نقش کلیدی در مغز گیری و بهبود وزن میوه که یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اونس میوه است بازی می‌کند. درختان پسته نیمی از نیاز پتاسیمی خود را از تغذیه آلی زمستانه و نیمی از نیاز پتاسیمی الزاماً باید از منابع کودی تأمین شود؛ بنابراین بدون تغذیه کارآمد پتاسیمی طی فصل رشد و مغز بندی میوه هم در سال‌های کم بار و هم پر بار تولید میوه با کیفیت مقدور نیست.

راه‌های کاهش خسارت گرمزدگی و آفتاب سوختگی در درختان پسته

■ علی تاج‌آبادی پور و مریم افروشه - اعضاء هیئت علمی پژوهشکده پسته

شدت تابش نور خورشید و افزایش دما بیشتر از حد تحمل گیاه سبب ایجاد عارضه آفتاب‌سوختگی روی میوه پسته می‌گردد. در قسمتی از میوه که در معرض تابش شدید نور خورشید قرار گرفته است، سلول‌های بافت پوست سبز و گاهی پوست استخوانی میوه از بین رفته و به حالت نکروزه و سیاه‌رنگ دیده می‌شود. چنین اکثر میوه‌هایی که دچار آفتاب‌سوختگی می‌شوند، سقط شده و به صورت پوک و نیمه مغز در زمان برداشت مشاهده می‌گردند. ارقام مختلف پسته حساسیت‌های متفاوتی به عارضه مذکور دارند. در بین ارقام تجاری پسته، رقم ممتاز و کله‌قوچی حساس‌ترین و رقم اکبری مقاوم‌ترین رقم می‌باشند. در سال جاری احتمال تأخیر در شروع رشد سریع مغز، به دلیل دیر بیدار شدن درختان وجود دارد؛ با توجه به پیش‌بینی افزایش دما در روزهای آینده، در صورتی که در زمان شروع رشد مغز دما بالاتر از ۴۲ درجه سانتی‌گراد برود، به‌ویژه در مناطق کم‌آب و همچنین آبیاری با کیفیت نامناسب آب، احتمال خسارت آفتاب‌سوختگی افزایش می‌یابد. راهکارهای زیر جهت کاهش خسارت گرمزدگی و آفتاب‌سوختگی توصیه می‌شود

استفاده از سایبان

شدت و طول مدت تابش نور خورشید و افزایش دمای محیط باعث افزایش گرمادگی و آفتابسوختگی می‌گردد. به‌منظور کاهش شدت تابش نور خورشید می‌توان از سایبان استفاده نمود. پوشش‌های محافظتی علاوه بر جلوگیری از نفوذ آفتاب شدید، کاهش تنش گرما و خسارت آفتابسوختگی مزایای بسیاری از جمله مصرف بهینه آب تا بیش از یک‌سوم مصرف معمول، جلوگیری از تبخیر آب و کاهش شوری خاک، بالارفتن رطوبت نسبی در باغ و رشد بیشتر درخت، کاهش جمعیت آفات و جلوگیری از نفوذ ریزگردها دارند.

استفاده از کائولین

استفاده از پوشش سفید روی برگ و میوه همانند محلول پاشی کائولین علاوه بر کنترل آفات و بیماری‌ها جهت جلوگیری از آفتابسوختگی میوه و ممانعت از تنش‌های گرمایی مفید است.

حفظ پوشش گیاهی

رطوبت نسبی پایین و کم‌بودن پوشش گیاهی در سطح باغ باعث افزایش گرمادگی و آفتابسوختگی می‌گردد. در صورتی که پوشش گیاهی حداقلی در نزدیکی تنه درختان در زمان پر کردن مغز وجود داشته باشد، باعث افزایش رطوبت نسبی محیط و خنک‌تر شدن هوای باغ می‌شود.

سایبان

آب‌پاشی روی درختان

می‌توان با آب دارای کیفیت مناسب آب‌پاشی روی درختان انجام داد. این کار علاوه بر خنک‌کردن گیاه، میزان رطوبت هوای باغ را نیز افزایش خواهد داد. همچنین آب‌پاشی باعث شسته شدن باقی‌مانده سموم و یا کودهای پاشیده شده می‌گردد و علاوه بر آن موجب کاهش جمعیت آفت پسیل نیز می‌شود.

استفاده از ارقام مقاوم به گرما و آفتابسوختگی

ضخامت کم پوست سبز و پوست استخوانی در اثر عوامل ژنتیکی و تغذیه‌ای باعث افزایش خسارت گرمادگی و آفتابسوختگی می‌گردد. رقم پسته ممتاز به دلیل ضخامت کم پوست استخوانی نسبت به سایر ارقام به گرمادگی و آفتابسوختگی حساس‌تر است؛ بنابراین بهتر است در مناطقی که دماهای بالا دارند، این رقم کشت نگردد و یا به ارقام مقاوم به گرمادگی مانند رقم اکبری تغییر پیوند یابد.

عدم هرس شدید درختان

هرس باعث در معرض نور شدید خورشید قرار گرفتن قسمتی از میوه‌هایی که قبلاً در سایه قرار داشتند می‌شود و خسارت آفتابسوختگی را تشدید می‌کند. در درختانی که دارای مرکز خیلی بازی هستند، جهت جلوگیری از خسارت آفتابسوختگی شاخه‌ها و تولید محصول در مرکز تاج درخت، بایستی یک یا چند شاخه را بسته به میزان تنگی شاخه در مرکز درخت باقی گذاشت تا با سربرداری، این شاخه‌ها در آینده تولید شاخه و محصول نمایند.

رعایت جهت مناسب ردیف‌ها

عدم رعایت جهت مناسب ردیف‌ها با توجه به وضعیت اقلیمی و عرض جغرافیایی باعث آفتابسوختگی می‌گردد. اکثر مناطق پسته‌کاری در حاشیه کویر واقع شده‌اند که میزان تابش نور خورشید مخصوصاً در ماه‌های گرم سال بیش از نیاز درختان می‌باشد؛ بنابراین انتخاب جهت ردیف‌ها که بیشتر سایه‌اندازی روی درختان را ایجاد کند باعث کاهش گرمادگی و آفتابسوختگی می‌گردد. انتخاب ردیف درختان

با بافت شنی، مشکل افزایش دمای خاک را کاهش می‌دهد.

حذف شوری و نمک از سطح خاک

تمام عواملی که بازتاب تشعشعات خورشیدی را بیشتر نمایند، باعث افزایش شدت آفتاب‌سوختگی می‌شوند. به‌عنوان مثال، در مواردی که سطح خاک به دلیل شوری براق و سفیدرنگ باشد، به علت بازتاب تقریباً کامل انرژی تابشی خورشید، عارضه آفتاب‌سوختگی روی دانه‌های پسته ایجاد می‌شود. جمع‌آوری نمک تجمع یافته روی خاک سطحی و همچنین آب‌شویی صحیح و کافی زمستانه می‌تواند این مشکل را مرتفع نماید.

در جهت طلوع و غروب خورشید در تابستان (شرقی - غربی) بیشترین سایه‌اندازی را ایجاد می‌کند. در این مناطق هرچه فاصله درختان کمتر باشد سایه‌اندازی بیشتر خواهد بود. البته باید توجه داشت فواصل کمتر از ۲ متر در آینده باعث افزایش رقابت بین درختان و کاهش محصول دهی می‌شود.

انجام آبیاری منظم و کافی

آبیاری‌های نامنظم و تنش آبی باعث کاهش رطوبت پوست سبز شده و آفتاب‌سوختگی تشدید می‌گردد. هرچه توزیع آب در خاک یکنواخت‌تر باشد (استفاده از سیستم‌های آبیاری) میزان آفتاب‌سوختگی کمتر است.

اصلاح بافت خاک

بافت خاک هر قدر سبک‌تر (شنی) باشد، ذخیره رطوبتی آن پایین‌تر است. از طرفی انعکاس نور خورشید در بافت‌های شنی بیشتر است، بنابراین در بافت‌های شنی عارضه آفتاب‌سوختگی بیشتر اتفاق می‌افتد. بنابراین اساس، بهتر است با استفاده از چالکود در زمستان و استفاده از کودهای حیوانی، ذخیره رطوبتی خاک را در سال‌های آینده افزایش داد.

عدم استفاده از پوشش ماسه‌بادی روی سطح خاک در مناطق کم آب و دارای بافت مناسب خاک

دمای خاک سطحی در زمین‌هایی که با ماسه‌بادی پوشانیده شده‌اند، بیشتر است. همچنین ماسه‌بادی نور بیشتری را انعکاس داده؛ بنابراین شاخه‌هایی که نزدیک به سطح زمین هستند خسارت بیشتری می‌بینند.

استفاده از بقایای گیاهی روی سطح خاک

بقایای گیاهی به‌عنوان پوشش مناسبی جهت جلوگیری از افزایش بیش از حد دمای خاک عمل می‌کنند. استفاده از بقایای گیاهی نه تنها از خسارت گرما به ریشه‌های سطحی جلوگیری می‌کند؛ بلکه از هدر رفتن رطوبت خاک نیز جلوگیری می‌کند. پوشش سطح خاک با بقایای گیاهی و کاهش دور آبیاری مخصوصاً در زمین‌های

تغذیه نامناسب و ناکافی، مخصوصاً کمبود پتاسیم باعث افزایش گرمادگی و آفتاب‌سوختگی می‌گردد. تغذیه پتاسیم بعد از سخت شدن پوست استخوانی و قبل از شروع رشد مغز در سال‌های پر بار، مقاومت درخت را به تنش‌ها به‌ویژه تنش گرمادگی افزایش می‌دهد.

اصلاح قلیائیت خاک

در باغ‌هایی که میزان سدیم و یا قلیائیت خاک بالا می‌باشد، عارضه آفتاب‌سوختگی بیشتر است. از آن‌جا که حالت قلیائیت به شکل لکه‌های دیده می‌شود، در این موارد آفتاب‌سوختگی نیز به صورت لکه‌ای در باغ مشاهده می‌شود. با استفاده از مواد اصلاح‌کننده خاک مانند گچ و سپس آبشویی زمستانه می‌توان مشکل قلیائیت خاک را برطرف نمود.

تغذیه مناسب و کافی پتاسیم

تغذیه نامناسب و ناکافی، مخصوصاً کمبود پتاسیم باعث افزایش گرمادگی و آفتاب‌سوختگی می‌گردد. تغذیه پتاسیم بعد از سخت شدن پوست استخوانی و قبل از شروع رشد مغز در سال‌های پر بار، مقاومت درخت را به تنش‌ها به‌ویژه تنش گرمادگی افزایش می‌دهد.

تغذیه مناسب کلسیم

و تعادل مناسب کلسیم به منیزیم

کمبود کلسیم و عدم تعادل کلسیم به منیزیم و همچنین زیادی منیزیم در محلول خاک، حساسیت میوه به آفتاب‌سوختگی را افزایش می‌دهد. میوه پسته به علت دارا بودن بافت استخوانی، نیاز بیشتری به کلسیم دارد. ممکن است کمبود کلسیم در برگ مشاهده نگردد، ولی مقدار کلسیم برای رشد مناسب میوه کافی نباشد؛ بنابراین استفاده از گچ و یا کودهای کلسیم‌دار باعث افزایش ضخامت پوست استخوانی شده و میزان گرمادگی و آفتاب‌سوختگی را کاهش می‌دهد.

محلول‌پاشی و سم‌پاشی مناسب

صدمات وارده به پوست سبز میوه پسته در اثر عواملی نظیر محلول‌پاشی و سم‌پاشی نادرست باعث ایجاد لکه روی پوست سبز شده و آفتاب‌سوختگی تشدید می‌گردد. با استفاده از فشار مناسب نازل سم‌پاش و همچنین خودداری از حالت تیرک در سم‌پاشی و یا محلول‌پاشی، مخصوصاً در زمان استفاده از گوگرد سوسپانسیون، صدمه به برگ و میوه را به حداقل برسانید. سم‌پاشی و محلول‌پاشی ناهنگام و در زمان تابش آفتاب شدید در ماه‌های تیر و مرداد، باعث

ایجاد قطرات آب بر روی پوست سبز میوه شده و حالت عدسی شکل قطرات آب، باعث تشدید آفتاب‌سوختگی می‌شود؛ بنابراین هنگام سم‌پاشی و محلول‌پاشی از مویان استفاده نمائید تا از ایجاد قطره روی برگ و میوه جلوگیری کند. در ماه‌های گرم سال حتی المقدور سم‌پاشی و محلول‌پاشی در ساعات خنک روز و یا در شب انجام شود.

تناسب بین رشد رویشی و زایشی و افزایش پوشش برگی

در سال‌هایی که میزان محصول تولیدی نسبت به توان درخت بیشتر است و تناسب بین تعداد برگ و تعداد خوشه وجود ندارد، درخت قادر به توزیع مناسب آب و مواد غذایی به تمامی خوشه‌ها نخواهند بود؛ بنابراین مشکلات گرمادگی و آفتاب سوختگی افزایش می‌یابد.

کنترل آفت پسیل پسته

آفت پسیل پسته با تغذیه از شیره گیاهی باعث ضعف درخت و کاهش میزان آب و مواد غذایی وارد شده به میوه می‌شود و در نتیجه خسارت آفتاب‌سوختگی افزایش می‌یابد. در صورتی که خسارت آفت پسیل منجر به برگ‌ریزی گردد، خسارت گرمادگی و آفتاب‌سوختگی به دلیل کاهش جذب آب توسط درخت افزایش شدیدی خواهد داشت.

کنترل آفت سن

خسارت آفت سن‌های زبان‌آور پسته باعث صدمه دیدن پوست سبز و پوست استخوانی میوه شده و حساسیت به آفتاب‌سوختگی را افزایش می‌دهد؛ بنابراین با کنترل صحیح و به‌موقع این آفت می‌توان خسارت گرمادگی و آفتاب‌سوختگی را کاهش داد.

کنترل بیماری‌های پسته

بیماری‌هایی مانند گموز و نماتد مولد غده در ریشه درختان پسته به علت کاهش پوشش برگ و اختلال در جذب و حرکت مواد غذایی، باعث افزایش حساسیت به آفتاب‌سوختگی می‌گردند. کنترل این بیماری‌ها سبب افزایش شاخ برگ درختان به علت افزایش جذب آب و مواد غذایی و در نتیجه افزایش سایه‌اندازی روی میوه‌ها و تنه درخت می‌شود که در نهایت میزان گرمادگی و آفتاب‌سوختگی کاهش می‌یابد.

باقیمانده آفت‌کش‌ها در محصول پسته:

چالش‌ها و راهکارهای مدیریت و کاهش ریسک باقیمانده آفت‌کش‌ها در تولید و صادرات پسته

محمدکاظم رضانی - عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی
کشور و مسئول کمیته متناظر گِڈکس باقیمانده آفت‌کش‌ها

تأثیر استانداردهای کشاورزی بر تجارت محصولات غذایی به‌ویژه در سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در اکثر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه تبدیل شده است. حداکثر میزان مجاز باقیمانده (MRL) مواد شیمیایی یکی از مهم‌ترین موارد در خصوص استانداردهای مواد شیمیایی در حوزه کشاورزی است. اکثر اقتصاددانان و سیاست‌گذاران حوزه کشاورزی با این موضوع موافق‌اند که موانع غیر تعرفه‌ای در تجارت محصولات کشاورزی در قرن بیست و یکم در مقایسه با موانع تعرفه‌ای از اهمیت بسیار بالاتری برخوردار هستند. حد مجاز باقیمانده آلاینده‌های شیمیایی (MRLs) استانداردهای عمومی اجباری هستند که توسط دولت‌ها تعیین می‌شوند. در اصل، مقررات مربوط به بهداشت گیاهی باهدف تسهیل تولید و تجارت و به‌منظور کمک به حفظ سلامت گیاه، حیوانات و انسان وضع شده است. باین حال، این اقدامات می‌تواند عمداً یا ناخواسته مانعی در تجارت محصولات کشاورزی ایجاد نماید.

تیامتوکسام، کلوتیانیدین، استامی پراید و ایمیداکلوپراید از گروه آفت‌کش‌های نئونیکوتینوئیدها هستند که به طور گسترده‌ای در پسته استفاده می‌شوند. بر اساس گزارش‌های معتبر، حشره‌کش‌های نئونیکوتینوئیدها حدود ۲۴ درصد فروش کل حشره‌کش‌ها در دنیا را به خود اختصاص داده‌اند. ایمیداکلوپراید در بیش از ۱۲۰ کشور به‌عنوان پرفروش‌ترین حشره‌کش دنیا گزارش شده است. تیامتوکسام به‌عنوان دومین حشره‌کش در ۱۱۵ گیاه زراعی و ۶۵ کشور مختلف ثبت و مورد استفاده قرار می‌گیرد. همان‌گونه که اشاره شد مصرف این آفت‌کش‌ها در پسته که یکی از اقلام مهم در بخش صادرات غیرنفتی کشور به سایر کشورها از جمله اتحادیه اروپا می‌باشد در صورت عدم رعایت الزامات بازاریهای مقصد صادراتی، مشکلاتی را برای کشور ممکن است به وجود آورد. بر اساس گزارش‌های بین‌المللی و پایش‌های آزمایشگاه‌های داخلی آنچه بیشتر باید مدنظر تولیدکنندگان قرار گیرد علاوه بر استامی پراید و ایمیداکلوپراید، تیامتوکسام و کلوتیانیدین است که اخیراً گزارشی در این خصوص وجود داشته است. در جدول زیر اطلاعاتی در خصوص نوع آفت، فرمولاسیون، میزان مصرف و زمان مبارزه تیامتوکسام در ترکیب و کلوتیانیدین آورده شده است.

پیشنهاداتی آموزشی برای مدیریت و کاهش مخاطرات

آفت‌کش‌ها در باغات پسته

کشاورزان می‌بایست از استفاده آفت‌کش‌های پایدار مانند

حداکثر میزان مجاز باقیمانده آفت‌کش‌ها حداکثر غلظتی از آفت‌کش است که یک کشور قانوناً این سطح از باقیمانده را در محصول غذایی می‌پذیرد. بر اساس داده‌های سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۱۹، تقریباً بیش از ۶۰ درصد از موانع غیر تعرفه‌ای مربوط به بهداشت گیاهی بوده است و در میان این اختلالات حدود ۳۶ درصد مربوط به حداکثر میزان مجاز باقیمانده آفت‌کش‌ها بوده است. سه دهه قبل، مفهوم حداکثر میزان مجاز آفت‌کش‌ها کمتر شناخته شده بود؛ اما در سال‌های اخیر، یکی از مواردی که تولیدکنندگان محصولات کشاورزی در تصمیمات مدیریت و کنترل آفات در نظر می‌گیرند این موضوع است. عدم وجود استانداردهای یکسان جهانی در مورد باقیمانده آفت‌کش‌ها نگرانی فزاینده‌ای برای تولیدکنندگان محصولات استراتژیک مانند پسته که به کشورهای زیادی در جهان صادر می‌شود ایجاد کرده است. برای کشورهای در حال توسعه از جمله ایران، برآوردن الزامات حداکثر میزان مجاز باقیمانده آفت‌کش‌ها که معمولاً توسط کشورهای توسعه‌یافته تعیین و تدوین شده است می‌تواند چالش برانگیز بوده و هزینه انطباق را برای کشورهای صادرکننده افزایش دهد. یکی از عوامل مهم کاهش عملکرد پسته در ایران خسارت آفات و بیماری‌ها و علف‌های هرز است که با جلوگیری از خسارت آنها میزان تولید افزایش می‌یابد. باتوجه به اینکه این محصول یکی از اقلام مهم و استراتژیک در بخش صادرات غیرنفتی به شمار می‌رود، برای تداوم صادرات این محصول و حفظ بازار و کسب درآمد ارزی بیشتر، تولید پسته سالم و عاری از باقیمانده آفت‌کش‌ها ضروری است.

نام آفت	سموم توصیه شده	فرمولاسیون	مصرف در هکتار	زمان مبارزه
پسیل پسته (شیره خشک)	تیامتوکسام	WG 25%	۰/۳ در هزار	بر اساس موازین پیش‌آگاهی
	تیامتوکسام	SC 24%	۰/۴ تا ۰/۵ در هزار	
	کلوتیانیدین	SC 20%	۰/۵ در هزار	
سن‌های ناقل، سن قرمز، و سن درختی	تیامتوکسام + لامبدا سای هالوترین	ZC 24.7%	۰/۳ در هزار	با ریزش سن روی درختان با نظر کارشناس و بر اساس موازین پیش‌آگاهی
	تیامتوکسام + لامبدا سای هالوترین	SC 25%	۰/۲۵ در هزار	

- همکاری با بیمه صنعت پسته از تولید تا فرآوری و صادرات؛
- ارائه خدمات گیاه‌پزشکی به‌منظور مدیریت کنترل آفات و کاهش میزان مایکوتوکسین‌ها و باقیمانده آفت‌کش‌ها در محصول پسته؛
- اجرای سیستم‌های آبیاری نوین؛
- تهیه بانک اطلاعات از مدیریت و کنترل آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز بخصوص اطلاعات دقیق از انواع آفت‌کش‌ها و تعداد دفعات مصرف آنها؛
- ایجاد مزارع الگویی و ترویجی؛
- ساماندهی مراکز فروش و تهیه و توزیع نهاده‌های کشاورزی.

بخش‌های دولتی می‌بایست به‌طور منظم نسبت به پایش بازار آفت‌کش‌ها در کشور، مصرف صحیح و در دسترس بودن آنها در صنایع استراتژیک کشاورزی اقدام کنند، برنامه‌های نظارت بهداشتی را برای افرادی که در معرض آفت‌کش‌ها قرار دارند انجام داده و موارد مسمومیت را مستندسازی کنند. سازمان حفظ نباتات باید با همکاری صنعت آفت‌کش‌ها و حتی انجمن‌های تخصصی از اصالت، کیفیت، خلوص و مواد تشکیل‌دهنده محصول با آفت‌کش ثبت شده اطمینان حاصل کرده و از نظر سم‌شناسی و زیست‌محیطی ارزیابی نمایند. همچنین امکان در دسترس بودن آفت‌کش‌هایی که از طریق مجاری غیرتخصصی در اختیار عموم گذاشته می‌شود را از بین برده و محصولات کم‌خطر جایگزین کنند.

کلوتیانیدین در نزدیک به زمان برداشت محصول پرهیز نمایند این آفت‌کش با نیمه‌عمر حدود ۵۰۰ روز بوده و باقیمانده آن در محصول و محیط می‌تواند باقی بماند. حتی در محصولاتی که به‌صورت تک‌کشتی هستند و هر سال این آفت‌کش در آنها استفاده می‌شود، ممکن است در محیط باغ تجمع یافته و در سال‌های آتی جذب شود. باغداران می‌توانند از تجربه تولیدکنندگان پیشرو صنعت پسته، در خصوص تولید پسته عاری از باقیمانده سموم و مایکوتوکسین و استفاده بهینه از آفت‌کش‌ها استفاده کنند. چون در مناطق اصلی تولید پسته این محصول در سطح وسیع و به‌صورت تک‌کشتی وجود دارد، باید به اثرات جانبی آفت‌کش‌ها بر کاربر و افرادی که سم‌پاشی می‌کنند، توجه ویژه‌ای شود؛ مراکز کنترل مسمومیت و کادر پزشکی با اطلاعات لازم در خصوص مخاطرات آفت‌کش‌ها، سمیت ماده موثره و مواد همراه و درمان مناسب مسمومیت با آفت‌کش‌ها را فراهم کنند. همچنین به کاربران و مقامات محیط‌زیست اطلاعات لازم به‌منظور انجام اقدامات مناسب در مواقع ریزش و حوادث آفت‌کش‌ها داده شود. نکات ایمنی برای انبارداری آفت‌کش‌ها در سطح عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، انبار و مزرعه رعایت شود. آموزش‌های تخصصی در موضوع آفت‌کش‌ها به کشاورزان و تولیدکنندگان بخش کشاورزی و به‌ویژه محصولات استراتژیک مانند پسته که به کشورهای دیگر صادر می‌شوند از عوامل مهم در افزایش بهره‌وری و کاهش ریسک و هزینه‌های پس برداشت است. در اغلب کشورها آموزش بخش خصوصی بر اساس طرح‌های کشاورزی قراردادی مبتنی بر رویکرد صادرات محور توانسته است اثرات بسیار خوبی بر تولید داشته باشد. معمولاً برنامه‌های آموزشی توسط صادرکنندگان محصولات به‌منظور اطمینان از انطباق تولید با استانداردهای لازم برای کشورهای مقاصد صادراتی انجام می‌شود.

در کشور ما نیز برای ارائه خدمات از طریق بخش خصوصی نیاز است شرکت‌های خدمات فنی و مشاوره‌ای راه‌اندازی و حمایت شود تا بتوانند به کشاورزان خدمات را ارائه نمایند. نقش اصلی این شرکت‌ها در محصولات صادراتی از جمله پسته می‌تواند دستاوردهای خوبی برای این صنعت مهم کشور به همراه داشته باشد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره نمود

- افزایش توانمندی‌های علمی و فنی تولیدکنندگان و بهره‌برداران صنعت پسته؛
- به‌کارگیری فناوری‌های نوین در زنجیره تولید تا صادرات؛

آنچه در چهل و یکمین اجلاس شورای جهانی خشکبار گذشت

■ **سحر نخعی** - مسئول بخش روابط بین الملل

چهل و یکمین اجلاس شورای جهانی خشکبار (INC Congress) از ۱۹ الی ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۳ (۸ تا ۱۰ می ۲۰۲۴) در شهر ونکوور کانادا برگزار شد. در این اجلاس بیش از ۱۲۰۰ نفر فعال صنعت مغزجات و میوه‌های خشک از حدود ۶۰ کشور جهان گرد هم آمدند تا علاوه بر انجام مبادلات تجاری خود به بحث و گفتگو در رابطه با موضوعات داغ صنعت پردازند.

چشم انداز تولید مغزجات و خشکبار

طبق ارائه کارشناسان صنعت در میزگردهای مختلف، تولید جهانی مغزجات در سال محصولی ۱۴۰۴-۱۴۰۳، حدود ۶ میلیون و ۲۰۰ هزار تن (براساس مغز، به استثنای پسته خشک در پوست) تخمین زده شد که این عدد بیانگر ۸ درصد افزایش نسبت به سال محصولی قبل است. اگر چه پیش بینی نتایج از الان بسیار زود است اما در سال جاری انتظار بر این است که تولید جهانی بسیاری از مغزجات درختی نسبت به سال گذشته افزایش پیدا کند؛ از جمله مغز درخت کاج، بادام و فندق که احتمال می رود به ترتیب حدود ۷۶ درصد، ۲۲ درصد و ۲۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش تولید داشته باشند. طبق نظر کارشناسان ماکادامیا، پسته، آجیل برزیلی و گردو بین ۲ تا ۸ درصد افزایش محصول نسبت به سال قبل خواهند داشت. تولید جهانی بادام زمینی در سال جدید ۵۰ میلیون تن (براساس وزن خشک در پوست) تخمین زده شده و تولید جهانی میوه های خشک در سال جدید ۳ میلیون و ۴۰۰ هزار تن، معادل ۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل برآورد شده است. درون مایه مباحث اجلاس امسال شورای جهانی خشکبار شامل انعطاف پذیری، آمادگی هر چه بیشتر برای رویارویی با چالش های جدید و نیاز به یافتن استراتژی های جدید بازاریابی بود.

مهم ترین محورهای اجلاس شورای جهانی خشکبار

خانم گورتی گواش دبیرکل شورای جهانی خشکبار، در سخنرانی افتتاحیه اجلاس به اهمیت کشف پتانسیل های مصرف کننده در جهت افزایش تقاضا برای مغزجات و میوه های خشک در سرتاسر جهان اشاره کرد. آقای مارک لو، مدیرعامل شرکت

نوآوری و تکنولوژی های جدید KPMG کانادا به عنوان یکی از سخنرانان اصلی موضوع حائز اهمیت هوش مصنوعی در صنعت خشکبار را تشریح کرد. خانم پروفیسور جانیس کراس از دانشگاه تورنتو، یکی دیگر از سخنرانان اصلی اجلاس بود که با اشاره به پیامدهای دو قطبی شدن دنیای امروز از لحاظ سیاسی و اجتماعی، شرح داد که چگونه فعالین تجاری صنعت مغزجات و خشکبار می توانند اثرات مخرب این دو قطبی شدن بر عملکرد سازمان ها و شرکت ها را مدیریت نموده و کاهش دهند. همچنین، در سمینار تحقیقات تغذیه ای صحبت از این شد که چگونه رژیم های حاوی مقادیر زیاد مغزجات منجر به سلامت بیشتر قلب و عروق می شوند و به اهمیت و نقش مغزجات و میوه های خشک در بهبود کیفیت رژیم های غذایی پرداخته شد. در سمینار پایداری، چالش های اصلی که صنعت مغزجات و خشکبار با آن ها دست و پنجه نرم می کند، از تغییرات اقلیمی تا تنش های جغرافیایی-سیاسی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به راهکارهای برون رفت از این چالش ها اشاره شد. در اجلاس امسال نیز همچون سال های قبل، فضای نمایشگاهی به علاقمندان اختصاص داده شد که در این فضا ۳۸ شرکت از ۱۶ کشور غرفه داشتند. در سخنرانی پایانی اجلاس امسال آقای مایکل واربنگ رئیس هیئت مدیره شورای جهانی خشکبار، ضمن اشاره به اهمیت حضور در اجلاس سالیانه این شورا اظهار داشت: «اعضای شورای جهانی خشکبار از کل زنجیره تأمین صنعت مغزجات و خشکبار هستند، لذا اجلاس سالیانه ما این فرصت استثنایی را ایجاد می کند تا همه فعالین، طی سه روز دور هم جمع شده، در مورد چالش ها و فرصت های صنعت صحبت کنند و استراتژی های بازاریابی و تجاری خود را پیش ببرند. با توجه به اینکه آمار حساس و مهم تولید و مصرف مغزجات درختی هر سال در اجلاس شورای جهانی خشکبار به روزرسانی می شود حضور در این اجلاس برای فعالین و متخصصین صنعت یک امر ضروری است.»

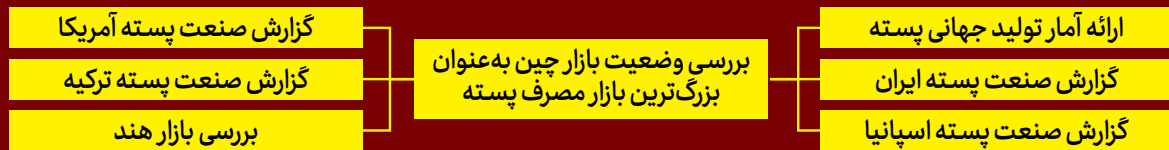
پرونده میزگرد پسته در اجلاس شورای جهانی خشکبار

■ سحر نخعی - مسئول بخش روابط بین الملل

میزگرد پسته با برگزاری چهل و یکمین اجلاس سالانه شورای جهانی مغزجات و خشکبار (INC) در مرکز کنفرانس شهر ساحلی ونکوور کانادا، روز چهارشنبه ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳ برگزار شد. مایکل هومان از شرکت بادام و پسته و اندرفول مدیریت اجرای میزگرد پسته را برعهده داشت. بهروز آگاه، عضو هیئت‌مدیره انجمن، نماینده پسته ایران و میا کوهن از شرکت پسته بستون، نماینده پسته آمریکا در این نشست حضور یافتند. سایر اعضای حاضر در میزگرد، یاسر آیدین از شرکت آیدین در ترکیه، کارلوس سوارز مورالس از شرکت نووس کالتیوس در اسپانیا و گونجان چین از شرکت آجیل وی‌کی‌سی در هندوستان بودند.

برنامه میزگرد پسته با گزارش تولید و مصرف پسته به شکل زیر پیش رفت:

در نشست تخصصی پسته، جداول و نمودارهای آماری مربوط به تولید و تجارت جهانی پسته پیش‌بینی آینده تولید پسته، روندهای مربوط به عرضه و تقاضا، وضعیت بازارهای جهانی پسته و چشم‌انداز روندهای مصرف توسط هر کدام از پنلیست‌ها ارائه و بررسی شدند. بخش پایانی این میزگرد به پرسش و پاسخ اختصاص پیدا کرد.

رشد تقاضای پسته همگام با عرضه

مایکل هومان - جدول آمار تولید جهانی پسته نشان می‌دهد که عرضه و تقاضای پسته وضعیت متعادلی دارد. عرضه پسته طی سه سال اخیر با رشد ۸ درصدی روبه‌رو بوده و تقاضای پسته رشد ۱۲ درصدی را تجربه کرده است. معمولاً عرضه، روند افزایشی دارد؛ اما اینکه تقاضا هم به تناسب روبه‌رشد باشد خبر مسرتبخشی است.

چهل و یکمین اجلاس شورای جهانی خشکبار ۲۱-۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳ - ونکوور، کانادا

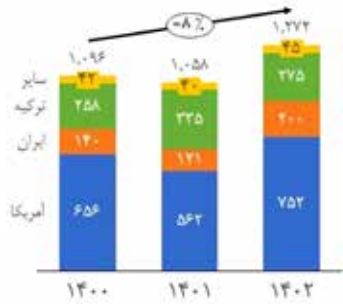
معادل خشک در پوست - تن

تخمین تولید جهانی پسته

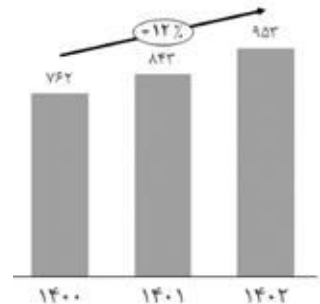
کشور	۱۴۰۲/۰۳			۱۴۰۳/۰۴		
	مانده از سال قبل	تولید	کل محصول در دسترس	مانده از سال قبل	تولید	کل محصول در دسترس
آمریکا (بوند)	۱۶۴	۱,۴۹۳	۱,۶۵۷	۲۵۰	۱,۱۰۰	۱,۳۵۰
آمریکا (تن)	۷۴,۴۶۰	۶۷۷,۸۳۰	۷۵۲,۲۹۰	۱۱۳,۵۰۰	۴۹۹,۴۰۰	۶۱۲,۹۰۰
ایران	۳۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۳۵,۰۰۰
ترکیه	۹۵,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۲۷۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
سوریه	۰	۲۵,۵۰۰	۲۵,۵۰۰	۰	۲۸,۰۵۰	۲۸,۰۵۰
یونان	۰	۴,۵۰۰	۴,۵۰۰	۰	۷,۵۰۰	۷,۵۰۰
اسپانیا	۰	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰	۰	۶,۵۰۰	۶,۵۰۰
استرالیا	۰	۱,۴۰۰	۱,۴۰۰	۰	۴,۶۰۰	۴,۶۰۰
ایتالیا	۵۰	۴,۱۰۰	۴,۱۵۰	۰	۲,۸۰۰	۲,۸۰۰
افغانستان	۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰
چین	۰	۵۰۰	۵۰۰	۰	۳۰۰	۳۰۰
تولید جهانی	۱۸۹,۵۱۰	۱,۰۸۲,۳۳۰	۱,۲۷۱,۸۴۰	۱۹۸,۵۰۰	۱,۱۵۱,۶۵۰	۱,۳۵۰,۱۵۰

مصرف جهانی (محصول در دسترس منهای مانده پایان سال) ۱,۰۷۳,۳۴۰

منبع: انجمن پسته ایران، شورای پسته اروپا، انجمن تجارت مغزجات یونان، انجمن تولید کنندگان پسته استرالیا و سایر منابع INC

عرضه جهانی پسته محصول ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به هزار تن

تقاضای جهانی پسته محصول ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به هزار تن

بررسی بازار پسته چین؛ رشدی بالاتر از تقاضای جهانی

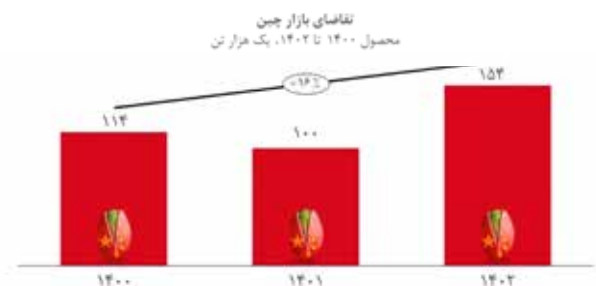

مایکوهن نماینده پسته آمریکا در اجلاس شورای جهانی خشکبار تشریح کرد وضعیت تولید و صادرات پسته آمریکا گزارش پسته آمریکا

صنعت پسته آمریکا در سال محصولی ۱۴۰۲/۰۳ رکورد زد؛ حجم تولید پسته آمریکا در این سال که سال آور پسته بود، حدود ۶۷۷ هزار تن ثبت شد؛ فروش تجمعی پسته کالیفرنیا طی ۷ ماهه اول سال محصولی جاری در مقایسه با سال گذشته حدود ۵۶ درصد افزایش داشته است؛ صادرات هفت ماهه امسال نیز ۷۷ درصد از مدت مشابه سال قبل بالاتر بوده است. انتظار می رود که حجم مانده محصول انتقالی امسال به سال آینده پایین باشد، چرا که میزان قابل توجهی از محصول پسته امسال با موفقیت هم در داخل آمریکا و هم در بازارهای جهانی به فروش رسیده است. پیش بینی می شود مانده انتقالی از محصول امسال به سال آینده حدود ۱۱۰ هزار تن باشد، البته به این بستگی دارد که در چند ماه باقیمانده تا پایان امسال چقدر پسته فروش برود.

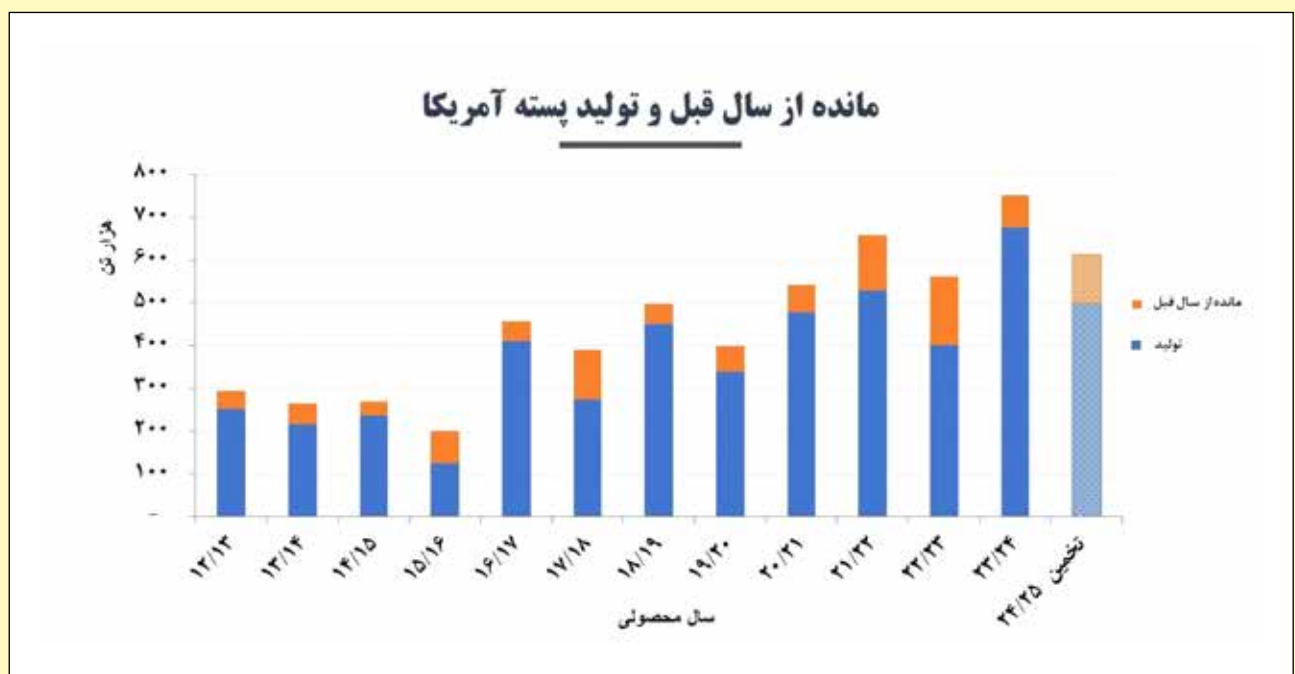
مایکل هومان - طی سه سال گذشته تقاضا در بازار چین رشد ۱۶ درصدی داشته است که این حتی از رشد کلی تقاضای جهانی برای پسته بالاتر است. اصلی ترین دلیل این رشد آن است که چین بزرگترین بازار پسته در دنیا است، به همین دلیل انتظار بر آن است که فروش پسته در پایان سال محصولی جاری در این بازار به ۱۶۰ هزار تن برسد. دلیل دوم موفقیت، این بوده که با تلاش صنعت، کالای پسته با برنامه ریزی و هماهنگی دقیق کاملاً باموقع و بدون از دست دادن فرصت فروش، قبل از زمان اوج مصرف یعنی جشن سال نوی چینی، به مقصد رسیده است. دلیل سوم موفقیت بازار پسته چین به واردکنندگان و توزیع کنندگان در کشور چین برمی گردد که آینده بسیار روشنی برای این محصول در چین می بینند و سرمایه گذاری های بسیار زیادی هم در زمینه تکنولوژی و هم در زمینه بالابردن ظرفیت های توزیع و فروش پسته کرده اند. پسته آجیلی (پسته برشته شده در پوست با طعم های گوناگون)، مورد مصرف اصلی در این بازار به شمار می رود. الگوی اصلی مصرف پسته آجیلی (پسته برشته شده در پوست با طعم های گوناگون)، مورد مصرف اصلی در این بازار به شمار می رود. الگوی اصلی مصرف پسته نیز همچنان مناسبت ها و جشن های مختلف به خصوص جشن سال نوی چینی است. هر چند در سال های اخیر تلاش های بسیاری صورت گرفته است تا مصرف پسته به کل سال تعمیم داده شود و فقط محدود به جشن ها و مناسبت های خاص نباشد. فعالیت های بازاریابی زیادی در حال انجام است تا علاوه بر مصرف آجیلی، مغز پسته به عنوان ماده افزودنی در بیسکویت ها و کیک ها رواج پیدا کند. از جمله نوآوری ها در محصولات پسته ای می توان به اسنک بارهای پروتئینی پسته اشاره کرد که در چین خیلی محبوب اند.

وضعیت محصول سال جدید آمریکا

سال محصولی آتی قاعدتاً سال کم محصول یا ناآور برای پسته کالیفرنیا محسوب می‌شود. گزارش‌ها حاکی از آن است که محصول جدید نسبت به سال‌های گذشته ساعات سرمایی کمتری را تجربه کرده و حتی به نظر می‌رسد در خیلی از مناطق نیاز سرمایی به اندازه کافی برآورده نشده است. گلدهی درختان در خیلی از مناطق با تأخیر انجام شد که این باعث می‌شود برداشت پسته دیرتر آغاز شود. انتظار داریم در سال جدید حدود ۱۱ هزار هکتار به سطح زیر کشت بارور پسته اضافه شود که این به رشد تولید در صنعت پسته کالیفرنیا کمک خواهد کرد.

میزان محصول سال جدید پسته آمریکا حدود ۵۰۰ هزار تن برآورد شده و تخمین زده می‌شود که مانده محصول انتقالی از سال جاری به سال آینده حدود ۱۱۰ هزار تن باشد. معمولاً در سال‌های ناآور پسته کالیفرنیا، مانده انتقالی از سال قبل در سطح بالاتری قرار می‌گیرد؛ ولی امسال به واسطه میزان فروش استثنائی پسته در طی هفت ماه احتمال می‌رود مقدار انتقالی به سال محصولی آینده کمتر از همیشه باشد. اگر تخمین‌های ارائه شده برای سال جدید درست باشد این بدان معناست که محصول قابل عرضه سال جدید حدود ۱۸-۱۹ درصد کمتر از سال محصولی قبل خواهد بود.

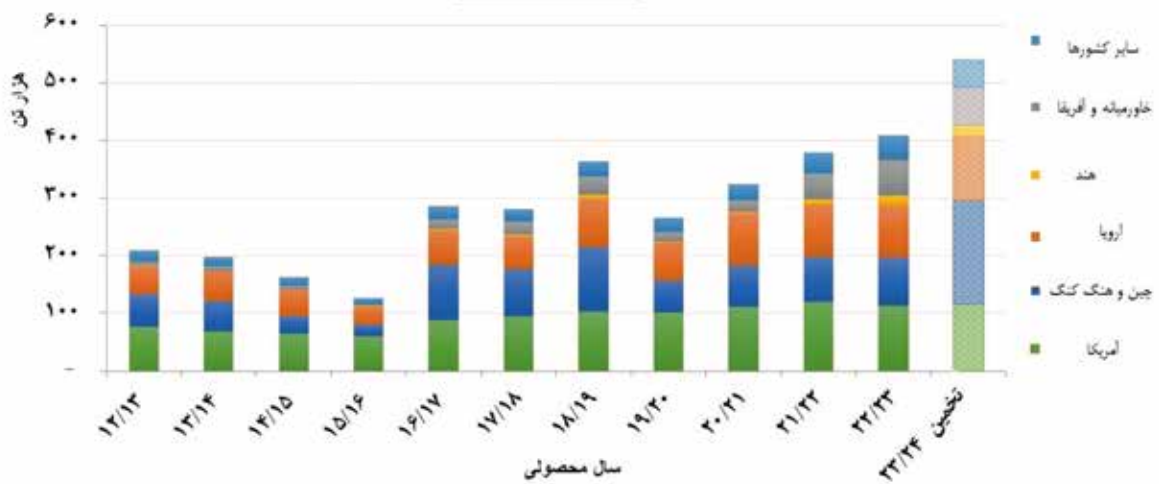

وضعیت فروش پسته خشک در پوست آمریکا

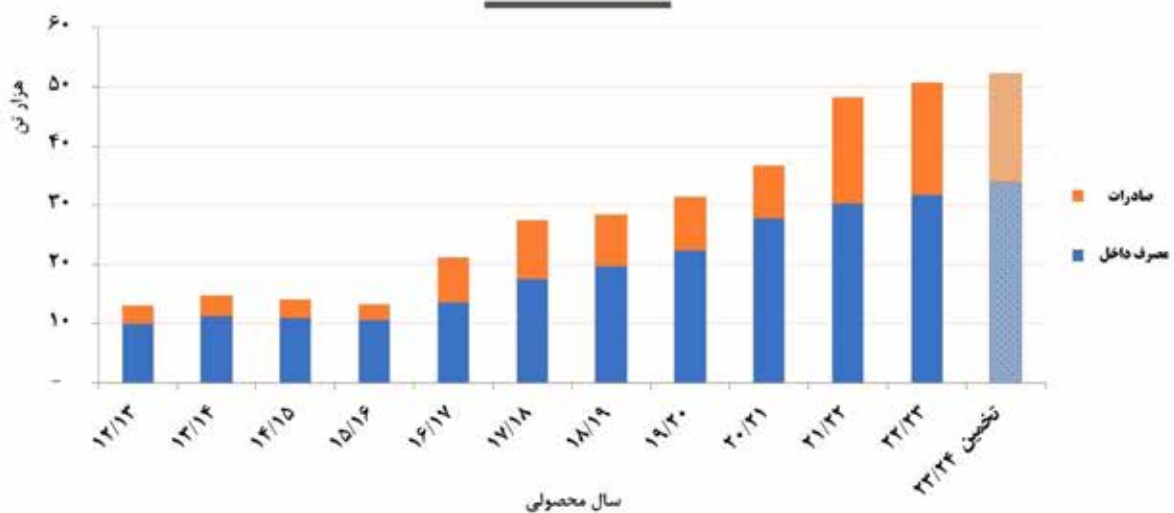
در نمودار فروش پسته آمریکا، مقاصد فروش پسته آمریکا نشان داده شده است؛ رنگ سبز بازار داخل آمریکا و سایر رنگ‌ها نمایانگر بازارهای اصلی صادراتی پسته آمریکا هستند. واضح است که در پایان سال جاری رکورد فروش پسته آمریکا نسبت به ده سال اخیر زده خواهد شد. انتظار می‌رود که کل فروش پسته آمریکا در پایان امسال به ۵۴۰ هزار تن برسد که نشانگر ۳۲ درصد افزایش نسبت به سال گذشته است. مقاصد چین و هنگ کنگ حدود ۱۳۰ درصد بالاتر از سال گذشته واردات پسته از آمریکا داشته‌اند. صادرات به اروپا هم که همیشه بازار موفقیت آمیزی برای پسته آمریکایی بوده، امسال نسبت به سال گذشته ۸۴ درصد رشد داشته و دلیل اصلی آن وضعیت خوب قیمت‌های امسال بوده است. بازار هند، پتانسیل بسیار بالایی برای مصرف پسته دارد، هر چند امسال فروش پسته آمریکایی در این بازار نسبت به سال گذشته افزایش قابل توجهی نداشته است؛ اما به طور کلی هند بازاری در حال رشد برای پسته آمریکایی محسوب می‌شود.

فروش پسته آمریکا

فروش مغز پسته آمریکا

وضعیت فروش مغز پسته آمریکا

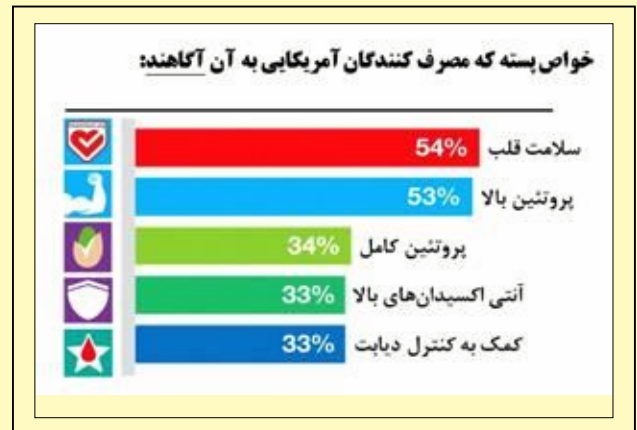
نمودار فوق وضعیت فروش مغز پسته آمریکا را نشان می‌دهد. انتظار می‌رود آمریکا امسال هم در فروش مغز پسته در بازارهای جهانی رکورد بزند. رشد چشمگیر بازار مغز پسته کالیفرنیا مرهون آسان و راحت بودن مصرف مغز و به طبع آن ترویج مصرف آجیلی مغز پسته و همین‌طور کاربرد آن در محصولات جدید خوراکی است.

عملکرد ایالت کالیفرنیا در رشد تقاضای پسته

نمودار ارائه شده نشان می‌دهد که آمریکا توانسته است هر ۱۰ سال یک‌بار تقاضا را دو برابر کند و قطعاً این روند باز هم قابل تکرار است. محرک‌های اصلی برای رشد تقاضای پسته ۴ مورد هستند: مورد اول بحث خواص پسته است که مطالعات تغذیه‌ای در این زمینه در حال انجام است؛ مورد دوم مربوط به مصرف آسان و راحت آجیلی مغز پسته است؛ محرک سوم بحث نوآوری در طعم‌های گوناگون پسته برشته شده است که در هر بازار بر اساس سلیقه مصرف‌کنندگان انجام می‌شود؛ و مورد چهارم به خاصیت رنگ سبز این محصول و محبوبیت این رنگ برمی‌گردد. یک مطالعه تحقیقاتی اخیراً توسط انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا (APG) انجام شده که طی آن از مصرف‌کنندگان در رابطه با خواص پسته پرسش شده‌است؛ نتایج آن در تصویر زیر نشان داده شده است.

بهروز آگاه نماینده پسته ایران

در اجلاس شورای جهانی خشکبار تشریح کرد

وضعیت تولید و صادرات پسته ایران

طبق تخمین انجمن پسته ایران در ابتدای سال محصولی ۱۴۰۲/۰۳، ۲۰۰ هزار تن محصول پسته در دسترس وجود داشت که بنظر می‌رسد از این میزان حدود ۱۸ هزار تن پسته، در نیمه اول امسال در داخل ایران مصرف شده‌باشد. صادرات شش‌ماهه پسته ایران نسبت به میانگین هشت‌ساله ۱۰ درصد افت داشته است، علت اصلی آن را می‌توان سیاست‌های ارزی دولت ایران عنوان نمود که بر ضد صادرات عمل می‌کند

میانگین ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ - (%)	محصول ۱۴۰۲ - (%)	گزارش پایان ماه تجاری ششم: اسفند ۱۴۰۲	
۱۱	۱۰	۲۵,۰۰۰	مانده محصول از سال قبل
۸۹	۹۰	۱۸۰,۰۰۰	کل تولید سال جاری
۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰,۰۰۰	جمع محصول در دسترس اول سال
۱۰	۹	۱۸,۰۰۰	مصرف داخل
۴۴	۳۴	۶۷,۰۰۰	صادرات
۷	۷	۱۵,۰۰۰	اصلاح ناشی از پوست مغز و مغز سبز صادراتی*
۶۱	۵۰	۱۰۰,۰۰۰	کل مصرف
۳۹	۵۰	۱۰۰,۰۰۰	مانده محصول پایان دوره

* مقدار اصلاح، ناشی از احتساب ضایعات مربوط به شکست و پوست‌گیری مغز و مغز سبز پسته است.

پیش‌بینی اولیه تولید پسته ایران در سال جدید

باتوجه به عقب بودن سال، اظهار نظر در رابطه با میزان محصول سال آتی بسیار زود است؛ با این حال طبق بررسی‌های انجام شده میزان تولید حدود ۲۰۰ هزار تن پسته برای سال محصولی آتی پیش‌بینی می‌شود که شامل ۳۸ درصد رقم احمد آقایی (انواع ارقام بادامی کشیده)، ۳۱ درصد رقم فنذقی، ۱۵ درصد رقم اکبری و ۱۶ درصد رقم کله‌قوچی است. به نظر می‌رسد که در آینده نزدیک سهم رقم اکبری از تولید پسته ایران افزایش یابد چرا که در حال حاضر از ۳۱ استان ایران ۲۷ استان زیر کشت پسته است و بخش قابل توجهی از سطح زیر کشت جدید را رقم اکبری تشکیل می‌دهد.

پیش‌بینی کل مصرف پسته ایران تا پایان سال ۱۴۰۲/۰۳

کل مصرف پسته ایران طی ۶ ماه اول امسال با احتساب پوست مغزهای صادراتی ۱۰۰ هزار تن برآورد می‌شود. این بدان معناست که تخمین مانده محصول در پایان اسفندماه ۱۰۰ هزار تن پسته باشد. با فرض مصرف ۷ هزار تن دیگر پسته در داخل و صادرات ۶۰ هزار تن دیگر پسته معادل خشک در پوست، مانده محصول پسته ایران در پایان سال محصولی نزدیک به ۳۵ هزار تن برآورد می‌شود. با توجه به افزایش قیمت فروش پسته آمریکایی در بازارهای جهانی و افت ارزش ریال در دو سه ماه اخیر احتمال می‌رود وضعیت صادرات پسته در ماههای باقیمانده امسال بهتر شود.

پیش‌بینی اولیه تولید پسته ایران: ۲۰۰ هزار تن

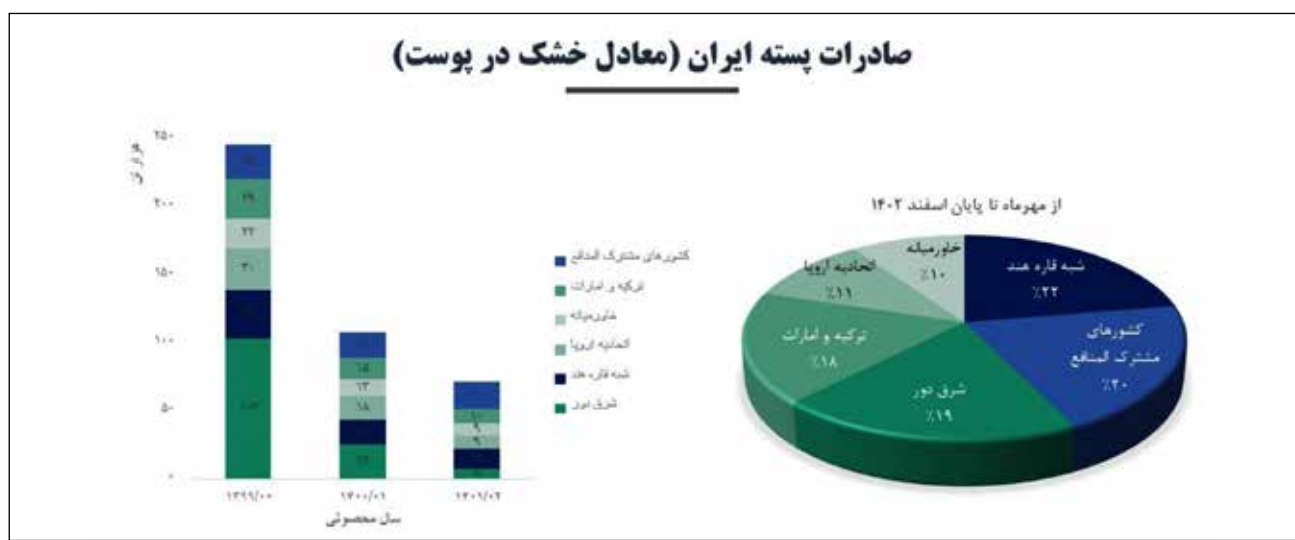
پیش‌بینی کل مصرف پسته ایران در سال محصولی ۱۴۰۲/۰۳

مقاصد صادراتی پسته ایران

نمودار سمت چپ وضعیت میزان فروش پسته ایران به بازارهای جهانی طی ۳ سال تجاری قبل را نشان می‌دهد. نمودار دایره‌ای سمت راست نیز بیانگر وضعیت صادرات شش‌ماهه امسال است. پسته ایران با داشتن تنوع ارقام و سایزهای مختلف پاسخگوی سلیقه مشتریان در بازارهای مختلف است. طی سال اخیر تغییراتی در بازارهای مقصد پسته ایران مشاهده می‌شود؛ در گذشته بازار چین بازار اصلی پسته ایران بود بنحوی که گاهی تا حدود ۱۰۰ هزار تن پسته به این بازار فروخته می‌شد. اما نیمه اول امسال فروش پسته به کشورهای مشترک‌المنافع و بازار هند روند رو به رشدی داشته‌است. در رابطه با بازار هند پتانسیل مصرف بالاتری انتظار می‌رود که با کمک فعالین صنعت پسته آمریکا، روند افزایشی میزان تقاضا در این بازار در سال‌های آینده با سرعت بیشتری ادامه پیدا خواهد کرد.

طبق نمودار زیر فروش پسته در سرتاسر دنیا با سرعت در حال رشد است، امسال تخمین زده می‌شود که جمع فروش پسته ایران و آمریکا در بازارهای جهانی به حدود ۸۱۵ هزار تن برسد، که این بسیار عالی است. اگر در سال‌های آینده پسته از سایر مبادی مثل ترکیه و اسپانیا هم قابلیت عرضه به بازارهای جهانی داشته باشد قطعاً کشورهای که شاید هنوز با پسته آشنا نباشند نیز پتانسیل مصرف خواهند داشت.

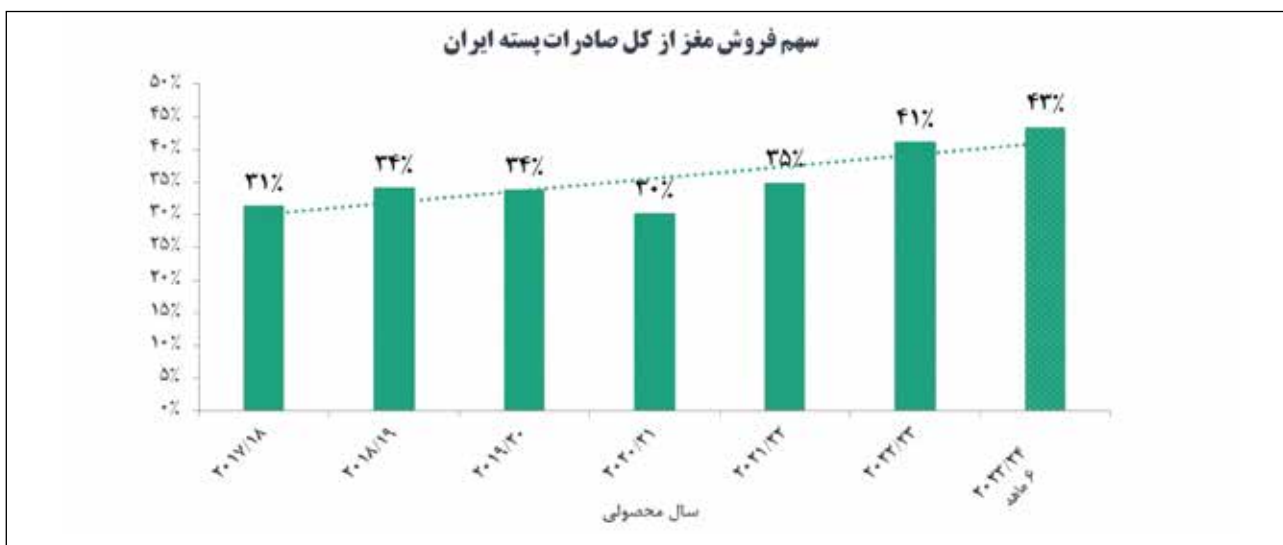

فروش پسته در سرتاسر دنیا با سرعت در حال رشد است، امسال تخمین زده می‌شود که جمع فروش پسته ایران و آمریکا در بازارهای جهانی به حدود ۸۱۵ هزار تن برسد، که این بسیار عالی است. اگر در سال‌های آینده پسته از سایر مبادی مثل ترکیه و اسپانیا هم قابلیت عرضه به بازارهای جهانی داشته باشد قطعاً کشورهایی که شاید هنوز با پسته آشنا نباشند نیز پتانسیل مصرف خواهند داشت.

وضعیت فروش مغز پسته ایران

نمودار زیر سهم فروش مغز از کل صادرات سالانه پسته ایران را نشان می‌دهد. روند فروش مغز پسته ایران، به علت کیفیت خارق‌العاده و رقابت‌پذیری قیمتی در بازارهای جهانی افزایشی است. از جمله مزیت‌های مغز پسته ایران می‌توان به عیار بالا و هزینه تولید پایین‌تر نسبت به رقیب اشاره نمود. مغز سبز پسته نیز که محصول منحصربه‌فرد صنعت پسته ایران است از قدیم بازارهای خاص خود را دارد و باید برای عرضه آن به بازارهای جدید بازاریابی کرد.

نمودار زیر از آن جهت جالب است که سهم ایران و آمریکا از فروش پسته خشک در پوست آجیلی و مغز پسته را طی نیمه اول سال محصولی جاری نشان می‌دهد؛ آمریکا سردمدار بازار پسته آجیلی در دنیا است، در حالی که ایران بالاترین سهم از فروش مغز پسته را در بازارهای جهانی دارد.

یاسر آیدین - سخنگوی پسته ترکیه در اجلاس شورای جهانی خشکبار تشریح کرد

وضعیت تولید پسته ترکیه

میزان محصول پسته سال ۲۰۲۳ ترکیه پایین‌تر از حد انتظار بود، لذا تقاضای بالای پسته در داخل ترکیه و محدودیت عرضه به‌خاطر کم بودن محصول منجر به افزایش قیمت پسته شد. سطح زیر کشت جدید پسته با سرعت ثابتی در حال افزایش است. در سال جاری خوشه‌های پسته روی درختان خیلی خوب به نظر می‌رسند و نوید یک سال پر محصول را می‌دهند و اگر در تابستان گرمادگی جدی اتفاق نیفتد وضعیت محصول خوب خواهد بود. برآورد اولیه از تولید پسته ترکیه در سال محصولی جدید، حدود ۴۰۰ هزار تن پسته معادل خشک در پوست است.

تولید پسته ترکیه

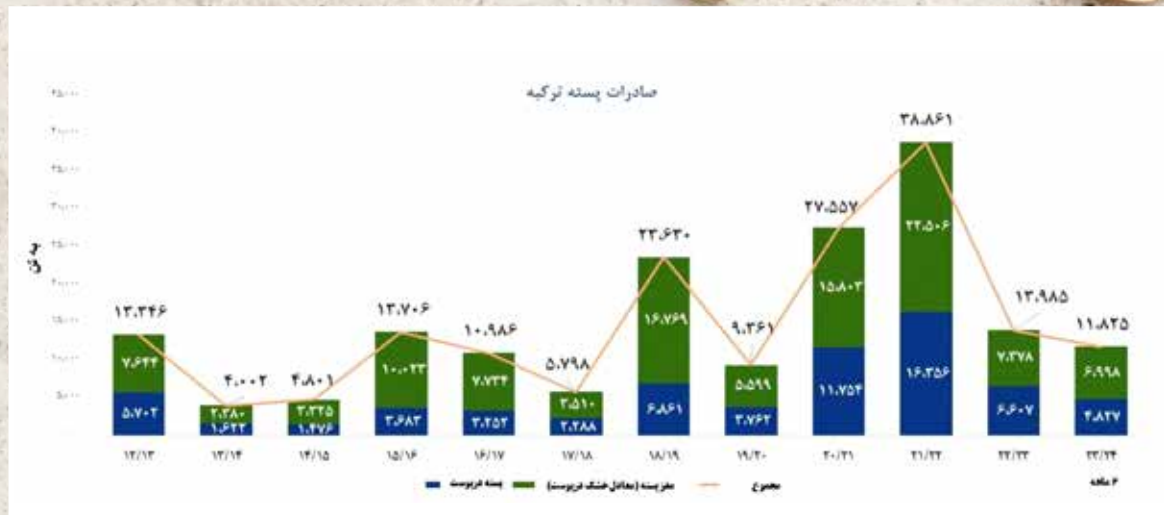
که تولید می‌کند. پسته در ترکیه در همه چیز مصرف می‌شود؛ از سالادها گرفته تا انواع غذاهای گوشتی و کبابی، شیرینی‌ها و دسرها.

صادرات پسته ترکیه

چند سال قبل میزان محصول پسته ترکیه خیلی بالا بود و مقداری پسته از ترکیه به بازارهای چین و هند صادر شد. انتظار می‌رود با افزایش تولید پسته ترکیه، در آینده بتوان حجم کمی از تقاضای پسته را در بازارهای جهانی پوشش داد. با توجه به پیش‌بینی میزان محصول قابل قبول در سال جاری، انتظار می‌رود که وضعیت قیمت‌ها بهتر شود. در سال ۲۰۲۱ که ترکیه محصول پسته خوبی برداشت کرد، وضعیت صادرات بد نبود؛ اما از آن سال تاکنون صادرات پسته ترکیه به‌علت بالا بودن قیمت‌ها بسیار کم شده است. لازم به ذکر است ترکیه خود مصرف‌کننده عمده پسته‌ای است

سطح زیرکشت پسته ترکیه

طبق آمار دریافتی، سالانه حدود ۷ درصد به سطح زیرکشت پسته ترکیه اضافه می‌شود؛ این به‌منزله یکنواختی و ثبات در رشد سطح زیر کشت است. در آینده میزان محصول پسته ترکیه بسیار بیشتر خواهد بود. اگر هر کشور تولیدکننده پسته به اندازه ترکیه مصرف‌کننده بود، اصلاً چیزی به نام مازاد برای عرضه وجود نداشت.

۲۰۰ تن پسته وجود دارد. کشورهای پر تغال و فرانسه هم مقدار کمی تولید دارند اما متأسفانه آماری از تناژ تولید آنها در دسترس نیست.

سطح زیرکشت و تولید پسته اسپانیا

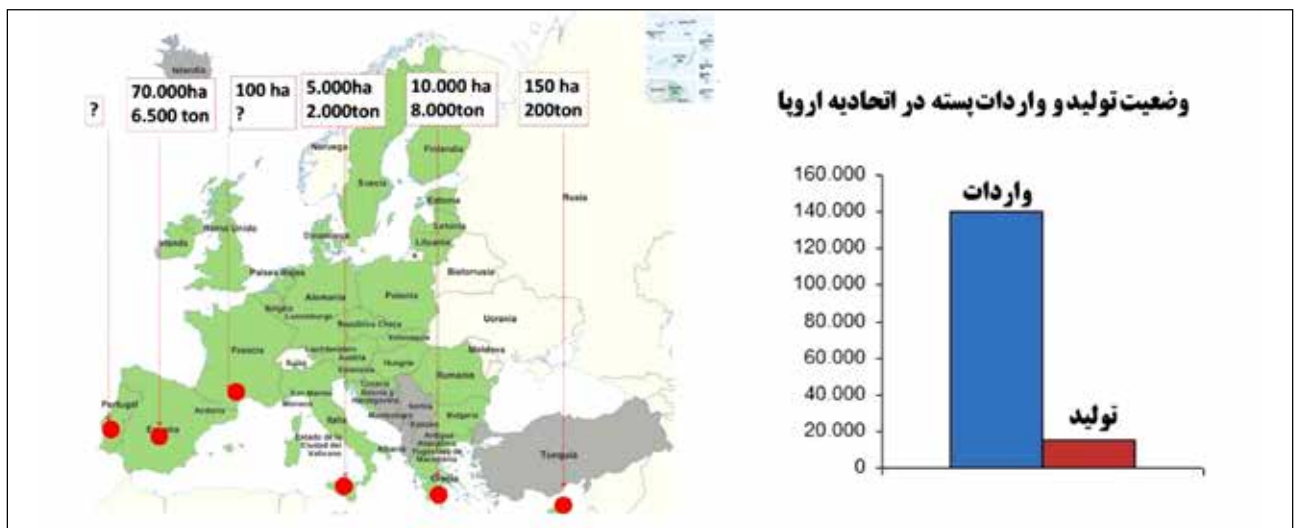
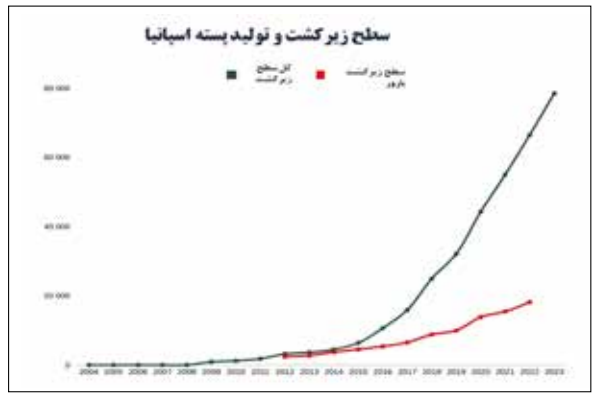
از ۷۰ هزار هکتار سطح زیر کشت پسته اسپانیا، حدود ۱۸ هزار هکتار بارور است و زیر ۱۰ هزار هکتار را درختان بالغ تشکیل می‌دهند. نزدیک به ۷۰ درصد از سطح زیر کشت بارور به صورت دیم (با میانگین بارش ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلی‌متر در سال) بوده و تنها ۳۰ درصد سطح زیر کشت تحت آبیاری است. میزان آبی که به آبیاری باغات پسته اختصاص داده می‌شود حدود ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ مترمکعب آب به ازای هر هکتار است. برای باغات بزرگتر حدود ۶۰۰۰ تا ۷۰۰۰ مترمکعب در هکتار اختصاص داده می‌شود. رقم پسته غالب کشت شده در اسپانیا، رقم کرمان است که حدود ۸۰ درصد باغات را تشکیل می‌دهد؛ هر چند سهم ارقام گلد هیلز، لاست هیلز، لارناکا و سیرورا در حال افزایش است.

کارلوس سوارز سخنگوی پسته اسپانیا، در اجلاس شورای جهانی خشکبار تشریح کرد

وضعیت تولید و مصرف پسته اسپانیا

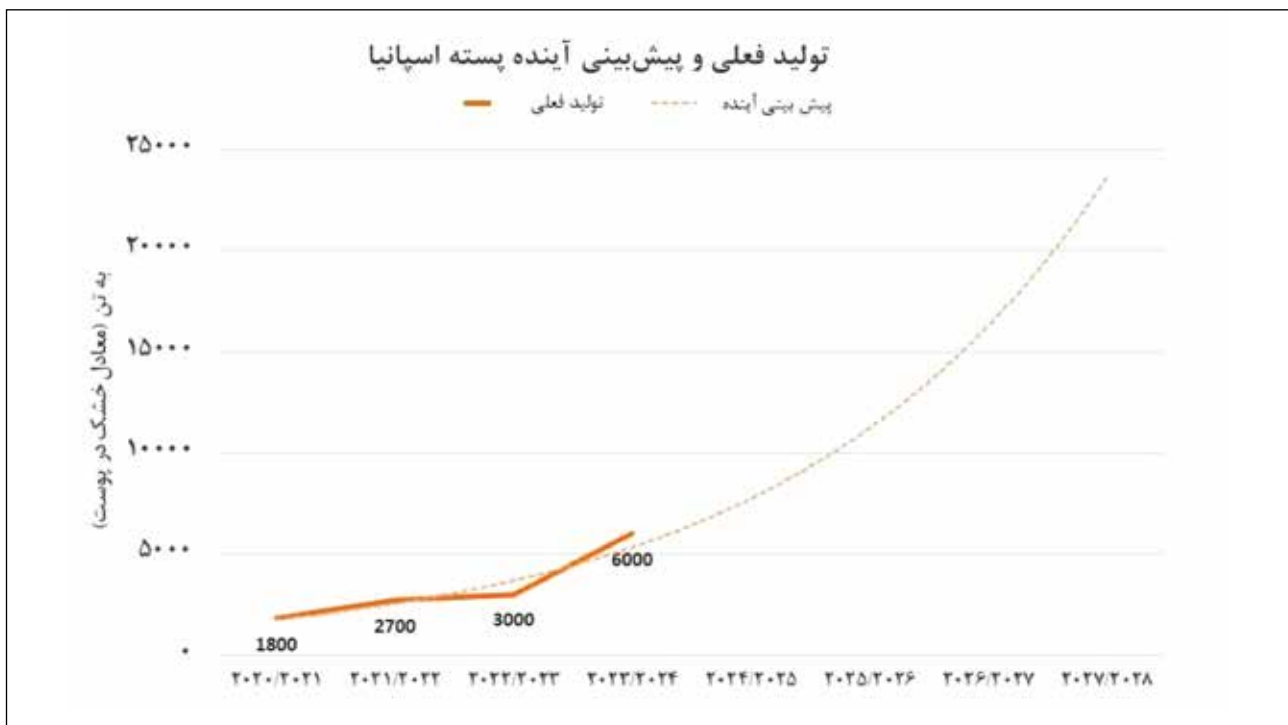
همگان بر این باورند که اتحادیه اروپا فقط واردکننده پسته است در حالیکه پسته در اروپا تولید هم می‌شود. اتحادیه اروپا سالانه کمتر از ۲۰ هزار تن پسته تولید می‌کند و حدود ۱۴۰ هزار تن در سال واردات پسته دارد. در حال حاضر پسته تجاری در کشورهای یونان، اسپانیا، ایتالیا و قبرس تولید می‌شود. در یونان سطح زیر کشت پسته حدود ۱۰ هزار هکتار است و تولید سالانه ۸ هزار تن پسته تخمین زده می‌شود. سطح زیر کشت پسته اسپانیا ۷۰ هزار هکتار و تولید سالانه ۶ هزار و ۵۰۰ تن برآورد می‌شود. ایتالیایی‌ها ۵ هزار هکتار باغ پسته در منطقه برونته سیسیل با تولید سالانه حدود ۲ هزار تن دارند. در کشور قبرس هم حدود ۱۵۰ هکتار باغ پسته با تولید سالانه حدود

چشم انداز آینده پسته اسپانیا

برای پیش‌بینی آینده سطح زیر کشت و تولید پسته اسپانیا یک سناریو برای سال ۲۰۲۸ وجود دارد. اگر فرض شود در آن سال ۲۰ درصد از سطح زیر کشت پسته اسپانیا بالغ و بارور شده باشد، میانگین برداشت باغات دیم ۴۰۰ کیلوگرم در هکتار و باغات تحت آبیاری ۱۰۰۰ کیلوگرم در هکتار خواهد شد؛ با این برآورد، پیش‌بینی محافظه‌کارانه تولید آن سال ۱۵ هزار تن پسته خواهد بود که می‌تواند ۱۰ درصد از کل تقاضای اتحادیه اروپا را پوشش دهد.

فرصت‌های صنعت پسته اسپانیا

هدف اسپانیا این است که به یکی از تأمین‌کنندگان اصلی پسته اتحادیه اروپا تبدیل شود. اسپانیا قصد دارد ظرف پنج‌سال آینده ۱۰ درصد از تقاضای اتحادیه اروپا را تأمین کند. صنعت پسته اسپانیا به‌مثابه یک نوجوان و در مرحله حساسی است که ممکن است اشتباهات جبران‌ناپذیری انجام داده و با شکست روبرو شود و یا تصمیمات درست و عاقلانه بگیرد. در اسپانیا دانش فنی بالایی که در سطح باغ و صنعت بادام وجود دارد را می‌توان به پسته تعمیم داد. عضو اتحادیه اروپا بودن به لحاظ لجستیک و حمل‌ونقل فرصت بسیار خوبی است چرا که راحت‌ترین دسترسی را به بازار اروپا دارد. اگر در آینده اسپانیا یک تأمین‌کننده ثابت و یکنواخت بازار اتحادیه اروپا بشود می‌تواند یک محموله پسته را کمتر از یک هفته به هر جای اروپا ارسال کند.

چالش‌های پسته اسپانیا

از جمله چالش‌هایی که وجود دارد این است که صنعت پسته اسپانیا واحد و منسجم نیست. پسته در سرتاسر اسپانیا کاشته می‌شود؛ اما هماهنگی بین فعالین صنعت وجود ندارد، برای همین به‌تازگی سازمانی به نام شورای پسته اروپا (EPC) در اسپانیا تشکیل شده است. با وجود این شورا می‌توان برای از میان برداشتن چالش‌ها و محدودیت‌های اجرایی و قانونی در سطح منطقه‌ای و ملی و در کل سطوح تولید تا تجارت پسته با مقامات اتحادیه اروپا مذاکره و رایزنی‌های لازم صورت گیرد. چالش دیگر این است که اسپانیا هنوز در زمینه تولید پسته به سطح اقتصادی یا تجاری قابل توجه نرسیده است. اما به‌رحال آینده برای پسته اسپانیا روشن است.

گونجان جین

در اجلاس شورای جهانی خشکبار تشریح کرد

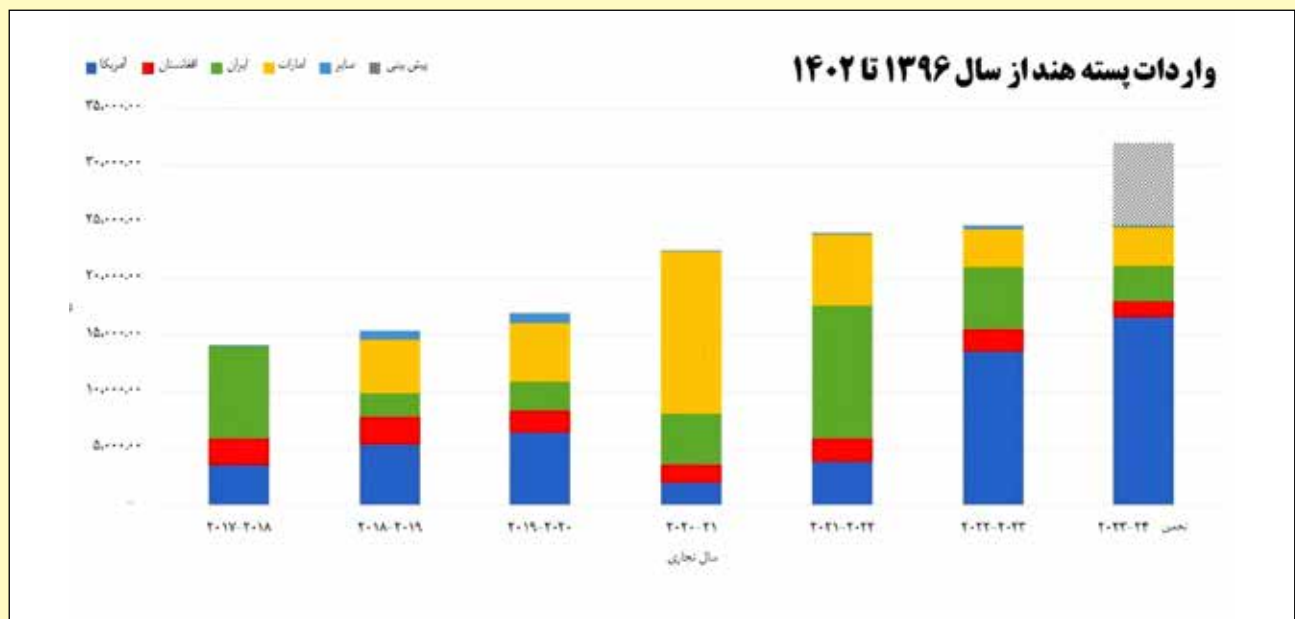
عوامل موثر بر تقاضای پسته در بازار هند

ساختار بازار پسته هند

بازار هند هنوز به معنای واقعی کلمه مانند آنچه در اروپا و سایر کشورهای پیشرفته جریان دارد، کاملاً صنعتی نشده است. می توان گفت در حال حاضر ۷۰ درصد از تجارت هنوز به صورت سنتی است و فقط ۳۰ درصد به صورت کاملاً منظم، سازمان یافته و صنعتی در سطح سوپرمارکت های زنجیره ای و تجارت الکترونیک در حال انجام است. فروش مغزجات و میوه های خشک در سطح خرده فروشی با سرعت در حال رشد است که به خاطر فعالیت های بازاریابی زیادی است که در حال انجام است. توجهی که به خاطر فعالیت های بازاریابی زیادی است که در برشته و بستجندی شده به عنوان خوراکی های سالم می کند به سمت

باتوجه به رشد اقتصادی و پتانسیل بزرگتر شدن بازار هند، همه نگاهها به سمت بازار هند است. پیش بینی می شود که واردات پسته هند در پایان سال تجاری امسال ۳۲ هزار تن باشد؛ البته انتظار می رود این میزان تا سال ۲۰۲۶ به ۵۰ هزار تن برسد. چالشی که امسال در زمینه واردات پسته وجود داشت به موقع رسیدن بارها و میزان عرضه بود. طی سه، چهار سال اخیر میزان تقاضا در بازار هند سه برابر شده که همه اینها مرهون انبوه فعالیتها و کمپین های تبلیغاتی و ترویجی صنعت پسته آمریکا است. درجه آگاهی و اطلاع مصرف کنندگان از مزایای پسته در هند روز به روز در حال افزایش است. کمپینی در هند به نام «پسته به اندازه تخم مرغ پروتئین داره» راه اندازی شد که منجر به افزایش ۲۰ درصدی فروش پسته در فروشگاهها در کل طول آن ماه شد. کمپین دیگری هم برای روز جهانی پسته توسط یکی از شرکتهای پسته آمریکایی راه اندازی شد که در آن برای تبلیغات از اینفلوئنسرهای فضای مجازی هند که میلیون ها طرفدار و بازدید کننده دارند، استفاده کرد. هدف این بود که نشان داده شود پسته یک آجیل سالم و خوشمزه است. تخمین زده می شود که این فعالیت ترویجی روی ۵.۵ میلیون نفر اثر گذاشته باشد.

در میزگرد پسته علاوه بر مباحث آماری و تجاری به تمام خواص و مزایای پسته هم به تفصیل پرداخته شد که برای خیلی از خریداران پسته که از اقصی نقاط هند آمده بودند اطلاعات جدید و مفیدی بود. امروز در بازار هند جایگاه پسته بسیار محکم و قوی شده است.

توصیه‌هایی به تأمین‌کنندگان پسته از مبادی مختلف

مهم‌ترین عامل برای بزرگ‌تر شدن بازار هند از زاویه دید تأمین‌کننده یا صادرکننده باید این باشد که تاووم، ثبات، یکنواختی و انسجام در عرضه داشته باشد؛ این یعنی توانایی رساندن حجم مورد نیاز و به موقع پسته به این بازار. هنوز خیلی‌ها فکر می‌کنند هند یک بازار قیمت محور است، شاید در گذشته در مقاطعی و در بخش‌هایی از بازار هند این‌گونه بوده؛ ولی الان وضعیت خیلی فرق کرده است. بازار هند یک بازار ارزش محور است؛ مشتری هندی برای نوع و رقم پسته‌ای که می‌خورد ارزش قائل است. امروزه مهم‌ترین نکته برای خریدار و واردکننده هندی اطمینان حاصل کردن از انسجام عرضه است، چرا که حافظه مصرف‌کننده هندی کوتاهمدت می‌باشد، اگر به هر دلیلی پسته روی قفسه سوپرمارکت نبیند، پسته را فراموش می‌کند و کالای جایگزین دیگری را خریداری می‌کند؛ بنابراین پسته باید همیشه به صورت یکنواخت در قفسه سوپرمارکت هندی در معرض دید مصرف‌کننده قرار گیرد و مصرف‌کننده باید مواجهه دائمی با آن داشته باشد. نکته دوم اینکه در اثرگذاری یافته‌های مطالعات علمی روی رفتار مصرف‌کننده هندی شک نکنید؛ مدتی پیش انجمن تولیدکنندگان پسته آمریکا برای انجام یک تحقیق در رابطه با اثر مصرف پسته روی کنترل دیابت در کشور هند بودجه‌ای اختصاص داد. امروز می‌گویند ۷۷ میلیون فرد بالغ در هند مبتلا به دیابت هستند، خب کنترل این بیماری در هند دغدغه مهمی است. یافته‌های این تحقیق بسیار اثرگذار است؛ چرا که وقتی شما به یک هندی می‌گویید در جایی از دنیا مثلاً اروپا تحقیق کردند و به این نتیجه رسیده‌اند که پسته نقش به‌سزایی در کنترل دیابت دارد، مصرف‌کننده هندی در کی از اهمیت آن تحقیق ندارد، اما وقتی گفته می‌شود این تحقیق در داخل هند و روی بیماران دیابتی در هند انجام شده است یک حس اعتماد در مصرف‌کننده هندی به وجود می‌آورد. انجام این‌گونه تحقیقات در هند تأثیر به‌سزایی در رشد تقاضا برای محصول پسته دارد

هیچ خوراکی دیگری نیست. این موضوع بخصوص از دوران بعد از شیوع ویروس کرونا شروع شد؛ مردم نسبت به حفظ سلامتی خود و خوردن خوراکی‌هایی با ارزش غذایی بالا حساس‌تر شدند. باتوجه به پیغام سلامتی و ارزش غذایی پسته تمرکز صنایع غذایی روی بازاریابی این محصول به شدت در حال افزایش است. خوشبختانه وضعیت رشد اقتصادی هم در هند خیلی خوب است؛ سطح درآمد طبقه مرفه هند اخیراً بالاترین رشد را تجربه کرده است که مجموع این عوامل موجب خواهد شد تا روند رشد مصرف پسته سریع‌تر هم بشود.

سال گذشته شورای مغزجات و میوه‌های خشک در هند (NDFCI) به همت فعالین اصلی صنعت مغزجات تأسیس شد. اولین اجلاس و نمایشگاه بین‌المللی این شورا در فوریه ۲۰۲۴ برگزار شد که شامل سمینارها و کنفرانس‌های مختلف بود و استقبال زیادی از آن شد.

؟ جناب آگاه! شما چندین سال است که در اجلاس سالیانه شورای جهانی خشکبار (INC) شرکت می‌کنید. علت حضور شما در این اجلاس چیست و چه اهمیتی دارد؟

اجلاس شورای جهانی خشکبار گردهمایی بزرگترین شرکتهای تجاری مغزجات و میوههای خشک از سراسر دنیا است. این شرکتهای برنامه‌ریزی خرید سالیانه خود را بر اساس صحبت‌هایی که در سمینارها می‌شود و آمارهایی که در میزگردها ارائه می‌شود، انجام می‌دهند؛ بنابراین حضور نماینده ایران در اجلاس بسیار حائز اهمیت است. البته ما در انجمن صرفاً نماینده پسته ایران هستیم و لازم است که برای معرفی سایر محصولات ایران مثل خرما، انجیر خشک، مویز و غیره هم در این اجلاس نماینده داشتیم. من به‌عنوان سفیر پسته شورای جهانی خشکبار سابق بر این برای خرما و مویز نیز نمایندگانی را به مسئولین اجلاس معرفی کرده‌ام.

؟ شما از سال ۱۳۹۷ رسماً به‌عنوان نماینده دائمی انجمن برای حضور در میز پسته اجلاس سالانه شورای جهانی خشکبار، جهت ارائه آمار تولید و تجارت پسته ایران دعوت می‌شوید. لطفاً توضیح دهید در پنل امسال چه بحث‌هایی مطرح شد؟ وضعیت تولید و تجارت پسته در دنیا چگونه ارزیابی می‌شود؟

امسال آمریکایی‌ها به‌دلیل رکوردی که در میزان تولید محصول ۱۴۰۲ داشتند و با احتساب مانده محصول سال قبلشان (۱۴۰۱)، چون می‌ترسیدند آن حجم از پسته روی دستشان بماند، قیمت‌ها را در ابتدای فصل خیلی پایین اعلام کردند؛ بنابراین همان ابتدای فصل مقدار زیادی پسته را با قیمت پایین هم در داخل آمریکا فروختند و هم صادر کردند، که تخمین می‌زنیم امسال مصرف پسته در دنیا رکورد بزند. آخرین رکورد مصرف را در سال محصولی ۱۳۹۹/۱۴۰۰ داشتیم که ۶۷۰ هزار تن پسته در دنیا مصرف شد؛ برآورد این است که تا پایان امسال ۸۱۵ هزار تن

بهر روز آگاه سفیر شورای جهانی خشکبار در ایران:

بزرگترین حامی صنعت پسته آمریکا؛ سیاست‌های غلط ارزی بانک مرکزی

انجمن پسته ایران از سال ۱۳۹۱ عضو فعال شورای جهانی خشکبار (INC) است و مرجع آمار و اطلاعات مربوط به پسته ایران در این شورا محسوب می‌شود. مسئولین این شورا در سال ۱۳۹۶ از انجمن پسته ایران درخواست نمودند یک نماینده جهت ارائه آمار و اطلاعات پسته ایران به شورا معرفی شود؛ پیرو این درخواست، هیئت مدیره وقت انجمن، بهروز آگاه را معرفی نمود. بهروز آگاه نسل سوم بنیانگذار صنعت پسته مدرن در ایران است. خانواده وی از حدود یک قرن پیش به تولید و تجارت پسته مشغول و جزو هیئت موسسین اولیه انجمن پسته ایران هستند. او در سی و هفتمین اجلاس سالیانه شورای جهانی خشکبار که در اردیبهشت سال ۱۳۹۷ در شهر سویل اسپانیا برگزار شد به عنوان سخنگوی ایران در میزگرد پسته این اجلاس حضور پیدا کرد و از آن زمان تاکنون کرسی ایران در میز پسته اجلاس سالیانه شورای جهانی خشکبار را بر عهده دارد. در تاریخ ۲۷ تیرماه ۱۳۹۹ هیئت مدیره شورای جهانی خشکبار، بهروز آگاه را به عنوان سفیر جدید خود در ایران انتخاب نمودند. در حال حاضر وی عضو هیئت مدیره دوره پنجم فعالیت انجمن پسته ایران است. پس از برگزاری چهل و یکمین اجلاس شورای جهانی خشکبار در رابطه با وضعیت کلی صنعت پسته با ایشان به گفت‌وگو نشستیم.

در حال حاضر در بازارهای جهانی مصرف مغز پسته ایران خیلی رونق دارد و در حال افزایش است. هرچه سهم ما از فروش پسته آجیلی در مقابل آمریکا در حال کمتر شدن است، از آن طرف در فروش مغز پسته از آمریکایی‌ها جلوتر هستیم.

حال بهبود است. اگر ما بتوانیم ارقام اکبری و احمد آقایی را در بازار چین رواج دهیم و به واسطه لوکس بودن این ارقام آنها را به قیمت‌های بالاتر بفروشیم، پسته آمریکا در این زمینه نمی‌تواند با ما رقابت کند.

۴ به نظر شما ترکیه یا اسپانیا در آینده می‌توانند رقیب جدی برای پسته ایران باشند؟

تولید پسته اسپانیا اگر در آینده به حجم تجاری برسد، با توجه به موقعیت جغرافیایی‌اش، می‌تواند رقیب پسته آمریکایی در بازار اروپا باشد؛ چرا که در حال حاضر آمریکا بزرگ‌ترین تأمین کننده پسته به اتحادیه اروپا است و مقدار پسته صادراتی ایران به اروپا ناچیز می‌باشد. ترک‌ها مصرف داخل پسته خودشان خیلی بالا است، مغز پسته ترکیه در انواع و اقسام غذاها و شیرینی‌ها در داخل ترکیه مصرف می‌شود. هرچند روی آمارهایی که اعلام می‌کنند نمی‌شود زیاد حساب کرد اما اگر ترکیه در آینده پسته مزاد داشته‌باشد، بله می‌تواند در آینده رقیب پسته ایران باشد.

۴ نظر تان در مورد محصولات جدید پسته چیست؟ تولیدشان به لحاظ تجاری مقرون به صرفه است؟

در حال حاضر در بازارهای جهانی مصرف مغز پسته ایران خیلی رونق دارد و در حال افزایش است. هرچه سهم ما از فروش پسته آجیلی در مقابل آمریکا در حال کمتر شدن است، از آن طرف در فروش مغز پسته از آمریکایی‌ها جلوتر هستیم. به نظر من تا زمانی که ما رقم پسته فندقی داریم باید آن را بیشتر صرف تولید مغز، مغز سبز و روغن پسته کنیم و ارقام پسته احمدآقایی و اکبری را به صورت خشک در پوست صادر کنیم.

۴ چشم‌انداز حضور انجمن در اجلاس شورای جهانی خشکبار را چگونه می‌بینید؟

به نظر من انجمن صد درصد باید به حضورش در اجلاس ادامه دهد؛ حضور در این اجلاس برای مصرف پسته ایران در دنیا حیاتی است

می‌رود این است که INC را به شرکت‌های تجاری در صنعت خود معرفی کرده و آنها را تشویق به عضویت در این شورا نماید.

۴ پتانسیل مصرف پسته در دنیا به عنوان یک کالای لوکس را چقدر می‌بینید؟

سال‌های قبل آمریکایی‌ها قیمت پسته را تا ۱۱،۵ دلار هم داشتند، در حالیکه در ابتدای سال محصولی جاری قیمت هر کیلو پسته را ۶،۹ دلار اعلام کردند؛ در واقع قیمت امسال حدود ۴،۵ دلار زیر آن قیمت است و بیانگر این می‌باشد که پسته از آن حالت کالای لوکس در آمده و میزان مصرف آن در دنیا یکمترتبه بالا رفته‌است. در حال حاضر کشور هند را داریم که بیشترین جمعیت دنیا را دارد و سال به سال میزان مصرفش بالاتر می‌رود و انتظار داریم مصرف پسته در این کشور رشد چشمگیری داشته باشد. بیشترین میزان واردات پسته‌ای که تاکنون هند داشته مربوط به امسال است که برآورد می‌شود تا پایان سال به حدود ۳۵ هزار تن برسد. تخمین می‌زنند که واردات پسته هند تا سه سال آینده به ۵۰ هزار تن برسد. پیش‌بینی شخصی من این است که واردات پسته به بازار هند تا پنج سال آینده به بالای ۲۰۰ هزار تن خواهد رسید؛ چرا که هم قیمت پسته پایین آمده و هم اقتصاد هند رو به رشد و قوی شدن است. در شرایطی که میزان تولید پسته خیلی بیشتر از میزان مصرف آن است ما باید یاد بگیریم که محصول پسته خود را قبل از اینکه پسته‌های آمریکایی فروش برود، در سه ماه اول هر سال محصولی یعنی پاییز بفروشیم؛ اگر این کار را انجام دهیم آخر سال پسته روی دستمان نمی‌ماند.

۴ به جز بازار هند چه بازارهای جدید دیگری برای پسته ایران متصور هستید؟

چین هم بزرگ‌ترین بازار پسته آجیلی است که همیشه خواهان پسته فندقی ایران بوده‌است. این کشور در حال حاضر تعداد زیادی ثروتمند دارد و وضعیت اقتصادی‌اش در

پسته مصرف شود که این خودش گره‌گشا است چرا که اگر این اتفاقات نمی‌افتاد ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار تن پسته یا حتی بیشتر امسال روی دست باغداران می‌ماند. در مورد پسته ایران باید بگویم بانک مرکزی ما به واسطه سیاست‌های غلط بسیار ضعیف عمل کرد و همین امر موجب شد که پسته‌های ایران در انبارها بماند و صادر نشود. بانک مرکزی ایران با عملکرد خود به صنعت پسته آمریکا کمک کرده است تا تمام رکوردهای فروش پسته خود را بشکنند. این اتفاق می‌توانست برای پسته ایران بیفتد ولی متأسفانه اینطور نشد.

۴ لطفاً در مورد وضعیت محصول پسته در سال جدید هم توضیح دهید؟

برآورد میزان محصول جدید در این زمان مشکل است چرا که در بسیاری از مناطق، سال عقب بوده است؛ هم برای ما و هم آمریکایی‌ها. برآورد اولیه انجمن از میزان محصول سال جدید در این شورا حدود ۲۰۰ هزار تن اعلام شد؛ البته سعی بر این است که برآورد دقیق‌تری از میزان محصول با بررسی‌های بیشتر و دریافت اطلاعات و گزارشات از باغداران مناطق مختلف در آینده‌های نزدیک اعلام شود.

۴ شما از سال ۱۳۹۹ به عنوان سفیر شورای جهانی خشکبار در ایران منصوب شدید. در این زمینه چه مسئولیت‌هایی دارید؟ از شما چه انتظاراتی دارند؟

شورای جهانی خشکبار برای انجام بعضی از پروژه‌های خود نیاز به آمار و اطلاعات فنی مغزجات و میوه‌های خشک دارد که ما در انجمن تا جایی که بتوانیم آمار مربوط به پسته ایران را در اختیارشان قرار می‌دهیم. یکی از انتظاراتی که از سفیرهایشان دارند برگزاری سمینارها و کنفرانس‌هایی در داخل کشور است که در راستای ترویج و افزایش آگاهی مصرف‌کنندگان مغزجات باشد که ما در انجمن این فعالیت را انجام می‌دهیم. دیگر انتظاری که از سفیر

چندین سال است که برق هم به یکی از مصائب تولید بخش کشاورزی اضافه شده است. در حال حاضر کشاورزان در رابطه با برق با دو معضل روبرو هستند؛ نخست قرار دادن برق به عنوان مبنای مدیریت برداشت آب و معضل دیگر، قطع مکرر چند ساعته برق در شروع فصل گرما و اوج نیاز آبی درختان و گیاهان می باشد که خسارت های جبران ناپذیر را به کشاورزان تحمیل کرده است. در راستای قرار دادن برق به عنوان مبنای مدیریت برداشت آب وزارت نیرو اجرای مدیریت توأمان آب و مصرف برق چاه های کشاورزی را در دستور کار قرار داده است. بدین منظور برای کنترل برداشت آب، میزان مصرف برق را مورد ارزیابی قرار می دهد و در صورتی که این داده ها با پروانه بهره برداری مطابقت نداشته باشد، بهره برداران را در دسته بدمصرفان قرار داده و با افزایش قیمت برق و اخطار، بهره برداران ملزم به دادن تعهد رعایت منویات وزارت نیرو می شوند

باید اذعان داشت این نحوه مدیریت دوسویه آب و برق بدون در نظر گرفتن واقعیات و موانع، به پیچیده شدن مسئله آب و برق کشور در بخش کشاورزی خواهد انجامید و سرمایه اجتماعی را از بین خواهد برد. در اجرای این نحوه مدیریت دوسویه آب و برق شرایط پروانه های بهره برداری، ابزار سنجش موثق و مبنای و مؤلفه های صحیح ارزیابی اهمیت دارد. اما احراز این شرایط با توجه به واقعیتهای موجود با دشواری هایی همراه است. مسلماً نمی توان با زیر پا گذاشتن قرارداد فروش برق، کاهش غیر کارشناسی نیاز برق مصرفی در پروانه ها و استفاده از ابزار سنجش نامناسب که کشاورزان را با تزویر، جزو بدمصرفان قرار می دهد، به هدف مدیریت و کنترل برداشت ها نائل آمد.

تصور عموم کشاورزان این است که مبنای محاسبه مصرف مجاز برق چاه های کشاورزی، مفاد قرارداد انشعاب و قدرت خریداری شده توسط کشاورزان از شرکت برق منطقه ای است؛ اما وزارت نیرو عدد درج شده برای قدرت موتور در پروانه بهره برداری که متعدد تغییر یافته است را به عنوان مصرف مجاز در نظر می گیرد. به عبارت دیگر، در حال حاضر، قرارداد کشاورزان با شرکت برق منطقه ای برای تأمین برق مورد نیاز، از سوی این شرکت زیر پا گذاشته شده است. از همین رو چنانچه کشاورزان حتی به میزان قرارداد خود و حتی کمتر برق مصرف کنند باز در دسته بدمصرفان قرار خواهند گرفت. مصرف مجاز قدرت موتور بر اساس فرمول ابلاغی وزارت نیرو محاسبه می شود. در این فرمول راندمان اسمی تجهیزات موتور و پمپ در نظر گرفته شده است نه راندمان واقعی. از همین رو

مرگ خاموش کشاورزی زیر سایه برق

در راستای کاهش خسارت‌ها برخی پیشنهاداتی همچون گذاشتن اینورتر بر روی چاه آب، استفاده از موتور برق دیزلی در ساعات خاموشی و اقداماتی همچون کاهش دبی و افزایش ساعت کار چاه برای کاهش مصرف برق را برای کشاورزان تجویز کرده‌اند اما این پیشنهادات نیز به دلیل هزینه بالا و موانع بسیاری که وجود دارد نتوانسته کاری از پیش برد.

ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۲۹ مجلس شورای اسلامی، که صراحتاً اعلام می‌دارد هر گاه دولت به دلیل کمبودهای مقطعی به شرکت‌های عرضه‌کننده برق یا گاز یا مخابرات دستور دهد موقتاً جریان برق یا گاز یا خدمات مخابراتی واحدهای تولیدی متعلق به شرکت‌های خصوصی و تعاونی را قطع کند، موظف است نحوه جبران خسارت‌های وارد شده به این شرکت‌ها ناشی از تصمیم فوق را نیز تعیین و اعلام نماید؛ در تبصره یک همین قانون آمده‌است در زمان‌های اضطراری که قطع برق یا گاز واحدهای مسکونی ممکن است جان شهروندان را به خطر اندازد، شورای تأمین استان محل ایجاد اضطرار می‌تواند برای حداکثر ۲ روز که قابل تمدید است حکم این ماده را نقض کند و دستور دهد بدون تعیین نحوه جبران خسارت‌های وارد شده برق یا گاز واحدهای تولیدی قطع شود. در تبصره دو همین قانون آمده‌است شرکت‌های عرضه‌کننده برق یا گاز موظفانند ضمن هماهنگی با شرکت بیمه امکان خرید بیمه‌نامه پوشش‌دهنده خسارت ناشی از قطع برق یا گاز را برای واحدهای تولیدی مشترک خود فراهم آورند؛ ولی تا به امروز مسئولان نسبت به فراهم کردن بیمه و جبران خسارت به کشاورزان بی‌اعتنا بوده‌اند.

همچنین در ماده دو قانون تسهیل برقی کردن چاههای کشاورزی آمده است که وزارت نیرو مکلف است انرژی مورد نیاز متقاضیان و مشترکان بخش کشاورزی اعم از مشترکان قدیمی و جدید را به صورت ۲۴ ساعته و در تمام فصول سال با رعایت سقف ساعات مندرج در پروانه بهره‌برداری آب تعیین نماید.

اما متأسفانه بر اساس مصوبه هیئت وزیران مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۴، وزارت نیرو موظف شده است ضمن هماهنگی با وزارت جهاد کشاورزی نسبت به قطع برق الکتروپمپ‌های کشاورزی به میزان پنج ساعت روزانه در دوره محدودیت، اقدام و بهای برق مشترکین را در سایر ساعات به صورت رایگان محاسبه کند

هر چند در راستای کاهش خسارت‌ها برخی پیشنهاداتی همچون گذاشتن اینورتر بر روی چاه آب، استفاده از موتور برق دیزلی در ساعات خاموشی و اقداماتی همچون کاهش دبی و افزایش ساعت کار چاه برای کاهش مصرف برق را برای کشاورزان تجویز کردند اما این پیشنهادات نیز به دلیل هزینه بالا و موانع بسیاری که وجود دارد نتوانسته کاری از پیش برد. در اردیبهشت‌ماه مصوبه‌ای از سوی وزیر نیرو ابلاغ شده که مسیری را برای کشاورزان در کاهش خسارت قطع برق به وجود آورده است. در بخش دوم پرونده، آقای احمد فائزی دبیر کارگروه مدیریت مصرف آب و برق در چاههای کشاورزی، خانه هم‌افزایی آب و انرژی استان خراسان رضوی به بررسی این مصوبه پرداخته است

مصرف مجاز قدرت موتور در پروانهها بسیار پایین‌تر از مصرف واقعی بهره‌برداران است. تجهیزاتی که غالب کشاورزان برای برداشت از منابع آبی استفاده می‌کنند شامل: شافت و غلاف، توربین و الکتروموتورهایی است که بیش از سی سال از عمر آنها می‌گذرد و شاید موتورهای چندین بار بازیچی شده باشند؛ بنابراین تلفات توان بالایی دارند. از این رو راندمان تجهیزات مورد استفاده بسیار پایین‌تر از مقدار در نظر گرفته شده توسط وزارت نیرو است؛ بنابراین، در واقعیت تجهیزات مورد استفاده کشاورزان نیازمند برق بیشتری هستند. در چنین حالتی بسیاری از کشاورزان همیشه مشمول تجاوز از قدرت و متهم به بدمصرفی می‌شوند در حالی که نه آب بیشتری برداشت کرده و نه عمق را افزایش داده‌اند. از دیگر دلایلی که این روزها کشاورزان را در دسته بدمصرفان قرار می‌دهد، کاهش فراقانونی و غیر کارشناسی ۵ تا ۲۵ درصدی حجم برداشت پروانه چاهها است. این اقدام فراقانونی اغلب بدون اطلاع کشاورزان در پروندهها لحاظ شده و مصرف برق در پروانهها نیز کاهش یافته است. از همین رو بسیاری از کشاورزان مشمول تجاوز از قدرتهای جدید می‌شوند و هزینه برق آنها تصاعدی افزایش خواهد یافت و به‌واسطه همین در گروه بد مصرفان قرار خواهند گرفت.

در باره ابزار سنجش باید متذکر شد که در قوانین، وزارت نیرو ملزم به تحویل حجمی آب به بهره‌برداران است و در راستای کنترل باید میزان حجم برداشت را سنجیده و جلوی اضافه برداشت را بگیرد، تا به امروز کنتورهای مختلفی از سوی وزارت نیرو به کشاورزان تحویل شده است که اثرگذاری آنها محل تردید است. در حال حاضر که مقرر شده است در راستای مدیریت توأمان آب و برق، سنجش مصرف برق مبنای کنترل و جلوگیری از اضافه برداشت آب باشد این موضوع را با امیر فرزند، کارشناس در زمینه ابزارهای سنجش کنترل و مدیریت برداشت آب، در میان گذاشتیم و ایشان در بخش اول پرونده، چالش‌های این نحوه مدیریت را تبیین کرده است.

معضل دیگر، با افزایش دمای هوا، برق الکتروپمپ‌های کشاورزی در ساعات پیک مصرف قطع می‌شود. قطع مکرر برق به چاههای کشاورزی آسیب جدی وارد کرده، تجهیزات برقی را تحت تأثیر قرار داده و عمر چاهها را به شدت کاهش می‌دهد. علاوه بر این با طولانی شدن دور آبیاری، قطعاً گیاهان دچار تنش آبی شده و عملکرد محصول کاهش پیدا می‌کند. تا به امروز هیچ مسئولی در رابطه با تبعات سنگین قطع برق و خسارت به چاههای کشاورزی و کاهش تولید پاسخگو نبوده است.

باید اذعان داشت این نحوه قطع برق خلاف نص صریح قانون است. علی‌رغم وجود قوانین بسیار شفاف در این خصوص، مانند

ناترازی آب و برق در مدیریت توأمان

امیر فرزاد

کارشناس در زمینه
ابزارهای سنجش کنترل
و مدیریت برداشت آب

طرح مدیریت توأمان آب و برق با ادعای ساماندهی و جلوگیری از اضافه برداشت آب برنامه‌ریزی شده است؛ این صورت مسئله جدیدی نیست بلکه معضل ۴۰ سال اخیر کشور است. در بسیاری از قوانین از جمله قوانین توسعه‌ای کشور به وزارت نیرو تکلیف شده است که جلوی اضافه برداشت را بگیرد و دستگاه‌های دیگر هم ملزم به همکاری شده‌اند، اما تکلیف اصلی با وزارت نیرو است، از همین رو وزارت نیرو برای محقق شدن این هدف کارهای مختلفی انجام داده است. روش محاسبه نسبتاً سنتی کارشناسان شرکت آب منطقه‌ای این است که از روی قبض برق چاه‌های کشاورزی، ساعت کارکرد و میزان برداشت آب را برآورد می‌کنند. حتی در گذشته این روش معیاری برای گرفتن حق‌النظاره نیز بود. البته باید اذعان داشت که این روش نمی‌تواند معیار مناسب و دقیقی برای محاسبه میزان برداشت آب باشد. وزارت نیرو برای عمل به تکلیف قانونی خود و براساس تعریف کنترل آب در متن استاندارد ملی ایران، باید دی و حجم آب برداشت‌شده را به‌صورت پیوسته اندازه‌گیری کرده و به بهره‌بردار نمایش دهد؛ این حجم را با حجم مجاز پروانه مقایسه کرده و مانع اضافه برداشت شود. برای عمل به این تکلیف در دوره‌های مختلف روش‌های متفاوتی امتحان شد؛ مثلاً در دهه ۷۰ کنترل‌های مکانیکی که عمدتاً وارداتی بودند را روی برخی چاه‌ها نصب کردند تا پایشی در برداشت از منابع آبی داشته باشند. طول عمر این کنترل‌ها کم بود و پایداری عملکرد بر

روی چاهها را نداشت بعلاوه صرفاً ابزار اندازه‌گیری بود و امکان جلوگیری از اضافه برداشت را فراهم نمی‌کرد. از نیمه‌های دهه ۸۰ تا اواسط دهه ۹۰، کنتور هوشمند آب و برق در چاههای برقی به کار گرفته شد. این کنتورها با تحلیل دقیق توان لحظه‌ای الکتروپمپ، دبی لحظه‌ای آب برداشت شده و حجم آب برداشتی را اندازه‌گیری می‌کنند و می‌توان حجم مجاز برداشت آب را با استفاده از کارت هوشمند به کنتور منتقل کرد. بعد از تجهیز قریب یک سوم چاههای برقی به این کنتور از اواسط دهه ۹۰ مجدداً نصب کنتور هوشمند حجمی در دستور کار وزارت نیرو قرار گرفت. به فاصله کوتاهی برای بار دوم عدم کارایی کنتورهای حجمی در کنترل برداشت از چاهها در کشور تجربه شد و ایده استفاده از کنتورهای برق طرح فُهام برای تخمین حجم آب برداشتی از چاهها مورد توجه قرار گرفت. البته طرح اولیه استفاده از این کنتور مربوط به صورت جلسه‌ای در سال ۱۳۹۵ بین وزیر وقت نیرو آقای چیت‌چیان و معاونین آب و برق بوده‌است که در آن تأکید شده از کنتورهای فُهام برای مدیریت برداشت آب از چاهها استفاده شود. در حال حاضر بر اساس شیونامه مدیریت توأمان آب و برق، مبنای تشخیص اضافه برداشت آب را میزان مصرف انرژی انشعاب برق قرار داده‌اند. روش تخمینی برآورد حجم میزان برداشت آب در شیوه نامه مدیریت توأمان آب و برق همان روش محاسباتی قدیم (تخمین حجم آب برداشتی با استفاده از اطلاعات قبض برق) است.

کنتور فُهام دبی و حجم آب برداشتی را اندازه‌گیری و محاسبه نمی‌کند، بلکه کنتور برقی است که داده‌های مربوط به میزان مصرف انرژی را به مرکز ارسال می‌کند. در گذشته اطلاعات مصرف برق را ماهی یکبار در قبض‌ها داشتیم، ولی با استفاده از کنتورهای فُهام، در شرایط ایده‌آل، به‌صورت آنلاین یا در فواصل زمانی مشخص میزان مصرف انرژی در سامانه‌ای در مرکز ثبت می‌شود. در این شیونامه ادعا بر این است که در سامانه مرکز با حاصل تقسیم انرژی مصرفی بر توان متوسط (دیماند) ساعت کارکرد الکتروپمپ محاسبه می‌شود. حاصل ضرب ساعت کارکرد محاسبه شده در دبی پروانه، برآوردی از حجم برداشت شده آب به‌دست می‌دهد.

حال باید پرسید که آیا این روش محاسبه و تخمین حجم برداشتی آب از چاه درست است؟ باید به پارامترهایی که داریم توجه کنیم؛ انرژی تقسیم بر دیماند و ضرب در دبی پروانه شده است. آیا همه انرژی مصرفی در انشعاب مربوط به پمپ و برداشت آب است؟ مسلماً نه، بنابراین مقداری خطا در محاسبه انرژی داریم که نمی‌دانیم چقدر است. آیا راندمان، دیماند و توان مصرفی پمپ داخل چاه ثابت است؟ قطعاً خیر، بنابراین برآورد ساعت کارکرد دارای خطاست. آیا دبی خروجی چاه ثابت است؟ بی‌تردید در ساعت‌های مختلف روز و در فصول مختلف سال این میزان متفاوت است. اساساً آیا دبی پروانه با دبی واقعی چاه یکی است؟ در برخی چاهها دبی کمتر

و در برخی بیشتر است. بنابراین همه داده‌هایی که حجم مصرفی را براساس آنها محاسبه و برآورد می‌کنیم دارای خطاهایی است که نمی‌دانیم چقدر است؛ آیا این حجم محاسبه شده قابل اعتماد است؟ در شیونامه یک ضریب رواداری در نظر گرفته‌اند یعنی طراحان می‌دانند خطای بالایی دارند؛ اما متأسفانه وقتی نمی‌دانیم خطا چند درصد است، ضریب رواداری کمکی به دقت محاسبه کمیت مورد نظر و عادلانه‌تر شدن موضوع نخواهد کرد. با توضیحات ذکر شده در این روش ممکن است بتوان وجود اضافه برداشتهای فاحش آب را تشخیص داد، اما میزان اضافه برداشت محاسبه شده با وجود خطاهایی که شرح داده شد قابل محاسبه نیست. عملیاتی‌ترین بخش شیونامه مدیریت توأمان آب و برق این است که پس از تشخیص وجود اضافه برداشت فاحش از این روش، مشترک ملزم به نصب کنتور هوشمند آب استاندارد شود. به گواهی آمار، عمده اضافه برداشت در چاههای برقی است که می‌توان این تخلفات را در دو گروه دسته‌بندی کرد مثلاً چاهی که دبی مجاز آن براساس پروانه ۱۵ لیتر بر ثانیه است و ۳۰ لیتر بر ثانیه آب برداشت می‌کند، این تخلف در حدی نیست که از چشم شرکت آب منطقه‌ای دور مانده باشد. باید اذعان داشت که بخش عمده از این نوع تخلف در چاههای صنعتی رخ می‌دهد؛ از آنجا که در چاههای صنعتی حقوق قانونی معنی‌داری از جمله آب‌بها و حق‌النظاره صنعتی برای شرکت‌های

و مدیریت برداشت از آبهای زیرزمینی از طریق نصب کنتور هوشمند آب است. هزینه کنتور هوشمند آب چاهها توسط بهره‌برداران پرداخت می‌شود و تجربیات گذشته نشان از سعی و خطاهای بسیار در انتخاب نوع کنتور توسط وزارت نیرو داشته و این امر منجر به تحمیل هزینه‌های گزاف مکرر به بهره‌برداران و بروز اختلاف نظرهایی فی‌مابین وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی و انجمن‌های مربوط به اصناف و تولیدکنندگان بخش کشاورزی شده است. به نظر می‌رسد منطقی‌ترین راه واگذاری انتخاب نوع کنتور هوشمند آب به نهاد فنی مستقلی مانند سازمان ملی استاندارد است و صرفاً باید کنتورهای دارای تأییدیه از سازمان ملی استاندارد به‌عنوان کنتور هوشمند آب در چاهها نصب و بهره‌برداری شوند.

در پایان

متأسفانه سال‌هاست یکی از ملاکهای ارزیابی عملکرد شرکتهای آب منطقه‌ای در وزارت نیرو و شرکت مدیریت منابع آب ایران، تعداد کنتورهای هوشمند آب نصب شده است. حال آنکه هدف صرفاً دریافت مبالغی از کشاورزان و پرداخت به کنتورسازان نبوده است. منطقاً هدف از تجهیز چاهها به کنتور هوشمند، اثربخشی آن در کنترل اضافه برداشت از سفره‌های آب زیرزمینی است و اثربخشی کنتور بر سفره‌های آب، به‌عنوان هدف حاکمیتی، می‌بایست ملاک ارزیابی عملکرد شرکتهای آب منطقه‌ای باشد نه تعداد کنتورهای منصوبه

چون اساساً کنتور برق مجزا ندارند. با استفاده از کنتور فُهام می‌توان برق انشعاب کشاورزی را در ساعات مشخص قطع و یا محدود کرد. عملاً این قابلیت کنتورهای فُهام در سال گذشته توسط بخش برق وزارت نیرو در نقاط مختلف کشور استفاده شده که با توجه به سهم متوسط ۱۵ درصدی انشعاب چاههای کشاورزی در مجموع مصرف کشور، تأثیر مهمی در مدیریت پیک بار شبکه داشته است. هرچند این اقدام بخش برق وزارت نیرو شایسته تقدیر است اما به اعتقاد من نمی‌توان به حقوق صنفی تولیدکنندگان بخش کشاورزی و امنیت غذایی کشور بی‌توجه بود. براساس قانون (ماده ۲۵) قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار مصوب ۱۳۹۰) در زمان کمبود برق، واحدهای تولیدی از جمله بخش کشاورزی نمی‌بایست در اولویت قطع برق قرار گیرند و در صورت وقوع، وزارت نیرو ملزم به جبران خسارات وارده به تولیدکنندگان این بخش است. در حوزه آب، تکلیف قانونی، اندازه‌گیری

آب منطقه‌ای تعریف شده است، لزوماً اهمیتی برای جلوگیری از این اضافه برداشت وجود ندارد.

نوع دیگر از تخلف و اضافه برداشت به این شکل است که مثلاً دبی پروانه چاهی ۱۰ لیتر بر ثانیه است ولی ۱۲-۱۳ لیتر برداشت دارد و مقداری هم بیشتر از ساعت کار کرد مجاز برداشت می‌کند. این نوع از تخلف اغلب در چاههای کشاورزی اتفاق می‌افتد.

با توجه به نوع اضافه برداشتهایی که در قالب مثال بیان شد، بخش قابل توجهی از تخلفاتی که فاصله زیاد با پروانه بهره‌برداری دارد مربوط به چاههای صنعتی است. اغلب چاههای صنعتی انشعاب برق جداگانه‌ای برای چاه ندارند، بنابراین این چاهها در مدیریت توأمان آب و برق در دسته متخلفین قرار نمی‌گیرند! پس از نظر تعداد و حجم برداشت، عمده تخلف محرز که از نظر تئوری با استفاده از شیونامه توأمان آب و برق و کنتور فُهام قابل کشف است در دایره شمول این طرح قرار نمی‌گیرد،

برای واکاوی مسئله برق چاههای کشاورزی لازم است ابتدا به مصوبات و قوانینی که در این باره در یک سال اخیر ابلاغ شده است توجه نماییم

❖ ابلاغیه وزیر نیرو با عنوان شیونامه مدیریت توأمان منابع آب و مصرف برق چاههای کشاورزی

❖ دستورالعمل مدیریت و بهینه‌سازی مصرف برق چاههای کشاورزی تهیه شده توسط معاونت برق و انرژی وزارت نیرو

❖ مصوبه وزیر نیرو در خصوص توسعه نیروگاههای تجدیدپذیر و پاک به منظور تأمین برق چاههای کشاورزی.

به‌طور کلی می‌توان گفت که دو مورد اول ادامه همان مسیر مدیریت بار و خاموشی است که تاکنون نیز وجود داشته است؛ اما مصوبه اخیر می‌تواند فضای جدیدی را برای مسئله برق چاههای کشاورزی فراهم نماید. در این مصوبه آمده است: «در صورت احداث و بهره‌برداری از نیروگاه تجدیدپذیر با ظرفیت نامی برابر با ۸۰ درصد دیماند مصرفی چاههای کشاورزی، احداث‌کننده نیروگاه برای مصارف مزبور در ساعات محدودیت بار در ایام گرم سال (از ابتدای خرداد تا پایان شهریور) از شمول برنامه‌های مدیریت بار خارج می‌گردد.»

در ادامه این مصوبه آمده است: «برق مازاد تولیدی در ایام گرم سال و کل برق تولیدی نیروگاه در سایر ایام، قابل عرضه در تابلوی سبز بورس انرژی می‌باشد؛ در غیر این صورت با درخواست سرمایه‌گذار و در چارچوب شرایط آخرین مصوبه ابلاغی خرید

فضای جدید برای مسئله خاموشی برق چاههای کشاورزی

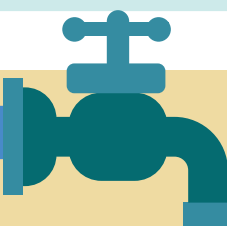
تضمینی برق نیروگاه‌های تجدید پذیر، ساتبا (سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی) مکلف است برق تولیدی مورد اشاره را خریداری نماید.» این مصوبه اگرچه به نظر می‌رسد برای بهره‌برداران چاه‌های کشاورزی در ابتدا هزینه‌بر است؛ اما راه‌حلی است که در نهایت طرفین از آن منتفع خواهند شد، از یک‌طرف کشاورزان که سال‌های سال خسارت‌های فراوانی از برنامه‌های مدیریت بار دیدند حال با اجرای این راهکار می‌توانند برای تولید خود برنامه‌ریزی بهتری داشته باشند و تضمین عدم قطعی برق دریافت نمایند، از طرف دیگر بخشی از مشکل ناترازی برق که جزو ابر مسائلی کشور است با این موضوع مرتفع خواهد شد.

طبیعتاً در شرایط غیرعادی و ناترازی هر راهکاری محاسن و معایب خودش را دارد و اگر بخواهیم با رویکردی انتقادی به این مصوبه بنگریم می‌توانیم موارد زیر را بیان کنیم

بخش عمده‌ی از مالکیت چاه‌های آب به صورت خردمالکی است و این موضوع تأمین مالی به‌منظور احداث نیروگاه تجدیدپذیر را برای این دسته از چاه‌ها با مشکل مواجه می‌کند، کما اینکه تأمین مالی هزینه نصب کنتور آب هم که به‌عنوان هزینه‌ی پایین‌تر از احداث نیروگاه دارد در این چاه‌ها با چالش روبرو است. تعدادی از چاه‌های کشاورزی هنوز مجهز به کنتور برق کنترل‌پذیر از راه دور نیستند و مدیریت بار آن‌ها با استفاده از فیدر انجام می‌شود (که تعدادی مشترک دیگر هم بر روی آن فیدر هستند)، برای این دسته از چاه‌ها در این مصوبه آمده است: «در صورتی که مشترک بر روی فیدری قرار دارد که کنترل‌پذیری و مدیریت مشترکین از طریق فیدر انجام می‌شود شرکت توزیع مکلف است حداکثر همکاری در راستای کنترل‌پذیری و قطع آن‌ها به صورت تک مشترک را فراهم آورد.» طبیعتاً برای این

دسته از چاه‌ها معضلاتی در نحوه اعمال این مصوبه به وجود خواهد آمد. یکی از راهکارها و فرصت‌های بسیار خوبی که در زمینه سیستم‌های پمپاژ چاه‌های کشاورزی وجود دارد، بهینه‌سازی و افزایش راندمان این سیستم‌هاست. طبق این مصوبه «برق مازاد تولیدی در ایام گرم سال و کل برق تولیدی نیروگاه در سایر ایام قابل عرضه در تابلوی سبز بورس انرژی می‌باشد» بنابراین برای این که مالک چاه بتواند در ایام گرم سال برقی را به فروش برساند باید نیروگاه تجدیدپذیر با ظرفیت نامی بیشتر از دیمانند مصرفی چاه تأسیس نماید و صرفاً در همین ایام است که سیستم‌های پمپاژی که راندمان بالاتری دارند بیشتر می‌توانند از عواید حاصل از فروش برق مازاد بهره‌مند شوند. با توجه به این که فروش برق در سایر ایام سال تابع مصرف چاه نیست؛ بنابراین در این ایام تفاوتی بین یک چاه دارای سیستم پمپاژ با راندمان بالا در مقایسه با راندمان پایین وجود ندارد. انتظار می‌رفت که سیاست تشویقی درخوری برای مالکین چاه‌هایی که سیستم پمپاژ خود را در محدوده راندمان بهینه حفظ می‌کنند در نظر گرفته می‌شد تا مقدمات رعایت قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی (مصوب ۱۳۸۹) نیز از این طریق فراهم گردد. دغدغه دیگری که توسط مالکین چاه‌های کشاورزی مطرح می‌شود این است که ممکن است حتی با وجود احداث نیروگاه تجدیدپذیر مجدد برنامه مدیریت بار برای این چاه‌ها اعمال شود، لذا می‌بایست تضمین لازم برای خارج شدن از شمول برنامه‌های مدیریت بار داده شود

بررسی بند «ب» تبصره ۷ قانون

بودجه سال ۱۴۰۳

بخش اول
نرخ بندی عوارض
برداشت
هر مترمکعب
آب از چاه های
کشاورزی

اخذ وجه به ازای برداشت هر متر مکعب آب از چاه های کشاورزی
بر اساس بند «ب» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ چند نرخ است؛

۱ چاه های مجاز دارای کنتور هوشمند به ازای هر مترمکعب برداشت آب؛

۲۰ تومان	←	رعایت الگوی کشت *
		کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک)
۵۰ تومان	←	در صورت عدم رعایت الگوی کشت و عدم کشت محصول استراتژیک

۲ چاه های مجاز فاقد کنتور هوشمند به ازای هر مترمکعب برداشت آب؛

۳۰ تومان	←	رعایت الگوی کشت
		کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک)
۷۰ تومان	←	در صورت عدم رعایت الگوی کشت و عدم کشت محصول استراتژیک

بعد از گذشت شانزده سال، در سال ۱۳۹۹، اخذ وجه به ازای برداشت هر متر مکعب آب به عرصه قانون بودجه وارد شد. طی این پنج سال از تصویب آن با تغییرات متنوعی در مفاد آن روبرو بودیم. در این مدت هم در ماهنامه دنیای پسته در زمان ارائه لایحه و هم بعد تصویب آن به شرح ایرادات و نواقص وارده بر آن پرداخته ایم. در این شماره نیز به بررسی بند «ب» تبصره ۷ قانون بودجه ۱۴۰۳ خواهیم پرداخت.

نکات و ایرادات

« طی پنج سالی که از ورود این بند در بودجه می‌گذرد، هر ساله میزان اخذ وجه، نحوه هزینه‌کرد درآمد و تقسیم آن بین نهادهای دولتی متفاوت بوده است و یک رویه برای هزینه‌کرد و تقسیم بین نهادهای نداشته است. از همین رو تا به امروز کشاورزان هیچ اثری از هزینه‌کرد آن مشاهده نکرده‌اند و در آفت مستمر دشت‌ها هم اثر مثبتی به وقوع نپیوسته و به نظر می‌رسد که درآمد حاصله نیز در پیچ‌وخم‌های اداری ناپدید شده است.

« در حقیقت وقتی برای هزینه‌کرد و هدف‌گذاری در قانون، معیاری قابل سنجش و ارزیابی در نظر گرفته نشود و تنها به طرح کلیات غیر قابل ارزیابی بسنده شود، در عمل نمی‌توان انتظار تأثیر داشت.

« یکی از ایرادهای اساسی به این بند، چند نرخی بودن اخذ وجه است. بی‌تردید این چند نرخ کردن اخذ وجه، فرصت سوءاستفاده را فراهم و علاوه بر افزایش بوروکراسی، زمینه‌ساز فساد اداری خواهد شد.

« در پایان باید گفت وزارت نیرو هر ساله آیین‌نامه مربوط به چاه‌های دارای مجوز برای اخذ وجه را مصوب و اخذ کرده؛ اما برای چاه‌های غیرمجاز هیچ آیین‌نامه‌ای مصوب نشده است. خوشبختانه در بودجه سال جاری، وزارت نیرو ملزم شده است در آیین‌نامه اجرایی مربوط به این بند هر دو موضوع چاه‌های مجاز و غیرمجاز را توأمان در نظر بگیرد؛ لذا امیدواریم وزارت نیرو در تدوین آیین‌نامه جدید نظری هم به چاه‌های غیرمجاز کند.

* رعایت الگوی کشت بر اساس سطح زیر کشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب است

وزارت نیرو مکلف است باتوجه به اطلاعاتی که وزارت کشاورزی درمورد مقدار مصرف آب هر یک از محصولات کشاورزی برای هرناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار می‌دهد، میزان مصرف آب را باتوجه به نوع محصول و میزان اراضی تعیین و براساس آن اقدام به صدور اجازه بهره‌برداری بنماید.

نرخ بندی جریمه اضافه برداشت و برداشت چاه‌های غیرمجاز هر مترمکعب آب؛

رعایت الگوی کشت

۶۰۰ تومان

کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک)

۱۲۰۰ تومان

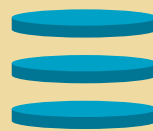
عدم رعایت الگوی کشت و عدم کشت محصول استراتژیک

۱ حداکثر تا پایان اولین فصل کشت باید جریمه اخذ گردد.

۲ حداکثر تا پایان اولین فصل کشت، وزارت نیرو مکلف است نسبت به انسداد چاه‌های غیرمجاز (اعم از کشاورزی و غیر کشاورزی) اقدام نماید؛ به‌نحوی که تا پایان سال ۱۴۰۳ حداقل ده درصد (۱۰٪) از چاه‌های مذکور مسلوب‌المنفعه شوند.

موارد مصرف درآمد حاصله از اخذ وجه

به‌ازای برداشت هر مترمکعب آب از چاه‌های کشاورزی؛

- « شمارشگر (کنتور) گذاری هوشمند *
- « برنامه‌های تعادل بخشی، آبخیزداری
- « اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب

* وزارت نیرو مکلف است از درآمدهای این محل، شمارشگر (کنتور) های هوشمند برای چاه‌های آب دارای مجوز در مناطقی که آبدهی آنها کمتر از نسبت مجاز حجم به زمان (دبی) مجاز مندرج در پروانه می‌باشد، تأمین و نصب نماید. البته مشروط به تأیید کارگروه سازگاری با کم‌آبی استان. درآمد حاصله از اخذ وجه برداشت آب و جریمه برداشت غیر مجاز با نسبت برابر تنها به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو تخصیص یافته است.

بخش دوم

لزوم جبران خسارت در تعدیل پروانه

کرده‌اند را با این دست از بهانه‌ها تزییع کرد. مسلماً برخورد مسامحه‌گرانه و مساهله‌گرانه با قانون‌شکنان و قانون‌گریزان نتیجه‌ای جز وهن قانون و فرار سرمایه‌گذاران بخش کشاورزی در پی نخواهد داشت؛ چرا که اگر می‌دانستند که در آینده با چنین بی‌عدالتی روبرو می‌شوند، حتماً سرمایه‌های خود را در سرمایه‌گذاری‌های غیرمولد همچون زمین‌های شهری، طلا و ارز می‌بردند، در این صورت نه با مصائب و معضلات تولید روبرو بودند و نه با هزاران مانع دولتی دست‌وپنجه نرم می‌کردند.

شرایط و نحوه اجرای تعدیل پروانه بهره‌برداری چیست؟

◀ وزارت نیرو ملزم به رعایت مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب است؛

◀ دولت موظف است همزمان در مورد برنامه‌ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به‌نحو مقتضی اقدام نماید.

برای اینکه تغییری در پروانه بهره‌برداری ایجاد شود و حق مکتسبه اشخاص تزییع نشود شرط لازم، رعایت قانون است. در قانون بودجه، مقرراتی که نحوه صحیح این تغییر را مشخص کرده، آمده‌است:

* موضوع مواد ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۶ قانون توزیع عادلانه آب، در خصوص نحوه صدور پروانه‌های بهره‌برداری است؛ به عبارتی چنانچه وزارت نیرو قصد دارد که پروانه‌ها را اصلاح کند باید مقررات مربوط به مواد مذکور را رعایت نماید. در این مواد قانونی، وزارت نیرو ملزم است که میزان مصرف آب را با توجه به نوع محصول و میزان سطح، نوع کشت، محل مصرف، انشعاب، کیفیت مصرف آب و سایر عوامل تعیین کند و برای بهره‌بردار هم این حق را قائل شده است که در صورت داشتن اعتراض به دادگاه مراجعه نماید.

* همچنین وزارت نیرو ملزم به رعایت مفاد ماده ۴۴ قانون توزیع عادلانه آب که درباره نحوه جبران خسارت و انواع فروش ورود خسارت به منابع آب متعلق به اشخاص نیز شده است. احترام و ضمانت حقوق بهره‌برداران منابع آب زیرزمینی در ماده ۴۴

چندین سال است که کشاورزان با کاهش برداشت در پروانه‌های بهره‌برداری مواجه هستند و همواره در نشریه دنیای پسته به این موضوع باعنوان تزییع حق بهره‌برداران پرداخته‌ایم. متأسفانه این تزییع حق همواره با انکار مجریان همراه بوده و آنها با مستندات فراقانونی و تفسیر به رأی از برخی مواد قانونی، به توجیه این اقدام پرداخته‌اند و کاهش پروانه‌ها را قانونی جلوه می‌دادند و اعتراض کشاورزان هم راه به جایی نبرد. بالاخره در اقدامی ارزنده در بند «ب» تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۳، نحوه قانونی کاهش پروانه‌های کشاورزی شفاف و صحه‌گذاری شد؛

«وزارت نیرو مکلف است که با همکاری وزار تخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت، پس از تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه و نصب شمارشگر (کنتور) های حجمی به‌منظور جلوگیری از اضافه برداشت آب تا پایان سال نسبت به تعدیل پروانه چاه‌ها در هر دشت با رعایت مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب، اقدام نماید. دولت موظف است همزمان برنامه‌ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به‌نحو مقتضی اقدام نماید.» در این بند به وزارت نیرو اجازه داده شده که اقدام به تعدیل پروانه‌های بهره‌برداری کند؛ اما پیش شرط‌هایی را برای این اقدام تعیین کرده است. وزارت نیرو مکلف است قبل از تعدیل پروانه، دو اقدام زیر را به انجام رساند

- ◀ چاه‌های فاقد پروانه را تعیین تکلیف کند؛
- ◀ شمارشگر (کنتور) های حجمی نصب شود.

هر چند از نظر دست‌اندرکاران دولتی "تعیین تکلیف کردن" به معنی پر و مسلوب‌المنفعه کردن و جلوگیری از برداشت چاه‌های غیرقانونی نیست و این شرط لازم در سایه به‌اصطلاح ضروریات و مصالح عامه، رنگ می‌بازد و موجب اطاله برخورد با آنها می‌شود. اما باید پذیریم به دور از عدالت و انصاف است که برداشت‌های غیرمجاز را رها کرده و اجازه داد هر چقدر می‌توانند برداشت کنند؛ از طرفی دیگر حقوق کسانی که قانونمند بوده و با اتکا به این پروانه‌ها سرمایه‌گذاری

بهصراحت بیان شده است. به عبارتی وزارت نیرو باید در اصلاح پروانه‌ها و کاهش برداشت، رعایت ماده ۴۴ را در نظر داشته باشد و جبران خسارت نماید. باید متذکر بود که در قانون بودجه این موضوع در نظر گرفته شده و تنها به جبران خسارت برای تعدیل پروانه‌ها بسنده نشده است و دولت مکلف است هم‌زمان درباره برنامه‌ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به نحو مقتضی اقدام نماید. در پایان باید اذعان داشت این بند از قانون بودجه سال جاری، بارقه‌امیدی برای کشاورزی مظلوم و زحمت‌کش این سرزمین است که مصمم‌تر به دنبال احقاق حق خود بروند و با اطمینان خاطر بیشتر در پی اعتلای کشاورزی کشور باشند.

مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب

ماده ۱۸- وزارت کشاورزی می‌تواند مطابق ماده ۱۹ این قانون در صورت وجود ضرورت اجتماعی و بطور موقت نسبت به صدور پروانه مصرف معقول آب برای صاحبان حقابه‌های موجود اقدام نماید بدون اینکه حق این‌گونه حقابه‌داران از بین برود. **تبصره ۱-** حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

تبصره ۲- مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و با توجه به احتیاجات مصرف‌کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹- وزارت نیرو موظف است به منظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقابه داشته‌اند و تبدیل آن به اجازه مصرف معقول، هیأت‌های سه‌نفری در هر محل تعیین کند. این هیأت‌ها طبق آئین‌نامه‌ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت کشاورزی تدوین می‌شود براساس اطلاعات لازم (از قبیل مقدار آب موجود و میزان سطح و نوع کشت و محل مصرف و انشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول و عرف محل و سایر

هر ساله آیین‌نامه مربوط به چاه‌های دارای مجوز برای اخذ وجه را مصوب و اخذ کرد؛ اما برای چاه‌های غیر مجاز هیچ آیین‌نامه‌ای مصوب نشده است. خوشبختانه در بودجه سال جاری، وزارت نیرو ملزم شده است در آیین‌نامه اجرایی مربوط به این بند هر دو موضوع چاه‌های مجاز و غیر مجاز را توأمان در نظر بگیرد؛

و رودخانه‌ها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی و یا حقوقی و حقا به بران نقصان یافته و یا خشک شوند به ترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد.

الف- در مواردی که خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت، دولت موظف به جبران کمبود آب خواهد بود

ب- در مواردی که خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر نباشد خسارت وارده در صورت توافق با مالک و مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد

ج- در مواردی که خسارت وارده ناشی از خشک شدن یا مسلوب‌المنفعه شدن قنوت و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده، و تأمین آب تأسیسات فوق‌الذکر از طرق دیگر امکان‌پذیر باشد، مالک یا مالکین مذکور می‌توانند قیمت عادلانه آب خود و یا به میزان آن، آب دریافت نمایند و یا به اندازه مصرف معقول آب و قیمت بقیه آن را دریافت کنند. در هر صورت وزارت نیرو موظف به پرداخت خسارت ناشی از خشک شدن یا مسلوب‌المنفعه شدن تأسیسات مذکور می‌باشد. در کلیه موارد بالا چنانچه اختلافی پیش آید طبق رأی دادگاه صالحه عمل خواهد شد

د- در مواردی که خسارت وارده ناشی از تملک و یا خشک شدن آب قنوت و چاه‌ها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین این تأسیسات از طریق دیگر امکان‌پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد

ه- نسبت به چاه‌ها و قنوت و سایر تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب که طبق مقررات غیر مجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و- در مورد اراضی که از منابع آب طرح‌های ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری می‌شود و خسارات آنها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف‌کنندگان آب از طرف مصرف‌کننده باید پرداخت شود.

ز- در صورتی که در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارات وارده در صورت عدم توافق طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

عوامل) نسبت به تعیین میزان آب مورد نیاز اقدام خواهد کرد و پروانه مصرف معقول حسب مورد به وسیله وزارتخانه‌های ذی‌ربط طبق نظر این هیأت صادر خواهد شد و معترض به رأی هیأت سه‌نفری اعتراض خود را به سازمان صادرکننده پروانه تسلیم می‌کند و سازمان مذکور اعتراض را به هیأت پنج‌نفری ارجاع می‌نماید. رأی هیأت پنج‌نفری لازم الاجرا است و معترض می‌تواند به دادگاه‌های صالحه مراجعه نماید.

ماده ۲۰- اعضاء هیأت‌های سه‌نفری مرکب خواهند بود از یک نفر کارشناس حقوقی به انتخاب وزارت نیرو و یک نفر کارشناس فنی به انتخاب وزارت کشاورزی و یک نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل. در صورتی که منطقه آبریز شامل چند استان باشد، انتخاب مقامات دولتی مذکور در این ماده با وزرای مربوط خواهد بود.

تبصره: مدت مأموریت و نحوه رسیدگی هیأت‌های سه‌نفری و پنج‌نفری و نحوه اجرای تصمیمات هیأت‌های مذکور و موارد و ضوابط تجدیدنظر و مدت اعتراض به تصمیم هیأت‌ها طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۶- وزارت نیرو مکلف است با توجه به اطلاعاتی که وزارت کشاورزی در مورد مقدار مصرف آب هر یک از محصولات کشاورزی برای هر ناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار می‌دهد میزان مصرف آب را با توجه به نوع محصول و میزان اراضی تعیین و بر اساس آن اقدام به صدور اجازه بهره‌برداری بنماید

ماده ۴۴- در صورتی که در اثر اجرای طرح‌های عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تأسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در ناحیه یا منطقه‌ای قنوت و چاه‌ها و یا هر نوع تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرح‌های مذکور آب قنوت و چاه‌ها

سورتر هوشمند آی سورتر

● کاهش ۹۰٪ هزینه سورت

● دقت سورت ۹۷٪ در خروجی

● سورت پیسته و مغز پیسته با یک دستگاه

Soil Science Laboratory

مجهز به پیشرفته ترین و به روز ترین تجهیزات آزمایشگاهی
با کادری متخصص و با تجربه

@behroshd

behroshdkavir

www.behroshd.ir

۰۳۴-۳۴۲۹۴۲۵۲

آزمایش برگ

آزمایش خاک

آزمایش آب

آزمایش کود

زیرا نتایج مهم اند...

به رشتد کویر رفسنجان | تولید کننده بیش از ۷۰ نوع نهاده کشاورزی | رفسنجان، شهرک صنعتی

دفتر مرکزی: رفسنجان، بلوار کارگر، حدفاصل کوچه ۲۱ و ۲۳

شرکت کاراکرمان

خطوط کامل فرآوری پسته با ظرفیت ۳ تا ۱۰ تن در ساعت

دارای بزرگترین شبکه خدمات پس از فروش

انواع خندان جداکن و خشک کن های پیوسته

سورتر هوشمند پسته و خرما

خط جدید خندان کن پسته

sales@karaco.ir

www.karaco.ir

آدرس: کرمان، جاده جویبار شهرک صنعتی شماره یک کد پستی: ۷۶۳۵۱۹۴۸۴۸ صندوق پستی: ۱۱۱-۷۶۱۳۵

۰۹۱۳ ۱۴۳ ۰۹۹۷

۰۹۱۳ ۱۴۱ ۸۹۵۴

۰۳۴ ۳۳۲۱ ۴۰۰۰

جنوبگان

JONOOBGAN

خانواده مبارزین پسیل

و تولید محصول سالم

• صابون محلول پاشی یونی

- کنترل پسیل، کنه و آفات مکنده از طریق پلاسما و ایراسیون
- افزایش پخشیدگی و دوام ترکیبات محلولپاشی در سطح برگ

• کاتیوشا SL

- کنترل کلیه سنبلین پسیل
- فرمول پلی سولفید پتاسیم

• سیلیکاسول SC

- کاهش آفتاب سوختگی و درصد بوکی
- کاهش و کنترل جمعیت پسیل

دوستانت
کشاورز

jonoobgan.com

۰۳۴۳ ۲۲۶ ۱۷ ۳۳

شرکت الماس کویر خوشاب

مرکز صادرات پسته استان خراسان

شرکت الماس کویر خوشاب به پشتوانه سابقه درخشان و بکارگیری مدرن ترین تجهیزات فراوری پسته ، مفتخر به ارائه خدمات زیر به کشاورزان و تجار میباشد.

صادرات مستقیم و یا شراکتی برای کشاورزان

خرید نقدی ریالی و ارزی پسته

خدمات به تجار داخلی جهت ورود به بازارهای بین المللی

کارخانه: استان خراسان رضوی، سبزوار، سلطان آباد، شهرک صنعتی خوشاب. +۹۸ ۹۱۲ ۱۵۸۲۸۵۲ ☎️ +۹۸ ۹۱۲ ۱۴۴۶۴۳۲ 📠
دفتر تهران: بازار بزرگ تهران، ۱۵ خرداد، سرای امید، پلاک ۴۶. ☎️ +۹۸ ۲۱ ۳۳۹۹۶۰۹۴ 📠
آدرس تهران: زعفرانیه، بین خیابان الف و پسیان، پلاک ۳۱، ساختمان اکیاس. ☎️ +۹۸ ۲۱ ۲۲۱۸۱۳۳۸ 📠

شرکت دانش بنیان نانو سبزآوران طوبی

تولیدکننده آفت کش های زیست سازگار با تکنولوژی نوین

- سازگار با مدیریت تلفیقی آفات (IPM)
- فاقد باقیمانده مضر روی گیاهان
- فاقد اثر گیاه سوزی
- فاقد اثرات سوء روی محیط زیست، شامل خاک و آب
- بدون اثرات مضر روی زنبور عسل، حشرات مفید، آبزیان و حیوانات

آرتمیزیا اکو-لیکوتکس®
امولسیون گیاهی ۱۳٪ بر پایه اسانس گیاه اکالیپتوس

Artemisia Eco-Licotox® EW 13%
Eucalyptus globules

- نحوه عمل: تماسی
- آفات هدف: پسیل پسته، گلابی و زیتون
- محصولات هدف: پسته، گلابی و زیتون
- میزان مصرف: ۲-۳ در هزار

ماریا-پرو®
میکروپودر گیاهی ۱۰٪ بر پایه جفت گیاه بلوط

Maria-Pro® WDP10%
Quercus Infectoria

- نحوه عمل: تماسی
- آفات هدف: کنه تارتن دو نقطه‌ای
- محصولات هدف: خیار، گوجه، فلفل گلخانه ای و محصولات باغی
- میزان مصرف: ۲ در هزار

دارای تاییدیه سازمان حفظ نباتات

ILIA Pistachio Co.

Export & Import Company

Since 1957

www.iliapistachio.com
Info@iliapistachio.com